AMATÉRSKÁ SCÉNA

Č.2 '99

STRÁNKY NAVÍC VĚNUJE ČTENÁŘŮM AMATÉRSKÁ DIVADELNÍ ASOCIACE A SPOLEČNOST DIVADLO A SVĚT

- KRAJOVÉ PŘEHLÍDKY
- JAK DNES POROTOVAT AMATÉRSKÉ DIVADLO
- O KRAKONOŠOVĚ ZAPLETENÉM VOUSU
- ROZHOVOR S IVANEM VYSKOČILEM
- STRÁNKY S JUBILANTY
- DIVADELNÍ SPORTY A IMPROVIZACE

20 KČ

OBSAH AS 2/99

Světový den divadla / Vigdís Finnbogadóttirová . . 3
Čtenáři se ptají - redakce odpovídá
Lenka Lázňovská 3
Pražská přehlídka '99 / Ota Smrček 3
Wintrův Rakovník '99 / Milan Strotzer. 4
A PROPOS: Volyňské divadelní jaro
Vladimír T. Gottwald. 7
Málo nás pod Práchní... aneb Horažďovice '99
Vlastimil Ondráček 9
7. ročník Děčínské brány / František Zborník . . . 9
V Jizerské oblasti přibývá mladých ochotníků
Ladislav Kubát 10
Divadelní Úpice a Červený Kostelec '99
Jak dnes porotovat amatérské divadlo?
Jan Císař 10
Vysočinská buchta / Václav Müller 13
Cestovat za Thálií na Hanou se vyplácí
Vít Závodský 14
V Jeseníku byl položen základní kámen
k tradici krajových přehlídek / Milan Strotzer . . 16
Krajský divadelní festival ve Frýdku-Místku
Ladislav Vrchovský 18
O volbě titulu, ambicích, technickém vybavení
herců a o Tereze aneb Stodůlecký Píseček '99
Markéta Hoskovcová 19
Festival Modrý kocour očima porotce
Daniela Weissová 20
Netradlo '99 / Karel Tomas 20
Setkání netradičních divadel ve Valašském
Meziříčí / Karel Tomas 21
O Krakonošově zapleteném vousu
Vladimír Zajíc 23
Myslím, že se stala chyba / Milan Strotzer 23
24. Festival pražských amatérských loutkářů
Jiří Davídek 24
Zpráva z regionální přehlídky amatérských
loutkářů - Čechy západní / Iveta Dřízhalová . . . 25
Loutkářské jaro v Třebíči / Jaroslav Dejl 26
Opava '99 / Pavel Němeček 26
Otvírání 1999 / Věra Hučínová 27
Stochovská dětská scéna '99
Jaroslav Provazník 27
Dětské soubory v Ústí nad Orlicí
Eva Machková 28
28. ročník soutěže dětské recitace a divadla
v Uherském Hradišti / Stanislav Nemrava 29
Pražský kalich / Jana Štefánková 30
V Mělníku bylo dobře / Jana Štefánková 30
Dobytku třeba dobré písně ...
Alena Zemančíková 30
Recitátoři v Beethovenu / Jana Štefánková 31
Jak si letos stojí divadlo poezie ve Východních
Čechách / Vítězslava Šrámková 32
"Brněnské kolo" roztáčeli jednotlivci
i soubory / (vz) 32
Brno a jižní Morava do Prostějova / (vz). 33
V letošním roce se uskuteční již 50. Pojizerské
hry! / ing. Jan Dytrych 33
Vojan slaví jubileum / Milan Čejka 34
Když se řekne Nedivadlo, ozvěna zní Ivan
Vyskočil /rozhovor s I. Vyskočilem připravila
Vítězslava Šrámková 34
Kapky, které vyhloubí malý důlek
rozhovor s L. Richterem připravila
Vítězslava Šrámková 35
Josef Doležal - stále aktivní ... / rozhovor
s J. Doležalem připravil Pavel Panenka 37
75 let Miroslava Ryšavého / Petr Slunečko 38
Půlstoletí na jevišti / Lenka Smrčková 38
Přítel slováckých ochotníků / (vz) 39
Divadelníkova pětasedmdesátka / (vz) 39
Prsten herectví / Tomáš Mazal 39
Zpráva o Říši loutek / Jindřich Šaroch 40
Skřivan (nebo slavík) učaroval všem
Věra Bartošová 40
Divadelní sporty a improvizace v Praze
Radka Svobodová 40
Dramaturgický pozorník
Hry pro děti a mládež / Milan Strotzer 41
Zprávičky 43
Kalendář akcí 44

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.
Ročník 36 (Ochotnické divadlo 46)
Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2.
Vedoucí redaktorka: Lenka Lázňovská.
Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), Jiří Brixi, Josef Brůček, Mgr. Alena Exnarová, Mgr. Jiří Hraše, Mgr. Jaroslav Kodeš, Mgr. Jiřina Lhotská, František Mikeš, Vlastimil Ondráček, ing. Igor Samotný, Phdr. Vítězslava Šrámková.
Grafická úprava: Hana Tomková (obálka), Jitka Tláskalová (loga), MUDr. Václav Morava (kresby).
Adresa redakce: ARTAMA, P.O. BOX 2, (Křesomyslova 7), 140 16 Praha 4, **tel.:** 02/61215684-7, **fax:** 61215688, **e-mail:** artama@anet.cz
Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník.
Rozšiřuje: A.L.L. production spol. s r.o., P.O. Box 732, 111 21 Praha 1, **e-mail:** allpro@mbox.vol.cz, **http:**//www.allpro.cz, **tel.:** Hana Vokurková 02/6832150.
Objednávky přijímá redakce časopisu.
Cena 1 výtisku: 20,- Kč, roční předplatné: 120,- Kč;
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.
Toto číslo bylo dáno do tisku: 19.4.1999.
© IPOS PRAHA 1999
ISSN 0002 - 6786

Nov. výpl., P Pha 025, pov. ŘPP 1378/94
Podávání novinových zásilek bylo povoleno Českou poštou, s.p. OZseČ Ústí n. L. dne 21.1.1998, j. zn. P-332/98.

SVĚTOVÝ DEN DIVADLA – 27. březen 1999

Mezinárodní poselství Vigdís Finnbogadóttirové, prezidentky Islandu v letech 1980 až 1996 a divadelní režisérky v letech 1972 až 1980

PROČ TAK ÚPORNĚ LPÍME NA DIVADLE V DOBĚ, KDY TECHNICKÝ POKROK NÁM DÁVÁ MOŽNOST MÍT VŠECHNO DOMA?

ANEBO JINAK - JE OPRAVDU NUTNÉ PROVOZOVAT DIVADLA V DOBĚ TELEVIZE, VIDEA A CD?

O krizi divadla se hovoří stále a to navzdory tomu, že existuje pokladnice nádherných, jak klasických tak moderních her, a kam se podíváme, vidíme nadané herce i režiséry. Tato krize je dvojího druhu: na jedné straně je to otázka peněz, nebo užitečnosti, nebo spíše neužitečnosti divadla.

Když se tyto dvě věci spojí, lidé začnou být nervózní a úloha a místo divadla v moderní společnosti jsou zpochybňovány.

V takovéto situaci si můžeme položit dvě otázky – za prvé, existovala vůbec někdy doba, kdy divadlo nebylo vůbec v krizi? A za druhé, pokud vůbec divadlo v krizi skutečně je a vždycky bylo, proč jsme tuto uměleckou formu už dávno nezavrhli? Je naprosto zřejmé, že finanční a jiné problémy pronásledují divadlo po staletí....

Proč jsme se tedy, navzdory všem těmto nesnázím, se kterými se divadla musejí potýkat, nikdy divadla nezřekli? Nemohlo by vysvětlení spočívat v tom, že my – lidské bytosti – máme instinktivní potřebu hrát role a sledovat druhé, jak tyto role hrají? Některé věci se člověk učí na základě vlastních zkušeností, jiné nám umožňuje poučit se z příkladů tím, že se díváme na to, jak druzí prožívají věci a tím nám odhalují pravdu o nás samých.

Divadlo nabízí milióny různých vidění světa – všechny však mají společné: divák se usadí v křesle a nechá se vtáhnout do děje z jakéhosi "intimního odstupu". Jen málo uměleckých forem nám, na takové úrovni, jako divadlo, umožňuje prolínání subjektivního s objektivním, intelektuálního s emocionálním.

Nejedná se přitom jen o formu, jedná se o umělce, kteří vytvářejí tuto formu, o umělce obdařené mimořádnou energií. Někteří říkají, že to dělají pro potlesk. Všichni jsme pochopitelně rádi, když se dočkáme ocenění za to, co děláme dobře, ale herci, těm navíc nezbývá než hrát. Mají totiž vrozenou potřebu a touhu – a také odvahu – stát se, byť jen na letný okamžik – někým jiným. Dramatikové, režiséři, herci jsou umělci, kteří vytvářejí složité role a jejich prostřednictvím interpretují svět, ve kterém žijí.

Divadlo a celá mezinárodní aréna potřebují péči a starostlivost, potřebují však i optimismus. Žádné divadlo nemůže přežít bez optimismu podávaného s notnou dávkou realismu. Divadlo, jako mikrokosmos naší společnosti, odráží a někdy znovu dotváří to, co se děje ve světě venku. V divadle se do sytosti předvádějí lidské konflikty a zápasy, touhy a sny. Celý svět je jeviště, jak to kdysi vyjádřil jeden poměrně známý anglický dramatik, a na tomto jevišti se herec stává symbolem člověka se všemi jeho chybami a slabostmi, se všemi nadějemi a ideály...

Pochopitelně, že se divadlo musí umět vypořádat s konkurencí. Ale kdo dnes nemusí? Může tedy divadlo sehrávat nějakou úlohu ve společnosti, kde film, televize a počítače se těší tak obrovské popularitě? Odpověď zní ANO – ať už totiž tato média mohou poskytnout cokoliv, jedno nám poskytnout nemohou. Film, jak každý ví, je větší než život. To patří k funkci a přitažlivosti filmové tvorby. Na druhé straně, televize a počítače jsou většinou menší než život – veškeré zkušenosti a zážitky se musí vtěsnat na malou obrazovku. Ale divadlo je velké právě tak jako život – ani větší, ani menší. Témata a problémy velikosti a tak je také přijímána.Vzrušení a potěšení, které nám divadlo přináší, se liší od vzrušení a potěšení, které dává film, televize a počítač a pocit sounáležitosti je zásadně lidštější a intimnější.

Popřejme tedy společně divadlu dlouhý a bohatý život a buďme vděční pokaždé, když se kdekoliv na světě zvedne opona a začne představení, ať už se jedná o premiéru či reprízu.

Čtenáři se ptají – redakce odpovídá

S nebývalým ohlasem se setkaly propozice 70. Jiráskova Hronova, který má být mezinárodním festivalem. Z přívalu otázek vybíráme několik charakteristických:

Jaké důvody vedly k tomu, aby výročí Hronova této výsostně české tradice bylo slaveno právě mezinárodním festivalem?

České amatérské divadlo patří od 70. let k evropské a světové špičce. Soubory a skupiny vyjížděly na mnohé akce do zahraničí (přesněji řečeno na "Západ"); tato možnost byla v době normalizace pravděpodobně jedinou možností, jak vycestovat bez výjezdní doložky. Z pochopitelných důvodů jsme však většinou brali, a dávali – tj. přijímali - jen málo. Tento dluh musíme splatit. Mezinárodní festival je poměrně drahou záležitostí a právě výročí Hronova je šancí, jak oslovit sponzory a získat větší finanční prostředky než v běžném ročníku JH.

Znamená to, že se od r. 2000 JH stává mezinárodním festivalem a přestává plnit funkci scénické žatvy (mezi- druhové přehlídky) českého amatérského divadla?

Nikoliv. Jde o koncepci pro jediný ročník. To samozřejmě neznamená, že by se případně JH už nikdy o čest být meziná- rodním festivalem neucházel. Ale rozhodně to nebude v letech 2001-2004.

Kdo bude zahraniční skupiny vybírat a jak bude zaručena jejich kvalita?

Zahraniční soubory do počtu deseti bude vybírat mezinárodní komise složená napůl z českých odborníků a zahraničních kritiků. České vybere České středisko AITA/IATA, zahraniční předsednictvo Středoevropské sekce AITA/IATA. V průběhu letošního JH zhlédnou zaslané videozáznamy (každý členská země CEC má právo tří návrhů) a hlasováním (česká strana má tři hlasy plus jeden navíc) rozhodnou, kdo bude pozván.

Které země se příštího JH mohou zúčastnit?

Jsou to všechny členské země CEC = Střed. sekce: Slovensko, Maďarsko, Německo, Rakousko, Rusko, Ukrajina, Holandsko, Belgie, Švýcarsko, Itálie (jižní Tyroly), Velká Británie, Irsko, Kypr, Izrael, Bulharsko, Turecko. Hostující soubory (dva) vyšlou světová frankofonní zóna (od Francie přes Afriku až po Kanadu) a severské sekce (severské státy Evropy).

Byla tato koncepce projednána s občanskými sdruženími s celostátní působností?

Koncepce vznikla v Českém středisku AITA/IATA, které je zájmovým sdružením právnických osob. Jeho členy jsou: ADA, ARTAMA, SČDO, VSVD, Tatrmani, Klub přátel umění, STD, Evropské centrum pantomimy neslyšících v Brně, Szmauzova divadelní obec, Sdružení divadelních aktivit v Brně (neplatí však příspěvky a jednání se cca dva roky nezúčastňuje).

připravila ***Lenka Lázňovská***

Pražská přehlídka '99

Letošní pražská oblastní přehlídka amatérského divadla byla provázena opět značným zájmem souborů, nakonec bylo z vybraných 17 představení sehráno 16. Přehlídka se uskutečnila v týdnu od úterý 16. března do pondělí 22. března 1999.

Přehlídka byla zahájena v divadélku Radar, hlavní, víkendová část přehlídky se odehrála v Karlínském Spektru a poslední představení pak v Divadle Solidarita.

Porota (Josef Palla, František Mikeš, Ota Smrček) hodnotila v rámci činoherní přehlídky 14 představení - dvě z představení totiž vybočovala z činoherního žánru (loutkové představení a divadlo poezie).

Vedle souborů, které byly na přehlídce úplnými nováčky (DS OS Jakuba Hrona, Plkoň, KTF UK, Sokol Lázně Toušeň) se objevilo mezi staronovými "tvářemi" po mnoha letech Divadlo Malostranská beseda.

A nutno říci, že jeho dvojnásobný vstup navázal na úspěšná představení minulosti. Bohužel zdařilá inscenace Goldflamova Hororu nemohla být v rámci činoherní přehlídky hodnocena, neboť byla zvárněna víceméně prostředky loutkového divadla. Druhým představením ***Divadla Malostranská beseda*** **byla inscenace povídky Leonida Andrejeva "Tma",** kterou dramatizoval režisér souboru Akram Staněk. Komorní představení mělo vzácně sevřený, kompaktní tvar se soustředěnými výkony obou hlavních představitelů (revolucionář a prostitutka) a vyznačovalo se promyšleným dramaturgicko-režijním pojetím. **Po zásluze si toto představení vybojovalo nominaci na Divadelní Třebíč.**

S návrhem na zařazení do programu letošní Třebíče skončil soubor *Mamaya a Papaya* s představením Bereniky Dobiášové a Hany Homolové "Islandská sága o nápoji básnictví". Představení zaujalo všestranně ná- paditým přístupem k ztvárnění mytické látky.

Ve hře o Třebíč byla v úvahách poroty také představení souborů Sumus a Ty-já-tr. ***Soubor Sumus,*** který v minulých letech hledal vlastní výraz v oblasti divadla poezie, tentokrát zvolil prozaickou předlohu **Borise Viana Pěna dní**, a bylo to rozhodnutí nesporně šťastné - přesto

otazník visí právě nad dramaturgií.

Souboru *Ty-já-tr* se podařilo v představení **"Já, tygr"** srozumitelně a nápaditě traktovat hlavní myšlenku díla do jevištní podoby, a vytvořit tak jedno z nejkomunikativnějších představení vycházejících z "tygrovské" tematiky. Škoda nedotaženosti situací...

K zajímavým představením patřilo i další představení Ty-já-tru, i když jiné tvůrčí skupiny, a sice **Krylovův "Trumf"**. Kladem představení byla nápaditá, dynamická choreografie, objevný dramaturgický počin, úskalím se ukázal být veršovaný jazyk dramatu, se kterým se ne všichni aktéři hry adekvátně vyrovnali. (Zde je třeba poznamenat, že další představení Ty-já-tru **"Snídaně" - pásmo z Prévértovy poezie** - nebylo v rámci činoherní přehlídky hodnoceno, neboť šlo o klasické divadlo poezie.

Zkušený divadelní soubor ***Máj*** tentokrát zůstal něco dlužen své pověsti, když se v představení **"Na konec něco do začátku"** spokojil s pásmem etud a blekautů, jemuž oproti podobným představením v minulých letech chyběla zřetelná jednotící idea.

Další z matadorů pražských přehlídek - ***Excelsior***, který se od počátku své existence vyznačuje svébytnou poetikou, předvedl **"Erikovo zrcadlo"**, které utrpělo v druhé části hry nekonečnou, naturalistickou "žranicí" - pardón, hodovní scénou, která představení "zlomila vaz". Přesto se i tentokrát diváci bavili...

Také soubor ***Divadlo a život*** je zkušeným kolektivem. Tentokrát se představil představením nazvaným **"Jubileum, labutí píseň medvěda"**. Bohužel snaha vytvořit ze tří Čechovových aktovek jedno "drama" zůstalo na půli cesty. Herecké i režijní možnosti souboru naznačilo nejvíce "Jubileum", které samostatně přihlášeno mohlo aspirovat na na přední umístění...

Po letech se objevil na přehlídce jeden z nejstarších českých dosud existujících souborů - ***Bozděch***. Vybral si **Drdovy "Dalskabáty"** a sehrál je v domovském prostředí Divadla Solidarita ke spokojenosti diváků. Porota však nalezla rezervy především v rozkrytí dramatických situací a v temporytmu.

Na závěr jsme si nechali nováčky přehlídky. Soubor ***Repete*** sehrál dvě části z **Podskalského "Ženy v trysku staletí"**. Představení bylo poznamenáno jistou nevyrovnaností hereckých výkonů, kde vedle zkušených hráčů, kteří dříve působili v souboru Teta, hráli i méně zkušení nováčci. Pochválit je třeba kostýmy!

Divadelní skupina Osvětového spolku Jakuba Hrona sehrála **Flemrovu dramatizaci Doylovy povídky "Šest Napoleonů"**.

Zaujala vystižením podstaty anglického humoru i řešením scény, v režijním pojetí byly rezervy (tečky situací, temporytmus).

Představení **"Ivana, aneb Hutný duchovní pokrm"** souboru ***Plkoň*** vyvolalo mezi členy poroty i na závěrečné besedě bohatou diskuzi, která se točila kolem toho, co soubor chtěl představením říci, a co jím skutečně řekl. Šlo o "agitku" (bez pejorativního nádechu toho slova) namířenou proti působení jistých sekt.

Úplným nováčkem v oblasti divadla byl **studentský soubor KTF UK**, který sehrál **vlastní cimrmanovské drama "Vondráčkova studna"**. Představení mělo řada neduhů, které provázejí začínající soubory. Kladem představení byl vedle slušného dramatického textu hezký zpěv a nebývale nadprůměrná úroveň jevištní řeči.

Mimopražským souborem byl tentokrát soubor ***Sokola Lázně Toušeň***, který přijel s představením **V. Dragouna "Toušeňská růže"** o epizodě ze života Karla IV. Byl to kus poctivého ochotnického divadla nepostrádajícího vkus a příjemný projev herců a hereček, pro pamětníky v porotě i v publiku to byla svým způsobem nostalgická vzpomínka na ochotnické divadlo jak se před desítiletími dělalo...

Výsledky:
Nominace na Divadelní Třebíč: Tma (Divadlo Malostranská beseda),
Návrh na Třebíč: Islandská sága o nápoji básnictví (Mamaya a Papaya).
Ceny za herecké výkony:
Jana Blažková (Ty-Já-Tr) za roli Cikánky ve hře "Trumf", Jiří Novotný (Ty-Já-Tr) za roli Psychiatra ve hře "Já, tygr", Václav Pech (Bozděch) za roli Trepifajksla ve hře "Dalskabáty", Václav Shrbený (Sokol Lázně Toušeň) za roli Mlynáře ve hře "Toušeňská růže", Milan Špale (Divadlo a Život) za roli Šipučina ve hře "Jubileum", Tomáš Vlček (Sumus) za roli Denise ve hře "Pěna dní".
Cenu za režii si odnesla Berenika Dobiášová (Islandská sága o nápoji básnictví), cenu za dramatizaci Jeník Flemr (Šest Napoleonů) a cenu za představení Divadlo Malostranská beseda (Tma).

Ota Smrček

PhDr. Ota Smrček, CSc. RČ: 471126/003
K Rovinám 538/17
158 00 Praha 5

WINTRŮV RAKOVNÍK '99

O přehlídce jako celku

Kulturní centrum, oddělení Městského úřadu v Rakovníku, tj. organizátor letošní středočeské krajové přehlídky amatérského divadla, mohlo letos uvažovat o 11 inscenacích. To byl počet překračující finanční i organizační možnosti v roce, v kterém je rakovnické Tylovo divadlo v rekonstrukci. Přehlídková představení, především ta, která byla situována na kukátková jeviště, bylo nutné sehrát v 5 km od Rakovníka vzdálené obci Lužná. Byla jich většina. Zbytek byl uveden ve víceúčelovém sále rakovnického Kulturního centra. Organizátoři Wintrova Rakovníka (dále jen WR) se ani letos nevyhnuli selekci, a to jak té, která nastala samovolně, tak té, kterou provedla programová rada přehlídky. Ona samovolná postihla dva soubory, které svou zamýšlenou účast samy odvolaly. Byly to Tyl Říčany s inscenací Hry o životě v popelové poušti rumunského dramatika Horia Lovinesca a Luna Stochov s připravovanou hrou Hodinky. Programová rada pak provedla výběr, který zúžil počet zúčastněných souborů o další dva: Malé divadlo Kolín s Nejkrásnější válkou a Slánskou scénu s jejími operetně provedenými Dalskabáty.

Celkem bylo vybráno sedm inscenací a jedna hostující na závěr přehlídky mimo soutěž. Výběr dal vzniknout velice pestré dramaturgické skladbě programu, v níž byly v rovnováze hry se závažným obsahovým sdělením a hry komediálního charakteru, nepostrádající však ve svém podtextu aktuální myšlenku. Z hlediska původu vzniku se dramaturgická volba neopakovala ani jednou. Viděli jsme po jedné inscenaci české, francouzské, americké, polské a německé provenience, jednu hru izraelského autora a původní hru z autorské dílny souboru. Z hlediska žánrů tomu nebylo jinak: konverzační komedie, situační komedie, hra z oblasti divadla absurdity, tragická groteska, lidová hra se zpěvy na motivy středověkých frašek, "rozvinutý skeč", scénování písní. Nic se neopakovalo. Ostatně, zde je programová skladba:

- **Zdeněk Borovec, Zdeněk Marat: Betlém / Divadelní soubor Jiřího Voskovce Sázava,**
- **Ephraim Kishon: Byl to skřivan / Nové divadlo Mělník,**
- **Jean Genet: Služky / Divadlo AHA! Lysá nad Labem,**
- **John Patrick: Rajčatům se letos nedaří / Havlíček Neratovice,**
- **David Dvořák: Úřední hodiny / Divadlo IGDYŽ Kolín,**
- **Karel Texel: Švec na střeše / Jitřenka Žatec,**
- **Sławomir Mrożek: Tango / Divadlo AHA! Lysá nad Labem,**
- **Daniel Defoe, Vítězslav Marčík: Robinson Crusoe / Divadlo Studna Hosín** (host WR).

Letošní WR přinesl poměrně **velký počet pozitivních výsledků**, a to zejména **v herecké vybavenosti souborů** (zejména se to projevilo v inscenacích Služky, Úřední hodiny a Tango a částečně v Byl to skřivan), **v oblasti scénografie, včetně kostýmní výpravy** (Služky, Úřední hodiny, Švec na střeše, Tango), **v přípravě a realizaci hudební, respektive pěvecké složky inscenace** (Betlém, Švec na střeše). Byli jsme svědky **zajímavého dramaturgického výkladu hry** (Služky) a neméně **zajímavé dramaturgicko-režijní koncepce a realizace hry** (Tango). Nesporné pozitivum bylo **ve volbě kvalitních dramatických předloh**. Neobjevilo se nic, co by neneslo pečeť jisté nepominutelné kvality.

Přehlídková představení současně poukázala i na některé problematické stránky v inscenační praxi, respektive ve vybavenosti souborů, kterými by se bylo dobré zabývat ve jménu diváků v příštích inscenacích. Předně poukázala na staronový problém **absence nutné míry slovního i mimoslovního jednání**, přičemž slovo jednání je tu výrazem klíčovým.

K němu se pojí otázka absence důslednějšího budování vztahů mezi dramatickými postavami **a jednotlivých dramatických situací i inscenace jako celku.** Týkalo se to zejména inscenací Betlém, Rajčatům se letos nedaří, Švec na střeše, částečně inscenace Byl to skřivan a, byť okrajově, také Služek. Dalším zřetelně vystupujícím problémem byla **stylová nejednotnost**, zvláště v hereckých prostředcích (Betlém, Byl to skřivan, Švec na střeše). Nerozřešenou otázkou zůstaly **neúměrné časoprostorové proporce** jednotlivých částí

Milada Hluštíková jako Julie v inscenaci hry Byl to skřivan Nového divadla Mělník. Foto: Jiří Chlum

Ladislav Matlák jako Shakespeare a Ivan Neubauer v roli Romea v inscenaci Byl to skřivan Nového divadla Mělník. *Foto: Jiří Chlum*

hry z hlediska její struktury ve vazbě ke sdělovanému tématu (zvláště Úřední hodiny).

Tento výčet okruhů problémů nikterak nezastiňuje skutečnost, že ze 7 inscenací WR byly nejméně 3 na úrovni poměřitelné s inscenačními výsledky, s kterými se setkáváme na národních přehlídkách. Někteří členové odborné poroty (Černíková, Kodeš, Strotzer, Zajíc) se zúčastnili dalších dvou krajových přehlídek (Červený Kostelec, Jeseník) a jejich porovnání vypovídá o tom, že v Rakovníku bylo možné vidět několikanásobně větší počet výkonů hodných ocenění. Odpovídá tomu i listina oceněných, uvedená na závěr tohoto článku.

Wintrův Rakovník '99 zaznamenal celkově dobrou úroveň. Každý průměr je však zavádějící. Je nutno podtrhnout, že se objevily inscenace mimořádných kvalit, i když jich není většina. Na druhé straně je poctivé dopovědět, že byly v programu přehlídky inscenace, které nejsou za těmi mimořádnými v těsném závěsu. Současně je rovněž nutné vnímat kontext, v jakém se soubory na WR ocitají. Jde o kontext nejstarší krajové (krajské) přehlídky se souvislou tradicí v ČR. Jejích 23 ročníků si vytvořilo svá kriteria a hodnotová měřítka, která nejsou na mnoha jiných obdobných přehlídkách obvyklá. Ne všechny přihlášené soubory se WR mohou zúčastnit, neboť, až na výjimku několika mála ročníků počátkem 90. let, byl na "Wintrovky" prováděn vždy výběr. Inscenace, které se ocitly na rakovnickém jevišti náležely tudíž k tomu nejlepšímu, co bylo v kraji vytvořeno a účast souboru na přehlídce byla, a znovu zase je, již sama o sobě oceněním.

O třech opusech dvou souborů samostatně

Kolínské Divadlo IKDYŽ, známé svým Etúdlováním, se tentokrát pokusilo o uzavřený jevištní tvar, založený na kontinuálně budovaném příběhu úřednické suity a žadatelů o věci více méně nesmyslné. Autorem byl režisér souboru **David Dvořák** a svou hru nazval **Úřední hodiny.** I když tentokrát Ikdyž vypráví celovečerním představením jednu storry, a to nejen prostředky nonverbálního divadla, ale i slovy, inscenační princip se příliš neliší od vzpomenutého Etúdlování. Jeho hra je budována jako sled etud, v kterých sledujete kompaktní, dobře vybavený herecký soubor, a to nejen pohybově, jak jsme ho již poznali, ale i ve schopnosti jednat slovem, a to jak v běžné, tak zástupné řeči. Vše, co se na jevišti děje, je udělané a nese známky dobrého řemesla a cílevědomosti. Nejméně to samé platí o scénografii inscenace, jíž vévodí naddimenzovaný úřednický stůl a tři židle. Krom tohoto mobiliáře je scénografie utvářena sadou různě velkých, po jevišti posuvných dveří, významovou rekvizitní výbavou a pěknou kostýmní výpravou.

Přes všechna zde vyjmenovaná pozitiva má inscenace, dle mého soudu, dva háčky. Jeden je v neúměrné délce představení ve vztahu k tomu, o čem se v něm vypovídá. Totiž hlavně o tom, že obligátní úřednické manýry jsou nesnesitelné a že je lze snášet po jistou mez, kdy jsou úředníci smeteni. Na jejich místa nastoupí ti, kdo je smetli, aby si a) vyřídili své žádosti, b) aby jich bylo více a úřednický aparát vzrostl a c) aby byli ještě více nesnesitelní než ti před nimi. Látka hodná agitky je souborem rozpracována do podoby rozvinutého skeče, trvajícího dvě hodiny. Poukazuji-li na neúměrnou délku, není to přitom volání po všeobecném krácení. Ne, protože jsou v inscenaci sekvence přesně a úsporně postavené a s těmi netřeba nic dělat. Více je však těch, které volají po prověření ve jménu krácení či vypuštění zcela (čekárna, scény jednotlivých žadatelů).

Oním druhým háčkem je pro mne rozpor v tom, o čem vypovídá expozice úředníckých manýr a závěrečné svržení úředníků a nástup těch nových, a o čem vypovídá to, co je mezi tím (nesnesitelní úředníci a stejně nesnesitelní žadatelé, až na jednoho - Dorču Jankovského, který se vymyká tím, že nic nepožaduje, ale je předvolán a odmítá vnucované výhody). Až na Dorču Jankovského jde o konflikty špatného s ještě horším, tj. o pseudokonflikty, které nebývají nejživnější půdou divadla. Pokud snad inscenátorům šlo o to, zpodobnit stav, kdy proti sobě nestojí protivné síly, nýbrž ve všem všudy protivní lidé, pak se jim to nepodařilo natolik zřetelně, aby o tom divák nemusel bádat mimo čas představení. Ach, ten čas!

Druhým souborem, o kterém tu bude referováno samostatně, je **Divadlo AHA! z Lysé nad Labem.** Přivezlo opakovaně na WR dvě inscenace, stejně jako vloni. Jako první uvedlo **Genetovy Služky**. Předloha Jeana Geneta prostřednictvím hry ve hře neustále transformuje skutečnosti a postavy, dochází tím k několikanásobnému vrstvení významů a k vytvoření složitého hieroglyfu. Nic není tím, čím se jeví být. Jazyk hry je plný symbolů, patosu a expresivity. Nejinak je tomu v inscenaci Divadla AHA! Režisér **Miroslav Pokorný**, aniž by v Genetově textu provedl podstatné úpravy, původní předlohu svou inscenací překračuje, činí ji ještě vrstevnatější a posunuje významy v ní zakotvené a její celkové obsahové sdělení. Činí tak především hereckými prostředky, svébytným výkladem postav hry a jejich jednáním a konečně připsáním němé role Pána. Představení otevírá expozicí dvou mužů - herců, kteří jsou za úplatu najati k sehrání Služek. Jeho Milostivá paní je Pánem přivezena na invalidním vozíku a nalíčena jako šašek, aby se v patřičných chvílích, probrána z kómatu, zmocnila jeviště a byla z něho v závěru odvezena mrtva po vypití otráveného nápoje. Pán bedlivě sleduje celou hru a dle potřeby dává direktivy jejím protagonistům. Přestože oba představitelé služek selžou a nepodají Milostivé paní otrávený nápoj a Pán tuto akci provede osobně, dostanou od Pána za svou produkci zaplaceno. Pán odlíčí představitelku Milostivé paní a představení končí. Dramatické postavy se těmito posuny dostávají do mnohovrstevnatého přediva vztahů.

Navzdory věku a z něho plynoucí menší jevištní zkušenosti se zhostil herecký soubor tohoto velice těžkého úkolu dobře. Režisér buduje inscenaci tu vypjatými, tu zklidněnými promyšlenými dramatickými situacemi. Jeho režijní nápaditost je jakoby nekonečná. Inscenace sice nezveřejňuje osudy jedinečných individuí, aby jejich prostřednictvím došla k zobecněnému myšlenkovému poselství. Vytváří spíše mozaiku chování a postojů obecných typů, která se skládá v obraz jakéhosi theatrum mundi, či spíše cirkusu světa, z něhož není úniku, v němž se dá za peníze cokoliv, kde jediná naděje vězí ve fenoménu smrti. Inscenaci utváří významotvorná scénografie a hudební složka.

Přehlídkové představení poukázalo na nebezpečí diváckého dojmu ze zdlouhavosti inscenace, respektive i na nebezpečí ztráty pozornosti, která by mohla přivodit ztrátu orientace diváka. Zdá se, že jádro tohoto problému tkví v oslabení důslednosti v hereckém jednání, setření ostrých střihů mezi jednotlivými dramatickými situacemi. Jest také otázkou, zda by nebylo dobré zařadit přestávku. Každopádně jsme viděli inscenaci, která přinesla nejeden podnět k přemýšlení o světě, v němž žijeme, i řadu impulsů k přemýšlení o divadle a jeho možnostech.

Druhým počinem, který **Divadlo AHA!** na přehlídce předvedlo, bylo nastudování hry **Sławomira Mrożka Tango.** Představení se stalo vrcholem letošního WR a souboru se za něj dostalo nominace na Divadelní Třebíč. K jeho zaznamenání připojuji takřka v plném znění recenzi z přehlídkového zpravodaje.

Milan Strotzer

Sławomir Mrożek: TANGO

"Inscenace Tanga se zařazuje do dramaturgicko-režijní koncepce Divadla AHA!, do jeho směřování k pojmenování světa, v němž žijeme. Mrožkův text byl ***Miroslavem Pokorným*** *vyložen v intencích žánru tragické grotesky. A nejen vyložen, ale především jevištně realizován, takže autorovi slouží v tom nejlepším slova smyslu,*

Jitřenka Žatec / Karel Texel: Švec na střeše, lidová hra se zpěvy na motivy středověkých frašek Hanse Sachse. Foto: Jiří Chlum

takže je výsostně současný. Pojmenovat téma je možné rozdílně, záleží na individuálních sklonech. Lze vyjít z Mrožka a říci, že skutečnost, v níž žijeme, je taková, že by bylo nejlepší se vrátit k experimentům a ona se pak nějaká idea najde, přičemž smrt je dobrý nápad. Lze říci, že snaha srovnat a porovnat svět vrstvou, jíž se říká inteligence, při zachování všech rozdílností a všech práv selhává, takže logicky pozor, neboť ke slovu se dostávají ti, kdož mají nejmocnější pěsti a libido. Ale je zde i ozvěna novozákonní, neboť hrdinu Artura lze chápat jako nového Mesiáše, který přináší vizi řádu, vizi, která má rozvolněný svět, v němž je možné všechno a současně vůbec nic, přece jen uvést do hodnotového žebříčku. Jenže Mesiáš už světu nestojí ani za ukřižování, nýbrž je poražen jako jateční skot. Nehledě na skvěle postavenou situaci, ve které nežádá otce, aby od něj odejmul kalich hořkosti, ale žádá, aby sám otec na sebe vzal oběť, že zabije nehodné, a pak se otevře nový skvělý svět, jenž tento čin posvětí řádem.

Inscenace, její sdělení, probíhá ve třech rovinách, na které je sem tam posazena šlehačka a třešnička navíc. Jedna rovina používá žánr grotesky v jednání slovním, ke kterému je přiřazen tragický tělesný gestus. Druhá rovina je opačná, tj. tragika slovní a gestus groteskní, a třetí rovina je ve všech vyjadřovacích prostředcích (tj. nejen herecký) ryze groteskní nebo tragická. Jejich střídání ať pozvolné či střihem, popřípadě prolínání vytváří nejen akcenty sdělení, ale, samozřejmě, taktéž celkový temporytmus...

Škrty jsou provedeny promyšleně, včetně povýšeného závěru, kdy tango tančí všichni.

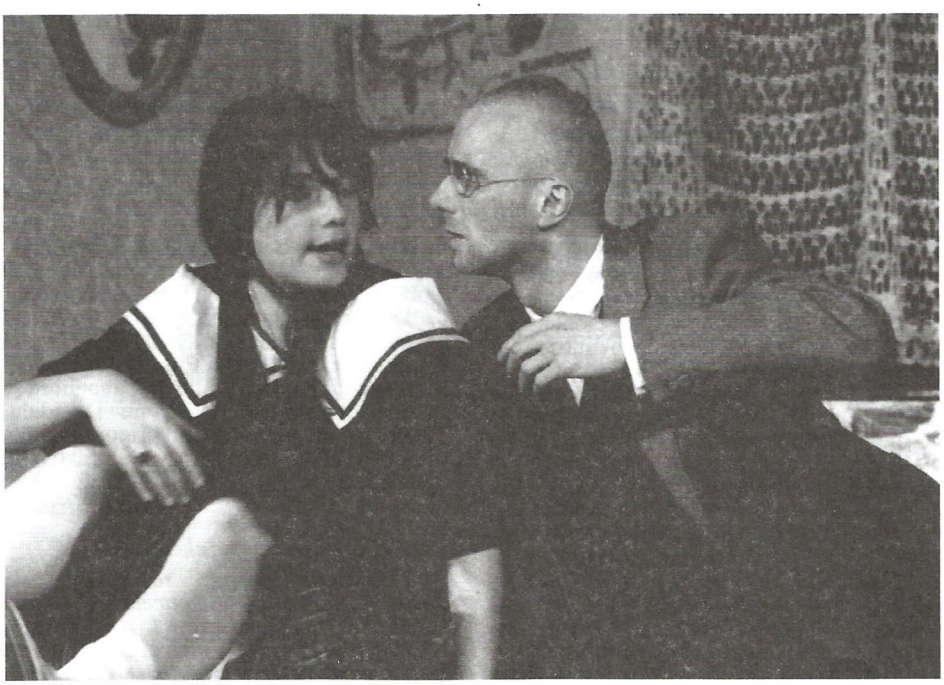

Terezie Palková jako Ala a Jarmil Škvrna coby Artur v Mrožkově hře Tango - Divadlo AHA! Lysá nad Labem. Foto: Jiří Chlum

Jiná věc je u situací, kdy jsou na jevišti přítomny všechny dramatické osoby. Že jde o propracované mizanscény, téma převedené do jevištního gesta, je jasné, ale ne vždy jsou naplněny. V okamžicích, kdy probíhá simultánní jednání, povětšinou na straně jedné gesticky, na straně druhé verbálně, je vše jak má být. V okamžicích rozvíjení jedné motivické linie je přesnost (na kterou si velmi rychle zvykneme, takže ji jako diváci očekáváme a vyžadujeme) poněkud oslabena. Přesněji, nejspíše rozvolněna frázováním, navazováním akcentů. Druhá polovina se rozjíždí - v Lužné se rozjížděla - poněkud ztuha, drhla v upoutání pozornosti. Začíná totiž situací ve tmě, a po rozsvícení jsou - soudím - herci i diváci trochu dezorientováni, a teprve vyostřená situace mezi Arturem, Alou a Edou, vizuální podobou připomínající napnuté lano, naskočí koncentrace na obou stranách, aby až do konce nedala vydechnout.

Tango je skvělé divadlo i zážitek (snad bude časem ještě větší, jde o časové poměry, v nichž je sdělováno), neboť výklad jde zvnitřku textu a vždy důsledně přes herce, bez kouzlení s vnějšími efekty, které by bylo snadné do koncepce vpojit."

Vladimír Zajíc

Ocenění udělená na XXIII. ročníku Wintrova Rakovníka

Čestná uznání:

- Františku Živnému za roli Pineyho ve hře Rajčatům se letos nedaří
- Jiřímu Laštovkovi za roli Solange ve hře Služky
- Lucii Běhounkové za roli Šarloty Kukalové ve hře Úřední hodiny
- Josefu Strossovi za role ve hře Švec na střeše
- Františku Jirouskovi za roli Stomila ve hře Tango
- Jaroslavu Albínu Procházkovi za roli Edy ve hře Tango
- Melánii Moravcové za roli Eleonory ve hře Tango
- Terezii Palkové za roli Aly ve hře Tango
- Miroslavu Pokornému za scénu ke hře Služky
- Gabrirele Víchové za kostýmy ke hře Úřední hodiny

Diplomy a ceny:

- Miladě Hluštíkové za roli Julie ve hře Byl to skřivan
- Terezii Palkové za roli Milostivé paní ve hře Služky
- Tomáši Jeřábkovi za roli Igora ve hře Úřední hodiny
- Lucii Čechalové za roli Jarmila ve hře Úřední hodiny
- Jarmilu Škvrnovi za roli Artura ve hře Tango
- Jitřence Žatec za realizaci hudební složky inscenace Švec na střeše
- Evě Konoblauchové a Světlaně Rampasové za kostýmy k inscenavi hry Švec na střeše
- Václavu Linkovi za scénu k inscenaci hry Úřední hodiny
- Jarmilu Škvrnovi za scénografii k inscenaci hry Tango
- Miroslavu Pokornému za dramaturgický výklad hry J. Geneta Služky
- Miroslavu Pokornému za režii hry S. Mrožka Tango
- Divadlu AHA! Lysá nad Labem za inscenaci hry S. Mrožka Tango

Doporučení a nominace:

- doporučení na 1. místě na Šrámkův Písek: **Služky** Divadla AHA! Lysá n.L.
- doporučení na 2. místě na Šrámkův písek: **Úřední hodiny** Divadla Ikdyž Kolín
- nominace na Divadelní Třebíč: **Tango** Divadla AHA! Lysá n.L.
- doporučení na 1. místě na Divadelní Třebíč: **Služky** Divadla AHA! Lysá n.L.

À PROPOS

VOLYŇSKÉ DIVADELNÍ JARO 1999

Kdysi prý navštívil T.G.Masaryk výstavu luxusních knihařských prací. A zatímco členové jeho doprovodu a pořadatelé výstavy cupitali za obdivného jásotu od jednoho exponátu k druhému, on zalistoval v jednom z nejobdivovanějších svazků a krátce se začetl."Je to hloupé" pronesl, pak rozevřenou knihu obrátil hřbetem vzhůru, nechal na zem vypadnout několik potištěných listů, lakonicky dodal "a špatně sešité". a pevným krokem výstavu opustil. – Potud tradovaná historka a potud i o tom, že z trojice démonů Forma-Obsah-Profese asi není dobře nadhodnocovat žádného na úkor ostatních.

Letošní ročník jihočeské regionální přehlídky potěšil několika skutečnostmi. Tradičně perfektní organizací, vesměs vstřícným kolegiálním publikem, markantním vzestupem úrovně i největším počtem přihlášených účastníků ze všech dosavadních ročníků. Při stále (chvályhodně) stoupajícím zájmu o účast se ovšem nabízí otázka, zda bude stávající systém nominací a výběru v jižních Čechách použitelný i v budoucnu.

DĚLAT LEGRACI NENÍ ŽÁDNÁ SRANDA!

Žánrovou převahu měly letos ve Volyni tři konverzační komedie. Až by se mi snad i chtělo napsat "pohříchu". Ovšem zas tak jednoznačné to není. Na jedné straně je sice pravda, že zahrát dobře "konverzačky" může být dost tvrdým oříškem i pro renomované profesionální soubory, že konečný výsledek bývá až příliš odvislý od kvality textové předlohy, že se herci nemohou příliš schovávat za režiséra atd. atd. Na druhé straně však skýtají šanci pro obsazení více členů souboru úměrně k míře jevištních zkušeností, dovolují předpokládat slušný divácký zájem i ohlas a v neposlední řadě jsou dobrou investicí, která může přinést úroky v podobě zdokonalené herecké techniky a souhry.

Z dramaturgického pohledu si z této trojice nejlépe připravil půdu ***Tyl Dačice****. Komedie* ***1 + 1 = 3*** *jednoho, právem z nejcenějších současných britských komediografů* ***Raye Cooneyho*** *byla v tomto žánru předlohou zjevně nejkvalitnější a její klady také dokázal soubor v režii* ***Nadi Jahelkové a Oty Tesaře*** *v celkem slušném tempu využít. Mezi snaživými hereckými výkony působily nejvýraznější kreace pánů Tesaře a Vejvody, pravda, aranžmá a využívání jinak bezproblémové bipartní scény někdy působí trochu příliš spontánně a herci se – zejména v gestu – ne vždy dokáží vyhnout svodům obecnosti a popisnosti. Zamýšleného účelu ovšem bylo bezpochyby dosaženo.*

Na celkovém vyznění ***Procházkových KLÍČŮ NA NEDĚLI strakonického*** *souboru* ***Čelakovský*** *se žel podepsalo, že ani dodatečné úpravy nedokázaly zastřít, že syžet vychází z reálií socialismu, a zřejmě ještě nedozrála doba ani k divadelní retroinkarnaci. Estetická, funkční a plně využitá je scéna (Ivan Čech), inscenaci slouží vyrovnané herecké výkony čtyřlístku hlavních představitelů (dámy Mrázová a Tylová, pánové Černý a Nový). Střídmá režie* ***Jiřího Zikmunda a Miloslava Pikolona*** *je adekvátní zvolenému stylu. Těžko odhadovat, zda mírně rozměklé hrany situací a v druhé části retardující temporytmus jsou problémem inscenace či pouze přehlídkového představení. Každopádně se strakonickým podařil zřetelný kus dopředu, nezanedbatelná je i skutečnost, že dámská část souboru se vyznačuje krásnýma dlouhýma nohama.*

Snad ještě výraznější kvalitativní skok se oproti loňsku logicky podařil ***Českokrumlovské scéně,*** *která se ve své frašce* ***Joan Shirleyové VRAŽDA SEXEM*** *tentokrát na přehlídce vlastně poprvé potkala s klasickým dramatickým textem a při své práci – pokud vím – i s existencí režiséra (****Štěpán Kryski****). V něžně dominoidně neposlušných kulisách soubor sympaticky sondoval terén interpretačního divadla, bohužel však v ne příliš prostupné houštině textu, zachovat původní verzi evidentně volal po ještě razantnějším průřezu. (To se ostatně do jisté míry týče i inscenací zmiňovaných výše.) Díky nejvýstižnější míře stylizace se stala dominantní figurou představení drobná ročička krátkozraké tety (Jarka Dominová). Snahu ostatních mnohdy brzdilo nepřesné definování a determinování situací a menší praxe v tomto divadelním žánru. Pokud by se ovšem soubor dokázal i pro příště vyvíjet stejným tempem jako doposud, smíme se těšit.*

(À propos: Nekamenujte komiky!)

O SVATBĚ, GROTESCE A DESTRUKCI.

Z trochu odlišného soudku se pokusil čepovat **SOS Prachatice,** který do Volyně přivezl **Brechtovu** aktovku **MALOMĚŠŤÁKOVA SVATBA.** Režisér **Jiří Zikmund** poučeně vychází z české interpretační tradice tohoto titulu a staví inscenaci jako krutou grotesku. O schůd-

M. Pikolon jako Tresbien a O. Smahová v roli Bobo ve hře Česnekový sad - PIKI Volyně. Foto: archiv souboru

R. Vápeník jako Ajncvaj v Česnekovém sadu A. Hodka - PIKI Volyně. Foto: archiv souboru

nosti této cesty svědčí netoliko příbuzné inscenace, ale zejména výkon pana Jakše v roli Otce nevěsty. Jenomže právě přesné fungování této figury, precizně vytvořené kostýmem, přesnou stylizací pohybu, řeči i mimiky, poukazuje na nepřesnosti v prezentování postav ostatních – od kostýmů přes pohyb, řeč, až po mimiku. V rámci zvoleného stylu bych také vesměs uvítal větší míru exprese, humor pak tedy třeba i drastičtější. Ostatně i ona proslulá závěrečná totální destrukce zůstává v rovině cudné destrukce scény, u kostýmů, charakterů, vztahů a hodnot zůstává nanejvýš skromně naznačena. Prachatický soubor však rozhodně potvrdil, že si již léta udržuje vysoký standart a že na volyňské přehlídce je nejen nejčastějším hostem, ale i zárukou kvality.

(À propos: Špatný konec vše napraví!)

Nad celkovou úrovní přehlídky výrazně čněly tři pozoruhodné inscenace, úrovní a kvalit, s jakými jsme se na uplynulých ročnících vždy nesetkávali. Každé z této trojice představení bylo něčím zajímavé, inspirující a podnětné a každé by si zasloužilo od někoho, kdo je fundovanější a graduovanější než já, podrobnější a rozsáhlejší samostatnou studii či recenzi. A ač se s tím potýkám, seč jsem, možná někdo z nedoceněných shledá, že nejsem seč dostatečně, anobrž přízemní a nedůvtipný a totálně blbý. Možná bude mít pravdu. Inu, berte nebo nechte ležet – takhle jsem to viděl, dokonce ve stejném časovém sledu:

KDYŽ ROZKVETE HRUŠKA...

Čeho by se mi třeba v některé inscenaci nedostávalo, mohl bych snad najít v **Stroupežnického** (z větší části) **NAŠICH FURIANTECH** českobudějovického **D 111.** Režisér a úpravčí (a hudební dramaturg) **Jaromír Hruška** tímto opusem pronesl imponující příspěvek k atraktivnímu

tématu synkretické umění. V široké škále použitých prvků a postupů – od střídmé znakovosti přes realistickou drobnokresbu až po výraznou nadsázku, od sdělení verbálně informativního přes postupy divadelní až k použití záběrů téměř filmových – se dominujícími principy Hruškova vyjádření stává kontrast a hyperbola. V tomto vítaném vybočování z interpretačních a inscenačních obvyklostí, co do použití výrazových prostředků a jejich míry, je stále patrna určující přítomnost přesně režisérovy taktovky; žádná z jednotlivostí nepůsobí nahodile, představení má pevnou strukturu a řád.

Přiznávám, že z mého pohledu je představení působivější tam, kde nerezignuje na divadelní postupy ("u Dubských") a funguje lépe v pasážích Stroupežnického než Hruškových. Zádnopádně ale nevyvolává dojem, jakoby se neobracelo mým směrem a nestálo o komunikaci. Ovšem protože mě všichni furianti průběžně přesvědčují, že vědí o tom, že existují, žijí a hrají právě dnes a právě tady, připadá mi být implantované (co do provedení ovšem oslnivé!) finále, které mne sugestivně upozorňuje na totéž, dosti zbytným.

Obrovskou devizou souboru je přesnost, kázeň a profesní spolehlivost. O tom, že i v inscenaci s tak přesným půdorysem lze najít prostor pro tvůrčí hereckou práci, nás přesvědčují pan Voldřich, pan Chad i pánové Jarošové, Lukas, Sulek, slečna Koutská ad. Jsem přesvědčen, že s dalšími reprízami se ztratí i jistá rytmická nevyváženost a dojem tezovitosti, plynoucí, dle mého soudu spíš z nejistoty než inscenačního záměru.

Jednoznačně se jedná o jeden z nejnepřehlédnutelnějších uměleckých počinů amatérského divadla na poli modernistického inscenování klasické předlohy, s jakým jsem se v posledních letech setkal.

(A propos: Byl Jan Tleskač furiant?)

S LONDONEM ZA BÍLÝM SVĚTLEM

Jevištní adaptace nedramatických textů nebývají v českém amatérském divadle přespříliš frekventovanými hosty, výstižné a sdělné dramatizace jsou pak opravdu květinkami vzácnými. Nostalgicky mohu vzpomenout bývších amatérů Roubala, Zborníka a Lébla a na Klapkova Bulgakova, v poslední době snad ještě na Fleischmanova Kafku. Jako by se však začínalo blýskat na časy a to tak, že v Bechyni.

Bechyňská dramatizace **Londonova TULÁKA PO HVĚZDÁCH** splňuje většinu toho, co bych od ní chtěl očekávat. **Karel Vontroba** (nejen dramatizátor, ale i režisér a scénograf inscenace) přistupuje k předloze s pokorou, ovšem bez nadměrného respektu. Přestože na jeviště transponuje vlastně pouze druhou část jednoho z vrcholných Londonových románů, zachovává proporční rozložení základních témat - osudovosti, odpovědnosti, viny a trestu, vědomí a nevědomí... - snad jen o něco odsouvá z prvního plánu motivační roli přítomnosti ženského elementu. Soudím že šťastně, ženské figury jsou totiž u Londona (tradičně) výrazně plošší. Toto omezení, které mohl dramatizátor zřejmě jen těžko změnit bez narušení struktury příběhu, je pak pochopitelně pro režii a dámskou lavičku souboru handicapem, který lze jen obtížně překonat; ženské postavy pak ve výsledku logicky reprezentují úlohy povýtce spíše instrumentální. O to plastičtěji jsou

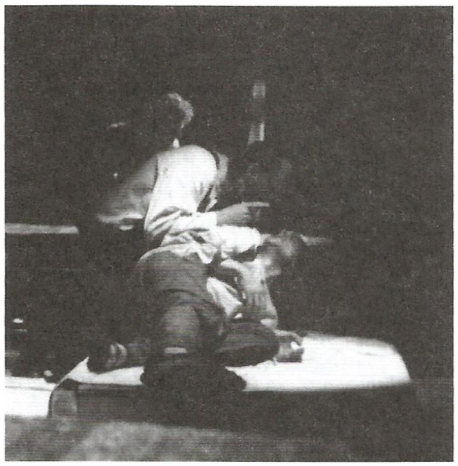

Lužnice Bechyně / J. London: Tulák po hvězdách v dramatizaci a režii Karla Vontroby. Foto: Vladimír T. Gottwald

ovšem vykresleny party pánské. Nezbytným (a splněným) předpokladem fungování inscenace je přesné a vyvážené zpracování titulní role Darrela Standinga - velice dobrý Michal Bosák - ovšemže podepřené solidně vyrovnanými výkony pánů Kubeše, Otce, Mrzeny a Kodada i uměřeným Vontrobovým Hutchinem. Inscenace má samozřejmě své rezervy a soubor limity. Asi bych si přál důslednější práci s řečí a jazykem, výraznější rytmizování zejména první "subreálné" scény a přesnější technické vymezení jednotlivých scén a výstupů včetně ne vždy zcela soustředěné práce se světlem. Nepochybné ovšem je, že inscenátoři věděli, co a jak chtějí divákovi sdělit, i co a jak s ním sdílet, a že se to bechyňskému divadelnímu spolku Lužnice do značné míry velice úspěšně podařilo.

(A propos: Je Karel Vontroba reinkarnací Londona nebo Standinga?)

TOHLE MI DOKTOR DOVOLIL!

Dramaturgie divadelního souboru **PIKI Volyně** měla letos nadobyčej šťastnou ruku. Jak ve výběru titulu – **ČESNEKOVÝ SAD Antonína Hodka** je pro volyňský asámbl jako na míru šitý – tak s úpravou textu. Režisér **Jiří Zikmund** (ano, je to potřetí opět týž) tentokrát zapomněl, že "neumí aktšlusy", a kdyby skutečně bylo vždy pravdou, že nejlepší režie je ta, která není vidět, byl by jednoznačně nejlepší. Šťastně vyšel z volyňské tradice divadla založeného na herecké tvorbě, souhře a radosti z hraní a vybudoval inscenaci, která tuto radost dokáže beze zbytku přenést i do hlediště.

Až na jedinou výjimku jsou herecké výkony vzácně vyrovnané. Včetně pana Podlešáka v dvouvětové roli Pierra a včetně švába, který je v roli švába Ferdy sice němým, ale plnoprávným a respektovaným partnerem. Včetně slečny Pechové, které nikdo nechce věřit, že úchvatně prostá Irina je jejím jevištním debutem, včetně génia topornosti Ajncvaje v podání pana Vápeníka, v čele s paní Smahovou, baronkou a křehkou balerínou. Onou výjimkou, o které se zmiňuji na začátku odstavce je Miloslav Pikolon (*"Živel, živočich a ďábel!" - A. Bazgerová*), který se s rolí Tresbiena potkal jako snad doposud se žádnou a jako málokdo s málokterou (a to nejen na amatérském jevišti).

Inscenace ale není jenom sledem virtuózních výstupů a kreací, kdy aplausy střídají exploze smíchu a naopak. Je uceleným jevištním tvarem cíleně gradovaným do finále, voní chlebem, hlínou, člověčinou (a taky ovšem krví a lacinou kořalkou) a divák už chvílemi ani není, jestli to, co se mu koulí po tváři, jsou ještě slzy smíchu nebo už ne.

Ach ano, zajisté! - Inscenace přináší také hluboké lidské poselství. Ale nevalí je před sebou podobné balvanu mouder, nepodává nám je do jeviště na lopatě bohorovné nabubřelosti, nechává ono poselství vznášet se nad jevištěm i hledištěm, nenápadně pronikat do dušiček a unášet nás něžným hurikánem srandy kamsi do jiného světa, kam se strašně moc potřebujeme aspoň na chvilku dostat.

Možná si říkáte, že tam přeci musely být nějaké chyby. - Asi ano... Určitě. - Promiňte, já nevím. Já řval smíchy a plácal a vznášel se. A záviděl.

(A propos: ...a svět začíná každé ráno a končí každou noc...)

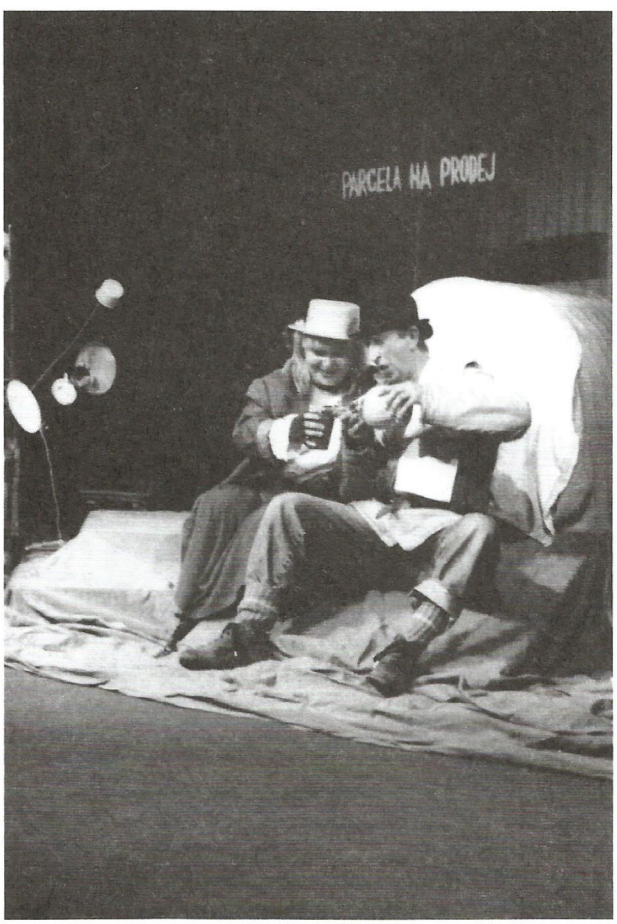

Divadlo PIKI Volyně / Antonín Hodek: Česnekový sad Foto: Vladimír T. Gottwald

RÉSUMÉ:

Na návrh poroty (předseda V. Ondráček, A. Bazgerová a V. T. Gottwald) udělili pořadatelé přehlídky rukami ředitele J. Houzima individuální ocenění **Karlu Vontrobovi** za dramatizaci, režii a scénu, **Michalu Bosákovi a Miloslavu Pikolonovi** za herecké výkony.

K postupu na národní přehlídku obdržela doporučení inscenace bechyňského divadelního spolku Lužnice TULÁK PO HVĚZDÁCH Cenu přehlídky a přímou nominaci na Divadelní Třebíč 1999 pak divadelní soubor PIKI Volyně s inscenací ČESNEKOVÝ SAD.

(A propos: Co by řekl Masaryk, nevím, já všem děkuji.)

***Vladimír T. Gottwald** (herec)*

Málo nás pod Práchní... aneb Horažďovice ´99

Krajová přehlídka západočeských amatérských divadelních souborů se natrvalo zabydlela pod posvátnou horou Prácheň, pod horou která vydala jeden ze základních kamenů národnímu divadlu v Praze. Město Horažďovice ležící v malebném údolí zlatonosné Otavy v roce 1979 poprvé otevřelo své brány přehlídkám amatérských divadelních souborů. Bohužel, letošní šestnácté setkání bylo poznamenáno neúrodou inscenací směřujících na Divadelní Třebíč a poprvé ve své historii klesl počet soutěžících inscenací na dvě.

Dramaturgie karlovarského Déčka postoupila určité riziko, když **vybrala starší text loutkové předlohy Vladimíra Havlíka DON QUIJOTE, volné zpracování Cervantesova románu.** Zmíněné riziko spočívá nejen v přenosu loutkového jevištního tvaru do představení hraného živými herci, ale i v obtížnosti upoutat a udržet divákovu pozornost nikoli dramatickým dějem, ale sledem obrazů, představujících jednotlivá zastavení Quijotovy groteskní pouti. Bohužel, zkušený karlovarský soubor přecenil nepříliš zdařilou Havlíkovu dramatizaci a vynaložené úsilí nepřineslo kýžený a očekávaný úspěch – tak zhodnotila odborná porota, vedená Václavem Beránkem, snahu režisérky Anny Ratajské a celého kolektivu. K jednoznačným kladům inscenace lze přičíst vynalézavé scény s loutkou koně Rozinanty, Sanchovo kralování a především připsaný závěr hry, který nemá s původním Havlíkem nic společného. Scéna Jiřího Hniličky pracuje s nejnutnějším mobiliářem a skvěle zpracovanými zadními prospekty, inspirovanými starým loutkovým divadlem.

Nedomnívám se, že práce karlovarského souboru na inscenaci byla marná a zbytečná. Určitě přinesla další poznatky a obohatila široký rejstřík režijní a herecké práce, i když na nedokonalém textu. Neocenění ani jednoho hereckého výkonu či práce scénografa se mi zdá být až příliš kruté.

Plzeňský Činoherní amatérský soubor ŽUMBERA měl šťastnější ruku při dramaturgickém výběru, kdy **volně zpracoval předlohu hry Neila Simona PODIVNÝ PÁR a předložil ji divákům pod názvem SPÁSA SIDA UNGERA** v režii Kristiny Kohoutové. Inscenace plná humoru trpí jistým temporytmickým stereotypem a neúměrnou délkou, ale herecké výkony Ivany Malatové v roli Olivie a režisérky Kristiny Kohoutové v roli Florance udržely diváckou pozornost a napětí. Kladem režijního zpracování je přesné žánrové uchopení. I když inscenace byla podpořena třemi hostujícími interprety, lze říci, že soubor má ve svých řadách mladé schopné talenty. Odborná porota ocenila práci plzeňského souboru nejen třemi diplomy za hereckou a režijní práci, ale i doporučením inscenace do výběru na letošní DIVADELNÍ TŘEBÍČ.

Přehlídka byla doplněna hostujícími nesoutěžními inscenacemi. **Divadelní soubor MKZ v Horšovském Týně** přivezl svoji vítěznou inscenaci z Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou, nominovanou na 69. Jiráskův Hronov, **RODINA TÓTŮ Istvána Örkényho.** Horažďovické představení však bylo poznamenáno pětiměsíční "pauzou" a bylo víceméně zklamáním pro ty, kteří inscenaci znali. Pro mladou talentovanou režisérku absolventku Klubu praktické režie Gábinu Vaškovou to bylo tvrdé ponaučení, že úspěch na jedné přehlídce nemusí být nutným úspěchem na přehlídce jiní. Ověřil jsem si, že soubor se poučil z této zkušenosti a co zameškal, hodlá plně dohnat a vrátit inscenaci do původní podoby. Držím palce a věřím jim.

Spolek divadel. ochotníků v Radnicích uvedl také nesoutěžně **Daňkův PŘÍBĚH UHERSKÝ ze hry ZDALEKA NE TAK OŠKLIVÁ, JAK SE PŮVODNĚ ZDÁLO** v režii Jaroslava Vyčichla. Herecký koncert velmi citlivé Blaženy Stupkové a bouřliváka Vojtěcha Filipa příjemně oslovil horažďovického diváka a byl milým dárkem přehlídky.

Úplný závěr šestnácté oblastní přehlídky západočeského regionu patřil dětským pěveckým sborům SLUŇATA a PRÁCHEŇÁČEK pod taktovkou sbormistra pana Petruse.

Je zajímavé, že absence divadelních souborů v loňském roce postihla oblastní přehlídku souborů hrajících pro děti RADNICKÝ DRÁČEK. Letos tím byla poznamenána horažďovická přehlídka. Neznamená to ovšem, že západočeské soubory stagnují. Na přehlídky v Ostrově je přihlášeno šest souborů mladého a netradičního divadla, v Radnicích šest inscenací pro děti a na přehlídku venkovských souborů ve Žluticích se připravuje pět souborů. A proto si jen přeji, aby letošní absence byla poslední a nepříjemnou vzpomínkou.

Vlastimil Ondráček

7. ročník Děčínské brány

Obyčejně se začíná názvem, tady je:
Děčínská brána ´99.
Datování se rovněž žádá:
26. až 28. březen.
Zmíní se zběžně i místo konání:
Městské divadlo Děčín.

A tím bychom měli mít úvod v suchu a můžeme se pustit do divadla. Jenže ono místo konání – posledně jmenované – mě nutí porušit zaběhlý způsob reference o regionální divadelní přehlídce a u toho divadla (nikoli ve smyslu hodů inscenačních, nýbrž co do domu, budovy, baráku) se zastavit nezběžně. Totiž zastavit – sednout na zadek by se chtělo, jak se hostitelův dům změnil. Nezažil jsem původní stav děčínského městského divadla, prý to byla pěkná ratejna, srovnávám posun v uplynulém roce. Provozní část budovy září novotou, pěkným pohodlím a účelností. Nový komorní sál. A myslí se tu i na pohodlí diváků, odpočinkové prostory, dobře fungující nová kavárna. Je lákavé sem vstoupit, příjemné zde pobýt. Podtržená jednička, pane Rudo Felzmanne a spol.!

Onen komorní sál byl dějištěm první kreace. **Divadelní spolek Děčín a Divadelní soubor Březiny se spojily ke společnému inscenování Povídek z kapes K.Čapka.** Umístění dramaticky ztvárněných pěti povídek do nového prostředí bylo šťastným scénografickým nápadem. Hraje se mezi diváky, před nimi, za nimi. Divákova role se tak někdy posouvá od pouhého nezúčastněného vnímání klasikových příběhů k účasti téměř dramatické, což se nejlépe zdařilo v inscenaci povídky Zločin v chalupě. Dialog chalupnice Vondráčkové a soudce se odehrál přes naše hlavy a my byli brání jednou i druhou stranou za svědky, počítalo se s námi, jako bychom my měli spolurozhodovat o zločinu a vině. Asi bychom Vondráčkovou osvobodili. Zabila sice mimo vše pochybění svého tchána, ale její argumentace byla díky šťavnatému hereckému výkonu paní Hany Hnátkové tak přesvědčivá, že publikum se přiklonilo na její stranu (doslova a do písmene) a jistě by vyvázla nanejvýš tak s podmínkou. Podobně dobře se herecky dařilo i manželům Panenkovým v Pádu rodu Votických. Jmenovitě Lídě Panenkové coby archivářce Divíškové. Je zvláštní, jak ty potrhlé ženské jsou na jevišti zajímavé. (Ale žijte pak mimo jeviště s nimi..., tím samozřejmě míním postavy Čapkovy, nikoli jejich představitelky.) Inscenace jako celek však působila poněkud nevyrovnaně. Vedle zmíněné dobré herecké práce se v ostatních příbězích – Telegram, Básník, Věštkyně – nehrála důsledně dramatická situace, jen se o ní mluvilo slovy. Nedařilo se vždy odhalovat skutečnou podstatu konfliktu (např. zaběhnuté stereotypy v přijímání světa) a tvůrci setrvali v podobných stereotypech školského výkladu slavných textů. Nicméně rád konstatuji, že klasik se v hrobě neobracel a že i díky zvolenému prostředí jsme strávili vcelku příjemnou hodinku.

Tři sestry A.P.Čechova v podání Divadelního klubu Jirásek Česká Lípa (úprava, režie V.Klapka) jsou naproti tomu vším možným jen ne stereotypním pokračováním v pokusech i o výklad dalšího z řady velkých klasiků. Je tu zřetelná snaha dohmátnout se aktuálnosti předlohy, najít v ní přesahy časové i evropské. Hraje se v scéně uzavřené ze tří stran obloukem, svazujícím válcem, který snad dovoluje odejít a přijít, ale který je tak spoutávající, že se jej domácí tři ženy vlastně nikdy nezbaví. Vnější svět k nim často přichází v podobě neidentifikovatelných stínů, maškar, oblud, jež se vně jejich uzavřeného příbytku přízračně pohybují. Snaha o překonání těchto pohodlných pout domova je jedním z témat inscenace. Další důležitá sdělení se odehrávají rovněž ve znakové podobě: všechny tři sestry vstupují do svého příběhu s panenkami v rukou, během děje se k nim často obracejí a jejich prostřednictvím sdělují, co se v nich v tu chvíli děje. Každá ze sester má svůj sen a touhu, ta je vždy spojena s únikem z tohoto prostředí. Také další postavy sem vcházejí naplnit své sny a hovoří o nich. Všichni o nich hovoří, žvaní se tu, až papír létá. Vůle k činu se mění v křeč a směšnost. Ale podstatou Klapkova výkladu je, že všechny tři ženy se na závěr k činu odhodlají. Z předešlých řádků je patrné, že jen "hrající" scéna či znaky loutek – panenek by takové hutné obsahy nesdělily. Jejich nositelem je především herec. Herectví v této fázi vývoje inscenace ještě ne zcela naplnilo naznačená témata. Přiznejme po pravdě, že mu režijní záměry práci nijak neusnadnily. Snaha hrát s panenkami a přes ně sdělovat je někdy kontraproduktivní a vede i k oslabení realizace vývoje vztahů mezi postavami. Hlavně představitelky tří sester, přestože jde ve všech případech o talentované herecké výkony, teprve hledají ve změti možností konkrétní výraz pro jedinečný vývoj své postavy. Klapka orámoval inscenaci výstupy sluhy, plebejce, ahasvéra , jehož úloha však není zcela čitelná: je hybatelem děje , dějinnou silou, kým vlastně? I to zatím čeká na zpřesnění. Největším "hotovým" kladem inscenace jsou proto v této děčínské chvíli herecké výkony některých pánů, z nichž nutno (již tradičně) jmenovat K. Bělohubého v roli doktora Čebutykina a i V.Klapky v úloze Veršinina. Oni se nejvíc přibližují k onomu směšnému hrdinství unavených, pokoušejících se, ničících, užvaněných. Českolipská inscenace je pokusem o Dílo. Ono velké D na začátku slova je však dosud spíše tušené.

Třetím velkým autorem do severočeského marjáše přispěl **Divadelní soubor Hrdobec z České Kamenice: W. Shakespeare – Macbeth.** Mladý soubor prezentoval svou odvahu poprat se s nelehkou předlohou,

obdivuhodný počet mladých zájemců o divadlo i jistý stupeň zkušenosti s divadelním tvarem v celkové režijní organizaci jevištního dění i ve složce výtvarné. Celkově však byl ještě tentokrát Shakespearem pohlcen. Věty a jejich významy se v deklamaci Kamenických neproměňovaly v živý děj, zdroj konfliktů, pro něž se zabíjí a miluje. Zůstávaly většinou jen slovy, deklamací. Bylo by skvělé, kdyby mladý soubor tento svůj zatím jen pokus o divadlo dostatečně reflektoval a začal na sobě pracovat. Divadelní schopnosti v něm jistě jsou.

Sobotní odpoledne náleželo inscenaci **Rádobydivadlo Klapý A Ježíšek už dávno..., jak nazval svou hru na motivy Bergmanova filmu Fanny a Alexandr** režisér L.Valeš. Inscenace je jakousi mozaikou, montáží jednotlivých obrazů, v nichž se nám postupně představuje svět rodiny Ekdahlových. Svět herců, podnikatelů, intelektuálů, v němž má každý svou bolístku či pořádnou jizvu, ale kde panuje rodinné pouto lásky a odpouštění. Tento svět je vnímán dětmi, především malým Alexandrem (talentovaně zahraným Pavlem Šípem). V něm je nashromážděna esence z toho, co představují jednotliví členové rodiny. Když jeho otec náhle zemře a matka se rozhodne pro nového partnera, církevního hodnostáře, přináší tuto esenci Alexandr do tohoto zcela odlišného prostředí s sebou. Vzpoura je jen logickým vyústěním střetu takových dvou diametrálně rozdílných světů. Ale sama tato hlavní dějová linka, vydělující se pozvolna z jednotlivých obrazů a situací, je jen součástí líčení barvitého světa, jak jej prožívá dítě. Skládačka rodiny herců, zbohatlíků, tajuplného židovského prostředí, rodiny bigotně náboženské je základem pro vývoj Alexandrův. V tom je inscenace živá a zasahující. Režisér L.Valeš přijal do svého divadelního tvaru mnohé filmové postupy předlohy, především princip montáže a střihu. Některé klíčové scény pak zase řešil postupy ryze divadelními, např. pohřeb otce, požár v domě biskupa. Dosáhl tak tvaru, který má jasný řád a charakter. Herecká práce je velmi soustředěná, vyrovnaná, na rozdíl od předchozích kousků i velmi disciplinovaná. V diskusi o představení porota doporučovala dopracovat temporytmus zkrácením hudebních čísel při přestavbách a zřetelněji ještě vykreslit vývoj postavy biskupa. Určitým problémem se jevila optika, jíž tvůrci inscenace nechají diváky svůj příběh nazírat. Počáteční objektivní pohled se postupně pravděpodobně mění v pohled očima Alexandra, to ale dosud není v inscenaci dostatečně zřejmé. Jinak jde ovšem o práci úctyhodnou a hodnou pozoru.

Závěr přehlídky obstarala komedie z pera plzeňského herce a autora **A. Procházky S tvojí dcerou ne, kterou předvedl divadelní soubor z Rumburka.** Konverzační komedie vznikla na tělo plzeňskému souboru, tam byla při zkouškách domýšlena, tamním hercům byla psána "na tělo". Z toho asi také vyplývá inscenační princip pro soubory, které si chtějí tuto veselohru o erotice středního věku zahrát. Není nutno brát text a předepsané situace doslova, jsou jen východiskem k dalším nápadům a humoru vlastnímu. To se rumburským dařilo jen místy. Tam, kde se selhalo setkání Procházkova a rumburského humoru zbyly jen banální vtípky o potenci a touze. Naproti tomu tam, kde inscenátoři a autor našli společnou řeč, objevila se i docela vkusná zábava. Nejvíce se to kupodivu dařilo představitelce nejmladší: Petře Chladové v postavě dívky Sandry. Byla přirozená a jejímu jevištnímu usilování bylo možno uvěřit, že tu jde o skutečné problémy postpuberty.

Upřímně řečeno, porota pracující ve složení K. Fixová, R. Tůmová, I. Bureš a F.Zborník, nijak složité rozhodování neměla. Verdikt také nikoho nepřekvapil. Zněl takto:

- Nominace na postup na národní přehlídku do Třebíče: Rádobydivadlo Klapý.
- Doporučení účasti na této přehlídce: DK Jirásek Č.Lípa.
- Individuální ocenění:
- Hana Hnátková za herecký výkon v roli chalupnice Vondráčkové v Čapkových Povídkách.
- Lída Panenková za herecký výkon v roli archivářky Divíškové tamtéž.
- Karel Bělohubý za herecký výkon v roli Čebutykina v českolipských Třech sestrách.
- Václav Klapka za herecký výkon v roli Veršinina tamtéž.
- Otokar Ille za herecký výkon v roli Andreje tamtéž.

František Zborník

V Jizerské oblasti přibývá mladých ochotníků

Jedním ze slibných přínosů 2. přehlídky ochotnických divadelních souborů Jizerské oblasti, která se uskutečnila od 18. do 21. března v Tylově divadle v Lomnici nad Popelkou, byl vedle větší vyrovnanosti vystupujících také větší příliv mladých lidí do ochotnického divadla.

Samozřejmě, že nástup mládí je na jedné straně potěšující, na druhé straně s sebou nese svá úskalí. To se projevilo hned v prvním soutěžním vystoupení DS **Tyl ze Železného Brodu.** Malá zkušenost začínajících mladých herců vyzněla v jejich **Machiavelliho komedii Mandragora** spíše jen jako erotická touha šlechtice Callimacha po mladé manželce stárnoucího měšťana, než aby bylo v této inscenaci více využito intrik, konfliktů a nenormálního jednání představitelů. Zato v následujícím sobotním dopoledním programu jsme již mohli ocenit lepší jevištní mluvu a pohyb a celkově vyrovnané herecké výkony mladých i zkušenějších herců ve dvou pohádkách pro děti. Zdařilá v tomto směru byla zejména postava **Veselého hrobaře** ve stejnojmenné hře **manželů Lamkových** v inscenaci DS **Brčál z Jablonce nad Nisou.** Velice působivá byla i postava mladého Janíka. Také ve vystoupení **Ochotnického souboru při MěKS z Jilemnice** jsme zaznamenali zapojení mladých herců a vcelku laskavě lidské vyznění **Čapkovy Pošťácké pohádky.** Zajímavé bylo pojetí dvojice smutného pána a šoféra Františka, které však nekorespondovalo s projevem ostatních.

Ve vášnivých debatách na semináři i mimo něj jsme poté zaznamenali různý úhel pohledu na realizaci poetického světa **Fráni Šrámka** a jeho titulu **Dvě království.** Turnovským divadelním studiem netradiční hledání inscenačního klíče ve hře o zrání a poznávání života trojice mladých lidí posunulo děj do současnosti a nutilo diváka k úvahám o pochopení použitých prostředků. V následující hře **Svlékání kůže** od **Josefa Boučka** se členové DS **Vojan z Hrádku nad Nisou** čestně zhostili závažného tématu konfliktních situací ze života současné rodiny. Po častých veselohrách tentokrát si soubor vybral modelovou hru. Nemohl však překovat úskalí textu, který vršícími se střety připomínal spíše televizní inscenaci. V souboji s předlohou vynikali zejména kultivované herecké projevy mladých ochotníků.

Nakonec nejlepším představením po všech stránkách se ukázala být závěrečná Gogolova Ženitba v provedení domácího Divadelního spolku J.K.Tyl, na čemž se shodli účastníci přehlídky, porota i diváci. Hodnotitelé ocenili vyváženost dramaturgie, režie, scénografie i propracovanost herecký výkonů jednotlivých komických postav. Přes ryze český přístup představení nesklouzlo do laciné líbivosti, ani do parodie dobových představ o veliké Rusi a zároveň si zachovalo přijatelnou míru komediálnosti. Proto na návrh poroty obdržel Vladimír Cerman cenu za herecký výkon ve vedlejší roli sluhy Stěpana a celý soubor pak cenu za tvůrčí inscenační přístup a zároveň nominaci na přímý postup na národní přehlídku do Třebíče. Kromě toho bylo uděleno ještě pět dalších individuálních cen – skleněných plastik sklářského výtvarníka Jiřího Ryby.

Ladislav Kubát

Divadelní Úpice ´99

Regionální přehlídka mladého divadla 5 - 7. března 1999

Pořadatelé: MKS a Divadelní soubor A. Jiráska v Úpici, IMPULS Hradec Králové a VSVD
Lektorský sbor, prof. Jan Císař, Vladimír Hulec, Karel Tománek

Program:
JDO spol. Dr. Krásy, Úpice
S.B.Leacock: Vánoce na farmě
r. Petr Lanta
Turnovské divadelní studio
Petr Haken (na motivy hry F.G.Lorcy Dům Bernardy Alby): Ptáčata v kleci
r. Petr Haken
Istická skupina Pentěleje Rysakova Hořice
Daniil Ivanovič Charms: Povídky
r. David Dostál
Divadlo BAF Hostinné
Luděk Hašek: O rozmazlené princezně
r. Luděk Hašek
JDO spol. Dr. Krásy, Úpice
Oscar Wilde: Pohádka cesmínového dubu
r. Petr Lanta
Divadlo Jesličky, stálá scéna ZUŠ Na Střezině Hradec Králové

J. K. Tyl Lomnice nad Popelkou / N. V. Gogol: Ženitba. Foto: archiv souboru

Konstanty Ildefons Galczyński: Divadélko Zelená husa má čest předvést
r. Ema Zámečníková
Maska červené smrti (na motivy E.A.Poa)
r. Ema Zámečníková
DS Jirásek – skupina Temno Týniště n. O.
Martin Glaser: Unikání neboli cynismus
r. Eva Drábková
Turnovské divadelní studio
Fráňa Šrámek: Dvě království
r. Jaroslav Šilas Stuchlík
Divadlo Jesličky, stálá scéna ZUŠ Na Střezině Hradec Králové
Edward Lear: Popletové
r. Ema Zámečníková
Vladimír Holan: Terezka Planetová
r. Zdeněk Vrága
Experimentální dividýlko 12 opic Litomyšl – host přehlídky
Pseudologia phantastica (na motivy Paula Kleea)
r. Andrej B. Drbohlav

ČERVENÝ KOSTELEC ´99

východočeská přehlídka amatérského činoherního divadla
18. – 21. března 1999

Pořadatelé: MKS Červený Kostelec, Impuls Hradec Králové a VSVD

DS A. Jiráska Hronov – mimo soutěž
Carlo Goldoni: Poprask na laguně
r. Miroslav Houštěk
Turnovské divadelní studio
Petr Haken: Kaubojka
r. Petr Haken
DS E. Vojana Brněnec
Alain Reynaud-Fourton:
Monsieur Amédée
r. Milada Pavlasová, O. Jedlička
Divadlo Jesličky HK
ruští klasikové: Ruské lásky
r. Josef Tejkl
Spolek divadelních ochotníků v Žamberku
Neil Simon: Rozladěné dueto aneb Podivný pár
r. Lenka Semerádová
Závěsné divadlo Jičín
neznámý autor: Mistr Petr Pleticha
r. J.Čech
DS J. N. Štěpánka Chrudim
Jiří Hubač: Generálka
r. Karel Bříza
DS při MKS Červený Kostelec
Balda, Brožík, Piskáček: Perly panny Serafinky
r. Jan Brož
Adivadlo Havlíčkův Brod
na motivy I. Örkényho Kočičí hra:
Stojí za to žít.?!
r. Irena Zavadilová
DS J.K.Tyla Moravská Třebová
Josef Bouček: Vražedné telefony
r. Heidemarie Sekáčová
DS "Vicena" Ústí n.O.
Zdeněk Kozák: Zapeklitá komedie
r. Jarmila Petrová
Divadelní vlastenecký spolek "Vlastík" Vrchlabí
Vít Vlnas: Polojasno

Jak dnes porotovat amatérské divadlo?

Byl jsem v březnu 1999 jako porotce na dvou východočeských přehlídkách amatérského divadla. První přehlídka se odehrála v Úpici 5. - 7. března a měla poměrně dlouhý název, jejž tu uvádím z příčin, které vysvitnou později: Setkání mladých amatérských divadelních souborů včetně skupin studentských bez omezení druhového a žánrového, též divadel přesahujících vymezení tzv. činoherního divadla či směřujících k produkcím, jež jsou na pomezí druhů umění. Doporučovalo se z ní na Šrámkův Písek. Druhá přehlídka se odehrála v Červeném Kostelci 18. - 21. března. Jmenovala se Východočeská přehlídka amatérského činoherního divadla a nominovalo a doporučovalo se v tomto případě do Divadelní Třebíče. V Úpici jsme viděli - počítám-li dobře - 12 "soutěžních" představení, v Červeném Kostelci 11.

To jsou základní fakta. Důležitější je ovšem vždycky, jaké souvislosti nabízí zhlédnutí, co těch 23 představení vypovídá o amatérském divadle východočeského regionu, případně i o některých tendencích, jež by mohly být alespoň trochu brány jako svědectví o celkovém stavu českého amatérského divadla. Píšu toto zamyšlení na konci března, měl jsem tedy už něco času na to, abych si tuto obecnější úvahu promyslel. Jsem však na tom stejně jako v době konání obou přehlídek, kdy jsme museli nastoupit

DS E. Vojana Brněnec / Alain Reynaud-Fourton: Monsieur Amédée. *Foto: archiv souboru*

před amatérské auditorium a něco jako porotci říkat o tom, co jsme viděli. Stále úporně hledám jakési záchytné body, jež by umožnily představení porovnávat. Pokud tyto pevné body nalézám, pak okamžitě zase vznikají jiné nové pochybnosti, jež rozrušují jejich pevnost. Ale abych už nemluvil obecně, uvedu první příklad. Na Divadelní Třebíč jsme z Červeného Kostelce nominovali inscenaci **Adivadla z Havlíčkova Brodu, která se jmenuje Stojí za to žít...?!** Je to osobitá, radikální a originální interpretace Kočičí hry maďarského autora Istvána Örkényho, která se díky inscenaci ND v hlavní roli s Danou Medřickou stala kdysi u nás velmi populární. Ta interpretace začíná výraznou a důmyslnou úpravou, pokračuje cílevědomou režijní koncepcí, která podtrhuje umělost divadelního prostoru a umělost "jevištního" bytí vůbec a končí věcným střízlivým herectvím, které se nebojí zkratky, nadsázky a symbolu. Výsledkem je představení, které - v souznění se svým názvem - odpovídá na otázku, zda stojí za to žít, i když se život zdá marný, zbytečný, prohraný. Dávno v jiném kontextu padl termín "krušný optimismus", teď jsem si na tento pojem vzpomněl, protože o tom je soustředěně celá inscenace a o tom hraje Lída Honzová v hlavní roli. Kdybych tuto inscenaci měl zařadit do širších souvislostí, tak bych řekl, že je to meta-kreace, dílo, které vychází z daného textu, ale jeho jevištní transformací dospívá k samostatné svébytné výpovědi.

Z Úpice jsme jako porota na prvním místě pro Šrámkův Písek doporučili inscenaci aktovky **Fráni Šrámka Dvě království**, s níž přijelo **Turnovské divadelní studio**. Je to tentýž typ metakreace jakou vytvářejí havlíčkobrodští. Text - po mém soudu archaický a skoro nehratelný díky svému tématu i způsobu jak je vystavěn dialog - se moderními současnými inscenačními prostředky povedlo proměnit v dnešní divadlo, jemuž dominuje Markéta Miláčková v hlavní (a jediné) ženské roli, která až bravurně a přitom autenticky převedla "pseudofilosofické a pseudopsychologické" problémy dívky po první noci, kterou strávila s mužem, do roviny věrohodné životní situace, v níž si člověk uvědomuje sám sebe, nahlíží na svou minulost, přítomnost a budoucnost.

Obě tyto inscenace představují jeden typ divadla, nejen svými postupy, přístupy a výsledky, ale také celkovým pojetím amatérské práce. Je tu vědomí intencí, které vyvěrají z vůle aktivně interpretovat skutečnost, svět, postavení člověka. Ale rovněž z vůle tyto intence realizovat v divadelním řádu, uspořádávat materiál, který má divadlo k dispozici v rámci pravidel, jež nejsou předem dány a pro inscenaci se teprve hledají. Ale usiluje se o to, aby tato pravidla - s využitím principů současného divadelního jazyka (zejména činohry) - dovolila divákům orientovat se v systému a struktuře inscenace a porozumět jejímu sdělení. Toto divadlo je poučené, snaží se získat znalosti a vědomosti o principech divadelní tvorby i o záměrnost a přesnost provedení. Jenže obě tyto inscenace, které u porot - podotýkám, že jsem byl jediný, jenž byl členem obou porot, jinak složení bylo zcela jiné - došly maximálního ocenění v návrhu na postup a jsou navzájem srovnatelné - se ve svých soutěžích (přehlídkách) ocitly v naprosto jiných souvislostech.

Přehlídka úpická - jak patrno z jejího dlouhého názvu - byla dokořán otevřena komukoliv, kdo chtěl (a měl k tomu odvahu) vystoupit na jeviště. Bez ohledu na to, jestli materiál divadla umí nebo neumí uspořádat, jestli své intence dokáže alespoň trochu učinit divadlem. Příklad naprosto školský předvedl v Úpici **Zdeněk Vrága** způsobem, jímž "sdělil" **Holanovu**

Terezku Planetovou. Na první pohled je to recitace - či jak se už řadu let říká z důvodů mně ne zcela jasných umělecký přednes - nikoliv divadlo. Ale tak jednoduché to není. Vrága je tím textem posedlý. Vnitřně se jím zalyká, zahlcuje a stejně je tomu i s jeho tělovým napětím a mluvním projevem, které jsou tak říkajíc mimo jakoukoliv normu, zvyklost, konvenci, pravidlo. Platí jedno jediné: vůle, touha, vášeň sdělit, vyslovit to, co přednašeč cítí, prožívá. Ale spíše než přednašeč je to "performátor", jestli tím pojmem budeme rozumět to, že performátor není herec, který hraje roli (nevytváří hereckou postavu), ale v tomto případě recitátor (jindy malíř, tanečník, vypravěč), jenž na základě naléhavosti své fyzické přítomnosti utváří cosi jako jevištní autobiografii, která uskutečňuje bezprostředně jak předmět, tak situaci výpovědi. Jeden z teoretiků a praktiků performance kdysi napsal: "Otevřeně řečeno - performanční umění nechce nic označovat", prostě jenom je a zdůrazňuje pomíjivost, trvalou neukončenost produkce, nikoliv "hotové, dokonané dílo", které směřuje do oblasti umění, reprezentuje (představuje, označuje).

DS E. Vojana Brněnec / Monsieur Amédée. Foto: archiv souboru

Tak tedy Zdeněk Vrága nikoliv recitátor či přednašeč, ale performátor, jež činí jedině a výlučně sebe sama (zprostředkujícím činitelem) své vlastní posedlosti. Jestliže na to přistoupíte, jestliže zapomenete na to, že by mohlo jít o fenomén estetický či umělecký, ale vezmete tu performanční produkci jako zvláštní úkaz, pak se vám může dostat velmi zvláštního zážitku. Ostatně, ztichlé a pozorné hlediště úpického divadla svědčilo o tom, že vskutku může vzniknout silná emotivní funkce, koncentrovaná k mluvčímu, realizující jeho přímé vyjádření jako postoje k tomu o čem hovoří a obsahující zveřejnitelnou informaci. Pojem ostenze jako přímé ukázání originálu, jenž je dán příjemci (diváku) bezprostředně k dispozici pro jeho poznání, tu dokonale platí. Performátor Vrága se dává pro tohle k dispozici jako originál především. A Terezka Planetová je součástí tohoto performátorova originálu. Nejde o to jak Vrága přednáší Holana. Jde o to, jak se Holan stal částí originálu performátora.

Omlouvám se za tento poněkud delší teoretický výklad. Chtěl jsem však ukázat, v čem je - podle mého názoru - základní problém porotování současného amatérského divadla. Naštěstí nejsem porotcem recitace, takže v nejhorším mohu Vrágu "přehrát" do jiné soutěžní "škatulky". Ale Vrágu "performátora" musím vzít na vědomí. Zejména na přehlídce, která přímo proklamuje, že směřuje k produkcím, jež jsou na pokraji druhů umění. A navíc: Vrága není sám. Už nějaký čas vystupuje na přehlídkách ve východních Čechách **spolek dr. Krásy z Úpice**, o němž vždy pochybuji, že mu jako porotce mám něco říkat. Protože však bohužel porotce něco říci musí, tak nikdy nevím, co mám vlastně říkat. Neboť tento spolek - a především jeho "spiritus agens" **Petr Lanta** - provozuje zmíněnou ostenzi způsobem, v němž se pojí často až strhující originalita a imaginativnost s naprostou neumělostí, ba přímo s pohrdáním divadelní situací jako nutným předpokladem pro to, aby vzniklo divadlo. Letos hrál spolek dr. Krásy v Úpici dvě představení. Inscenace **Vánoce na farmě,** vzniklá na základě textu **S.B. Leacocka**, jejž si zdramatizoval a také režíroval právě Petr Lanta, byla tak "půl na půl". Ledacos svědčilo o tom, že tu je záměrná snaha vytvořit situaci, tedy divadelní dílo. Ale na druhé straně řada "sdělení" měla "performanční, ostentativní" charakter. Byla naprosto nahodilá, nebyla zařazena do situace, ale většinou byla výrazně někdy až sugestivně šokující "performanční posedlostí" cosi bezprostředně vyslovit bez ohledu na všechny principy, které vytvářejí divadelní funkci a konstituují divadlo jako druh umění. A co má dělat porotce? Má říci: "Pane Lanto, zapomeňte na všechno, co jste se v poslední době dozvěděl o divadle a dělejte své "performance", jež sice zavánějí z hlediska divadla až diletantismem, ale zato jsou naprosto své, originální, původní a nabízejí jediné možné kritérium při posuzování: možnost nějak porozumět intenci bez ohledu na to, jak je uskutečněna v materiálu. Tedy možnost jakéhosi "duchovního nazření" fenoménu, jenž buduje smysl všech předmětů i světa za hranicemi běžné zkušenosti s divadlem - a běžného vědomí - i o divadle". Anebo má porotce naopak požádat Petra Lantu, aby ještě dále a více prohluboval své znalosti o divadle, své zkušenosti s ním a osvojoval si některá pravidla, která mu dovolí zformovat materiál do podoby, jež odpovídá alespoň nějak našim divadelním zkušenostem a našemu divadelnímu vědomí? Což koneckonců bylo a je smyslem seminářů, jak bývají nazývána porotcovská vystoupení. Vysvětlujeme na nich v čem inscenace a její tvůrci nedodrželi ta či ona pravidla (konvence), která by jim umožnila dělat kvalitnější divadlo. Ale "performátorská" linie o ta pravidla nestojí, nechce dělat "kvalitnější" divadlo, ale jde jí o to využít vztahu jeviště a hlediště jenom k tomu, aby performátoři sebe sama dali k dispozici pro poznání jiným.

Samozřejmě nejde ani o Petra Lantu či Zdeňka Vrágu. Stojí tu jenom jako nejvýraznější příklady toho - alespoň si myslím - základního rozporu, do něhož se dnešní české amatérské divadlo dostává. A jejž obě východočeské přehlídky vyjevily intenzivně. Neboť jak srovnávat na jedné přehlídce divadelní jazyk turnovských Dvou království s touto performanční linií? A jak vedle sebe posuzovat v Úpici **Istickou skupinu Pentěleje Rysakova z Hořic** s jejím předvedením **Povídek D.I.Charmse** a **Divadlo Jesličky** s inscenací **Masky červené smrti na motivy E.A.Poea**? Hořičtí jsou studentskou skupinou, která zřejmě nalezla v Charmsovi svrchované zalíbení a pocítila asi potřebu vyjít na jeviště a toto své zalíbení sdílet s diváky. Je to představení prajednoduchoučké, kdybych se nebál, že to bude znít hanlivě, tak bych řekl primitivní. Chápejme to slovo ovšem tak, že označuje skutečnost, že divadelně je hořické představení na prvotním, počátečním stupni divadelního vývoje. Ale: chtějí či budou chtít hořičtí jít dál, mají vůbec snahu dovídat se něco o divadle? Nestačí jim to, že dali sami sebe k dispozici divákům, aby - jak už jsem řekl - spolu s nimi toto zalíbení sdíleli? Vedle toho Ema Zámečníková svou náročnou a objevnou dramaturgickou volbou buduje inscenaci Červených masek jako složitou syntézu hudebně - pohybově-výtvarně-vyprávěného divadla. Záměr, intence jsou ambiciózní, leč schopnost zpracovat použitý materiál do kvalitního divadelního tvaru za těmito ambicemi zaostává, zejména pohybová složka - jak už to velice často v amatérském divadle bývá - nedokáže unést všechny významy, které by měla. Prozrazuje se, že i tady jsou herci v jakémsi počátečním, prvotním stádiu vývoje. Jenže: tady toto stá- dium není cílem, tady je zřetelnou nedosta- tečností, protože inscenace chce být dílem, chce být záměrně vystavěnou významovou, označující divadelní strukturou, zpracovaný materiál má v ní vyjevovat intence. A s tímhle si musí porotce poradit, měl by to nějak srovnat.

Tohle dilema fungovalo i v Červeném Kostelci. **Místní soubor zahrál operetu Rudolfa Piskáčka Perly panny Serafinky.** Tedy žádnou činohru, byť název přehlídky - jak svrchu řečeno - je činoherní přehlídka. Ctil a dodržel všechna pravidla (konvence) jež tento žánr operety, navazující na jedné straně na české zpěvohry a na straně druhé využívající postupů operety vídeňské, vyžaduje. Vzniklo představení jednoduché ve svých základních konturách, leč tou jednoduchostí milé a navíc umocněné některými herecko-pěveckými výkony, v nichž se spojili ve vzácnou jednotu starší zkušení herci s mladšími a nezkušenými členy souboru. Vedle toho hrálo **Divadlo Jesličky** inscenaci, která nese název **Ruské lásky.** Scénář k této inscenaci z řady povídek rus-

kých autorů si napsal **Josef Tejkl,** jenž také režíroval. Jako vždycky. Tejkl, zaujatý osobně problémy, které nachází v literatuře, vezme nekonvenčně, bez pravidel všemožné jevištní prostředky a učiní je médiem této své zaujatosti. Výsledkem je představení, které chvílemi nabízí jakoby "divadelní dílo", ale chvílemi divadelní funkci zcela opouští a spoléhá na okamžitý a letmý dojem, který má sice občas sílu a vzrušivost, ale do nějakého divadelního řádu a systému inscenace jej nezařadíte. Můžete se nechávat strhávat těmito okamžiky a podléhat jim, leč když se chcete dopátrat smyslu celku - pozor: Tejkl o tento smysl usiluje, nezapírá, že dělá inscenaci stojící na celistvosti "tématu". V programu to formuluje tak, že "záměrem je rozeznít co nejvíce strun milostné tematiky", jež by se měla spojit "v jeden akord po staletí příznačný pro rozměr ruské duše". Tam vzniká problém. S tematicko-motivickou výstavbou na Tejklovo představení nevystačíte, je zapotřebí ještě ono "duchovní" porozumění jejímu "performativnímu" rozměru. A to se krajně obtížně daří spojit.

Rozhodování o přístupu a vztahu k Tejklově inscenaci Ruských lásek přímo "symbolizuje" základní porotcovské dilema, o němž je tu řeč. Že se české amatérské divadlo už dávno vydatně diferencovalo, je jasné. A že se dnes diferencuje ještě více, je také jasné. Ale zdá se mně, že se do popředí dostává ona dělící čára, která vede mezi vůlí a snahou zachovávat divadelní pravidla (konvence) a mezi přesvědčením, že amatérská činnost může tato pravidla (konvence) zcela opustit, nedbat jich. Například: v Červeném Kostelci zahrál **Ochotnický divadelní soubor Eduarda Vojana z Brněnce komedii Alaina Reynauda-Fourtona Monsieur Amédée.** Bylo to představení zábavné, vkusné, s přesně vybudovanými situacemi a dobrými hereckými výkony, z nichž některé dosáhly nadprůměrné úrovně. A to všechno se podařilo díky tomu, že inscenace důsledně, pokorně a znale ctila pravidla (konvence) žánru. Na závěr červenokostelecké přehlídky vystoupil **Divadelní vlastenecký spolek Vlastík z Vrchlabí**, jenž zahrál komedii o devíti obrazech **Polojasno**. Jejím autorem je známý historik **Vít Vlnas**, jenž ji napsal jako student - jak informoval soubor - a také byla studenty na koleji zahrána. V podtitulu se praví, že je to tragikomedie na motivy Jiráskova Temna. Posléze však divák shledá, že jde o taškařici z doby baroka, která se pohybuje v "cimrmanovském" duchu na pokraji mystifikace, i když se tváří jako seriózní "obraz z české historie", který se opírá o ověřená fakta - včetně postavy známého P. Koniáše. Pro tento zvláštní, jedinečný způsob humoru je nutné najít i osobitý způsob jevištní realizace. Což se jinak krajně sympatickému vlasteneckému spolku z Vrchlabí zatím nepříliš daří. Dokonce jeho práce s jevištními prostředky trpí mnoha neumělostmi, začátečnickými chybami. Vedle brněneckého představení můžeme - budeme-li chtít - opět mluvit o primitivismu v tom duchu, jak jsem ten termín už použil. Leč: mohou a musí vrchlabští dospět ke "konvencionalitě", ke znalosti pravidel? Půjdou-li cestou, kterou naznačili inscenací Vlnasova textu, pak asi spíše budou inklinovat k tomu, co charakterizuje "performativnost", pravidla (konvence) je moc zajímat nebudou. A znovu nastupuje porotcovské dilema. Tentokrát je zformuluji v širším kontextu. Zatímco inscenace brněnecká může být bez problémů srovnávána s jinými inscenacemi tohoto žánru a dokonce - protože jde o venkovský soubor - poměřena i úrovní vrcholné přehlídky tohoto typu souborů ve Vysokém n. J. (kde by - soudím - hladce uspěla), s vrchlabskými to je a bude horší. Činohra tradičního klasického typu to není a pokud jde o ono "duchovní" přijetí, pak jeho subjektivnost je tak důrazná, že nějaké pevné kritérium se prakticky najít nedá.

Tím jsem u závěru této úvahy, jejímž cílem - jak laskavý čtenář už jistě poznal dávno - nebylo popsat a posoudit všechny inscenace, které se na obou přehlídkách hrály. Šlo spíše o to, zaznamenat stav českého amatérského divadla konce tisíciletí v jednom regionu, který nemá - jako asi i regióny jiné - žádný výběr na regionální přehlídky a kde se díky tomu zatraceně těžko dodržuje nějaké přesné hledisko, které by dovolovalo porovnávat divadlo stejného druhu. O to silněji se pro mne vyjevila ona základní dělící čára. A zároveň jsem si uvědomil, že budeme-li vnímat intence, pak je nebudeme moci vztahovat jenom k jednotlivým inscenacím, k tomu, co v nich soubor chtěl předvést, ale také k základnímu motivačnímu faktoru: proč a pro koho a k čemu vůbec soubor divadlo dělá, jakou funkci chce svou činností naplnit. Pak zajisté o něco

snadněji budeme moci po některých souborech požadovat, aby se učili pracovat s materiálem divadla, aby získávali znalosti o tom, jak dělat divadlo. Neboť budeme vycházet z toho, že jejich "motivační" intence se pohybuje v rámci "konvencionálního" divadla. A bude v gruntu jedno jestli to bude interpretační divadlo se svébytnou metakreativní výpovědí nebo poctivě poučené dodržení nějakého žánru, stejně jako bude jedno jestli jde o činohru nebo operetu. Pořád to bude konvencionální divadlo, jež předpokládá onu - řekněme - poučenost divadelní. Na druhé straně bude amatérské divadlo, jehož motivace bude jinde, v naprostém popření "konvencionality" ve jménu ostenze, kdy "performátor" vyjevuje totálně svou existenci, dává se divákovi naprosto k dispozici jako předmět poznání a zároveň subjekt sdělení. Po tomto divadle asi nikdy nebudeme moci chtít, aby se něčemu přiučilo.

Možná, že je to příliš příkrá a ostrá dělící čára, ale ty dvě východočeské přehlídky mě přesvědčily o tom, že její přítomnost budeme zřejmě pociťovat stále více.

Jan Císař

Vysočinská buchta – Jihomoravská přehlídka cílící na Třebíč

Ačkoliv byla Vysočinská buchta již pátým rokem především nabídkovou přehlídkou komerčních divadelních programů pro děti a mládež, stala se letos podruhé i místem pro jihomoravskou regionální výběrovou přehlídku amatérských divadelních souborů hrajících pro dospělé a usilujících o účast na divadelní Třebíči 1999.

Ve spolupráci s Oblastním výborem Svazu českých divadelních ochotníků z Brna se stal jejím organizátorem Kulturní dům v Bystřici nad Pernštejnem . Bohužel její termín v polovině února je pro některé soubory předčasný, takže se na Vysočinskou buchtu přihlásily jen čtyři.

Amatérskou přehlídku zahájil známý divadelní soubor ROTUNDA ze Znojma, který od loňského nečekaného odchodu svého vedoucího vede režisér a herec Václav Beran. Úctyhodnou devadesátou druhou premiérou v nastudování souboru se stala detektivka **Jacka Popplewella MUSÍM BÝT ZAVRAŽDĚN**. Zkušený soubor pro své diváky připravil inscenaci plně odpovídající zvolenému žánru. Má potřebné napětí a tajemství odhalení se daří udržet až do překvapivého závěru. Pozitivem práce režiséra Berana, který je i autorem vkusné scénické výpravy, bylo dobré typové obsazení jednotlivých postav. Ačkoliv příčinná motivace jejich vzájemných vztahů byla logická, přece jen by inscenaci prospělo, kdyby dramatické postavy byly v některých scénách, s ohledem na vnitřní vývoj a funkci v detektivce, propracovanější. Nejpřesvědčivěji působili penzionovaný policista Bill Price v podání V. Berana a mladá Kristina Chrástová v roli Anny Dalyové. Oba poprávu získali za své herecké výkony ocenění. Bohužel delší hudební předěly mezi jednotlivými obrazy ohrožovaly napětí, které se hercům podařilo vybudovat.

Nicméně celé představení je charakterizováno zaujetím pro divadlo, poctivou prací na rolích a přemýšlivým přístupem všech zúčastněných.

Divadelní soubor z Moravských Budějovic, pracující pod laskavou patronací Městského kulturního střediska, postihla také ztráta dlouholetého režiséra. Souboru se však podařilo přilákat do svých řad dalšího nadšence, Václava Floriana, emeritního člena Plzeňské opery. Ten ve spolupráci s Miladou Šteifovou, vedoucí dětského pěveckého sboru a s řadou "nehercŭ", pečlivě typově vyhledávaných v blízkém regionu několika vesnic, připravil z pokladů národní slovesnosti, shromážděné **Františkem Bartošem**, lidovou krajovou verzi **BETLÉMA**.

V naivistické scéně Stanislava Chalupy sehrál a zazpíval početný soubor známé scény biblických příběhů, vážících se k narození Krista. Na toto představení nelze brát běžná hodnotitelská měřítka. Je vytvořeno spíše z žánrových obrázků, postrádajících dramatický konflikt. Vedle několika zkušených ochotnických herců s dobrou jevištní mluvou, stáli na scéně i ti, pro něž byl Betlém divadelním křtem. Podstatnou složkou. představení je zpěv s čistotou projevu a dobrou intonací účinkujících. Naaranžování některých scének, více méně statické, bylo výtvarně inspirováno lidovými obrázky malovanými na skle. Kostýmo-

vání neslo znaky domovské Vysočiny. Účinkující nepřijeli na Vysočinské buchtě zvítězit, nicméně jim za účinkování patří srdečný dík. Proto si za svůj Betlém odnesli z Bystřice Čestné uznání.

Druhý den navečer přivítali diváci **Ořechovské divadlo z Ořechova u Brna,** vlajkovou loď Jihomoravského kraje na všech přehlídkách amatérského divadelnictví. Přivezli scénickou panoramatickou fresku autorů **Vlastimila Pešky a Jaroslava Wykrenta CVOKSTORY aneb CVO XX.st.ory**, mozaiku, složenou z významných událostí, charakterizujících toto naše XX. století.

Divadelník Peška je typem renesančního kumštýře. Je nejen autorem dramatické předlohy, uplatnil v ní své skladatelské i muzikantské nadání a zásadně ovlivnil i výpravu. Navíc celek zrežíroval. Divadelník, jakými neplýtvá ani profesionální divadlo.

Zkušený soubor se v realizaci tohoto projektu nepouští do epické šíře nabídnuté historií. Těží z některých uzlových situací a názorových konfliktů, jak se projevovaly v životě jedné fiktivní rodiny. Ač s dějinami století zachází familiárně, nejsou jen humorné a nejsou ani méně bolestné. Ačkoliv soubor hraje spíše modelové situace, jakoby někdy stoletím spíše proklusával, připomíná i to, na co bychom rádi zapomněli a nebo co jsme v chvatu přehlédli. Hraje, zpívá, tančí a někteří si poradí i s hudebními nástroji tak, jak to umí jen málokterý amatérský soubor.

Z úst dítěte, později dívky a ženy, narozené 1. ledna 1901, zaslechne pozorný vnímatel latinské rčení: Voluntas Dei – tedy volně přeloženo Vůle Boží. Naznačuje, že Ona určuje osudy lidí.Ta je však mnohokrát popírána svobodnou vůlí člověka získat moc nad druhými, znásilňuje totalitou, která je v přímém rozporu s Voluntas Dei.

O tom všem ryze divadelními prostředky, akcemi plnými chytrých a vtipných gagů a písničkovými texty Jaroslava Wykrenta vypovídá ořechovský soubor s bravurou, zúročenou zkušeností, získanou dlouholetou důvěrou ve svého uměleckého šéfa.

Inscenace CVOKSTORY nemá klasickou aristotelovskou stavbu, nelze ji posuzovat z tohoto hlediska. Není ani pouhým zábavným divadlem, běžícím po povrchu. Nutí k zamyšlení a k probuzení aktivity každého z nás, kterým leží na srdci náš vlastní osud. Na Vysočinské buchtě získala cenu za inscenaci a Vlastimil Peška cenu za režii a scénografii. Porota ji doporučila i na Národní přehlídku do Třebíče.

S ohledem na skutečnost, že představení **jihlavského Divadla Na Kopečku**, jeho sekce Starých bláznů nebylo soutěžní - což se porota dozvěděla vlastně až po jeho hodnocení - přece jen považujeme za spravedlivé se o něm alespoň několika větami zmínit.

Jedním z nejsympatičtějších rysů divadelních i lidských seniorů je, že v období, kdy jsou, tak říkajíc "za horizontem", neskládají ruce v klín, nedají se odradit od mladých, přestanou se bát i své slábnoucí paměti a dají se do divadelní práce. Jihlavští senioři se pustili do inscenování známé hry **Wolfganga Kohlhaasse a Rity Zimmerové: RYBA VE ČTYŘECH.** Tato inscenace bude asi hodnocena na jiné přehlídce, nicméně trio sester v podání Jarmily Doležalové, Evy Čurdové a Květy Přibylové si z Vysočinské buchty odvezlo cenu za ženské herecké výkony. Poněvadž herecké obsazení plně odpovídá předpokladům seniorského divadla, navrhuje porota zařadit tuto inscenaci na příští přehlídku českého seniorského divadla.

Václav Müller

Cestovat za Thálií na Hanou se vyplácí

Na prahu letošního jara, 18. – 21. března 1999, uspořádalo již po sedmé Městské kulturní středisko Kojetín vedené ředitelkou Mgr. Miroslavou Ernstovou ve spolupráci s referátem kultury Okresního úřadu v Přerově a hostitelskou obcí přehlídku amatérských divadelních souborů, a to převážně z regionu Haná. Podobně jako loni a předloni byl o ni mezi okolními i vzdálenějšími ochotníky mimořádný zájem. Hrálo se dopoledne, odpoledne i večer a ani tak se na část z třinácti původních zájemců bohužel nedostalo.

Do Kojetína nakonec přijelo osm souborů (o jeden více nežli v r. 1998) ze čtyř okresů (Přerov, Prostějov, Kroměříž, Zlín), z toho dva úvodní (Gymnázium Kojetín J.K.Tyl Brodek u Přerova) s představeními nesoutěžními. Jejich tvůrci byli jak amatérští režiséři, tak hostující profesionální divadelníci. Tříčlenná odborná porota každé vystoupení v přátelsky vstřícné, ale kriticky věcné besedě důkladně veřejně rozebrala a posléze udělila deset individuálních, zejména hereckých a režijních ocenění. Podle očekávání převažoval komediální repertoár. Ale i v tomto rámci jsme zaznamenali dostatečnou tematickou i žánrovou pestrost - domácí intelektuální veselohru, tři novodobé konverzační hry italské provenience, satirickou hudební féerii nebo současný americký muzikál. Na vážnou strunu naopak uhodily dvě moderní adaptace antických tragédií, takže i náročný, filozofické dramatice nakloněný divák si přišel na své. Pozornost kojetínské samosprávy, která si bez ohledu na povolební politické změny význam regionální přehlídky pro kulturní prestiž města naštěstí plně uvědomuje, dokumentovala mj. aktivní účast starosty ing. Mojmíra Haupta i dalších představitelů na slavnostním festivalovém zahájení i zakončení.

Po sympatickém "prologu", který s chutí obstarali studenti **místního Gymnázia** s divácky vděčným cimrmanovským **Záskokem Ladislava Smoljka a Zdeňka Svěráka** náleželo podobně jako loni regulérní, byť rovněž mimosoutěžní zahájené souboru **J.K.Tyl z Brodku u Přerova,** který si nedávno připomínal plné století ochotnické aktivity v obci a v předchozích ročnících v Kojetíně uvedl např. Maryšu bratří Mrštíků nebo Šamberkovu frašku Blázinec v prvním poschodí. Sérii tří italských konverzaček odstartoval čtyřicet let starou veselohru dramatika a scénáristy **Nicoly Manzariho Naše drahé děti,** přeloženou a upravenou Janem Makariem. Komorní, ale dosti nedějové a tezovité předlohy, které anekdotický základ o rozdílném generačním pojetí štěstí neúměrně roztahovala, se ujala debutující a posléze oceněná režisérka Eva Procházková poctivě, bez potřebných škrtů či aktualizací, avšak s důrazem na vyrovnanost hereckých výkonů (emancipovaná, leč opičí mateřskou láskou posedlá advokátka Marilda zkušené Květy Dienerové, její stydlivý partner Marco Vlastimila Krejčiříka, kurážná a praktická studentka Grácie rovněž odměněné Markéty Hýblové aj.) v místy statickém dvouhodinovém večeru.

Z podobného dramaturgického soudku si zavdala hostitelská **Hanácká scéna MěKS Kojetín** komedií renomovanějšího neorealisty a divadelního direktora **Eduarda de Filippa Člověk, muž a džentlmen.** Jeho pirandellovskou inspiraci prozrazující raná hra konfrontuje chudou kočovnou společnost s obyvateli přímořského městečka a ústí v poznání, že všichni máme tak či onak máslo na hlavě. Po Gorinově alegorii Ten, který nikdy nezalhal a loňském Goldoniho Sluhovi dvou pánů byl opět k režijně pedagogické spolupráci přizván třiasedmdesátiletý herec Moravského divadla Olomouc Karel Novák, který se s Makariovým překladem tohoto textu kdysi setkal v Chebu. Odhodlal se podrobit jej v druhé části prospěšně doplňující úpravě a dokonce si v něm - jakoby pamětliv vojanovské tradice – sám zahrál ústřední postavu na svůj stav hrdého, ale smolařského principála Gennara de Sii. Obtížný dvojjediný úkol zvládl se ctí, i když pestře zalidněná hra s neustále přibývajícími postavami a méně přehledným dějem představovala dosti tvrdý temporytmický oříšek. Velkou výhodou kojetínského souboru je jeho početnost a neběžné intergenerační složení, které sice umožňuje vhodně typově obsadit větší množství rolí, avšak na druhé straně volá po stylovém hereckém ujednocení a tedy intenzivní elementární výchově mladých "kandrdasů". Právě za výrazný osobní podíl na úspěšném znovuoživení ochotnického kolektivu převzala diplom jeho zasloužilá členka Eva Řezáčová.

Květa Dinerová jako Marilda a Vlastimil Krejčiřík v roli Marca v inscenaci hry Naše drahé děti souboru z Brodku u Přerova. *Foto: archiv autora*

Poslední článek italské série připojilo **Moje divadlo Prostějov.** Jedna z nejmladších part přehlídky nepracuje ještě ani dva roky (loni v Kojetíně zaujala dramatizací westernových povídek O. Henryho Poctiví společníci), avšak má ve svém středu účinkující s předchozí jevištní úpravou a nedostatkem sebedůvěry rozhodně netrpí. U rutinovaně napsané "mafiánské komedie" **Alda Nicolaie Únos v Neapoli,** proškrtané a zrežírované Zbyňkem Melkou, nepředstírala žádný experiment a předvedla interpretačně kvalitní, reprízami již vybroušenou solidní zábavu. Nedlouhé představení

dokázalo plně využít základní nonsensovou situaci smůlou pronásledované zlodějské rodiny, která se po "rafinovaně" naplánovaném únosu nepravé osoby rychle dostává do defenzívy. Nepsychologizované figury ve spolehlivém typovém obsazení (vynikala oceněná Hana Švédová coby vyčouhlá a mimicky zdatná Matka Margherita) dostaly každá svůj prostor, nepostrádaly žádoucí ironický nadhled a "švejkovsky" si vychutnaly drobné gagy. Odměněná režie dokázala nevyložit předčasně trumfy textových peripetií v a dobré souhře vygradovat nastudování i před dopoledním poloprázdným hledištěm. Talentovaný soubor už zřejmě dozrál k náročnějšímu absurdistickému repertoáru à la Cami, Ionesco, Mrožek nebo Smoček. Po loňském ročníku, kdy hned tři soubory upoutalo dědictví improvizované commedie dell´ arte, "italofilní" orientace hanáckých ochotníků tedy v neztenčené míře pokračovala. To by možná zajímalo kupř. příslušného kulturního atašé a dalo by se v budoucnu využít pro navázání sponzorských nebo zahraničních družebních kontaktů.

Dva soubory zvolily moderní variace na starořecké tragédie, především Sofoklovy a Euripidovy. **Nezávislá scéna Kroměříž** sáhla po proslulé **Antigoně Jeana Anouilha** (má ji na repertoáru např. též brněnské studio "V") v překladu Iva Fleischmanna a v redukující úpravě Jaroslava Krále. Uznávaný francouzský dramatik ji v nacisty okupované Paříži pojal v duchu existencialismu jakožto vícevýznamový střet absolutizovaných etických a politických norem. Hostující režisér František Houdek, herec Městského divadla Zlín tento často exploatovaný námět inscenoval v abstrahující praktikáblové a textové výpravě Josefa Gožďála a ve stylově poněkud nesourodých kostýmech Kláry Blažkové bez ibsenovského psychologizování, s důrazem na "rozhlasově" antiiluzivní konflikt mezi řádem božským a lidským; nikoli jako efektní podívanou, nýbrž coby svižný a nenudící svár argumentů a tezí, v němž některé postavy své jednání a úvahy komentují (srov. klidný a důstojný Chór Antonína Nejezchleba). V této konstalaci mají svou pravdu oba tábory a "vinen" je tedy jakýsi osudový mechanismus dějin. Proti zbytečně cholerickému a hulákajícímu vládci Kreontovi (Eduard Halama), který mnohdy postrádá potřebnou polohu chladného machiavellistického kalkulátora a tím ústřední kontrast k neprospěchu věci oslabuje, stojí Oidipova dcera Antigona v úctyhodném podání šestnáctileté, diplomem po zásluze odměněné debutantky Marty Zaoralové. S odstínem dnešních teenagerů odmítá se zarputilou tvrdohlavostí "pochopit" pragmatické politikaření a tak vstoupit do kompromisnického světa dospělých. Tato mravní maximalistka sice také místy přispívá k nadměrně expresivnímu, ukřičeně "štěkavému" ladění večera, má však v sobě jakýsi vnitřně spalující oheň a autenticky vroucnou upřímnost - prostě humánní osobnostní "formát", takže mimoděk zatoužíme vidět ji časem v roli anouilhovského "skřivánka" Jany z Arku.

Před neméně obtížným úkolem stál minulý vítěz přehlídky (Jaroslav Vostrý: Tři v tom), **Malá scéna ZUŠ Zlín a Divadlo Zázdy.** Mladá parta přibližně postmaturitního věku zde za poučeného vedení posluchače brněnské teatrologie Petra Nýdrleho (obdržel diplom za režii a samotná inscenace vybojovala 3. místo) předvedla rovněž zfilmované drama maďarského autora **Lázslo Gyurkó Elektro, má lásko.** Palčivou aktuálnost starověkého mýtu o řetězci zločinů a trestů prokletého Tantalova rodu našli Zlínští v analýze neúprosného mechanismu moci, zosobněné jak Nýdrleho jedovatě zavilým reprezentantem elitářského státního paternalismu Aigisthem, tak především v demonstraci složité atmosféry nesnadného přechodného období od totality ke svobodné společnosti. V minimalistické, ale myšlenkové koncentraci nepomáhající "roztažené" scénografii (lépe by zjevně vyhovoval prostor arény) chtěl intelektuálně disponovaný soubor nastolit otázky individuální či společné viny z bývalého svrženého režimu, ideu spravedlivé odplaty či "tlusté čáry" za minulostí atp. Samotné staticky stylizované ztvárnění vysloveně verbálního textu však jejich chvályhodnou snahu tlumilo. Nastudování v celku rezignovalo na dynamizující ozvláštnění, když mátožné a technicky nezvládané akce umisťovalo příliš do hloubky jeviště, takže tiše sdělované názorové poselství do publika občas nedoléhalo. Herecky se nejvíce prosadila porotou oceněná Elektra Vendulky Markové - symbol věčné nespokojenosti, jejíž "cibulkovsky" nelítostný morální imperativ se posléze obrátil jak proti jejímu milovanému mstiteli, tolerantnímu realistickému politikovi Orestovi, tak proti ní samotné.

Další dvě vystoupení náležela k syntetickým múzickým žánrům. Ambiciózní **přerovské Divadlo Dostavník** má za sebou již osmadvacet sezón a na kojetínských přehlídkách zpravidla nechybí. Je známé vytrvalým soustředěním na rekreativní hudební a muzikálovou oblast, v níž se dobralo rutinní úrovně, aniž by mnohdy jevilo snahu vyzkoušet něco jiného nežli postupy mnohokrát ověřené a divácky chytlavé. Po Feldekově Jánošíkovi podle Vivaldiho a loňské semaforské Kytici obrátilo se nyní (ve volné návaznosti na Vrchlického písněmi doplněnou Noc na Karlštějně) ke své starší etapě, k "maškarní science-fiction o dvanácti fikcích, sepsané za vlídného dohledu klasika" **Epochální výlet pana Broučka do XV. století aneb Maminka moc dobře věděla proč neletěla.** Scénář volně **podle prózy Svatopluka Čecha** svého času vytvořil dnešní ministr kultury ČR **Pavel Dostál** (dále jej upravil Ivo Kolařík, vystupující v roli Moderátora), **hudbu složili Vladimír Čech a Richard Pogoda** a nastudovala jej Vlasta Hartlová ze Slováckého divadla Uherské Hradiště. Dostavníku plně vyhovovala scénická montáž s rámcem maškarního plesu, na němž občan Matěj Brouček (Jiří Olivík) vyhraje cestu raketoplánem do budoucnosti a ve snu se spolu s dcerou Marií (Jana Císařová) ocitne na husity obsazeném moravském Helfštejně. Byť se v satirické féerii od hronovského uvedení v r. 1984 leccos textově aktualizovalo, zůstal nabádavě moralizující akcent písní ("člověče, svou cestou běž") živě zpívaných na reprodukovanou hudbu i sklon k eklektičnosti využívaných výrazových prostředků. V mobilní scénografii

Moje divadlo Prostějov / A. Nicolaj: Únos v Neapoli. V režii Z. Melky hráli (zleva) P. Drmola, K. Augustinová, H. Švédová, M. Suchomelová a Z. Štencl. Foto: Bohuslav Pacholík

Hany Dostálové mohly nicméně vyniknout osvědčené principy souborové práce, zejména cit pro mizanscénu, takřka profesionální múzičnost i symbióza vyzrálého herectví starších členů s talentem nastupující mladé generace. Porota odměnila Boženu Weiglovou za tragikomickou postavu Zikmundova dvorního blázna Melichara a Renatu Bartlovou za roli císařovy milenky Gertrudy Habsburské.

Druhý **kroměřížský** zástupce, **Divadelní soubor Domu kultury,** má již s Thálií, která "mluví, tančí a zpívá", rovněž vlastní dobré zkušenosti (srov. Bryllovo Malované na skle). Po předchozí sporné crazzyové úpravě Goldoniho Poprasku na laguně, přinesl sem jeho pravidelný spolupracovník, herec slováckého divadla Karel Hoffman, současný brodwayský muzikál

Dana Goggina (údajně bývalého kněze) **Jeptišky aneb Klášterní škola u nesmyslosrdných sester.** Vyšel z opavské úpravy Mirko Halma a Bedřicha Jansy a předlohu v překladu Marie Procházkové de facto pro amatérskou oblast objevil. Po čistě textové stránce nejde ovšem o žádný zázrak: máme před sebou volné, místy až estrádně nastavované leporelo s absurdními dějovými prvky neboť kvintet řeholnic z Hobokenu tu mírně aktivizovaným divákům vypráví rozličné epizody z klášterní komunity i soukromých osudů, aby shromáždil potřebný kapitál na pohřeb několika dosud nepochovaných sester z oněch 52, které se nešťastnou náhodou otrávily houbami. Režisérovi, jeho souborové kolegyni choreografce Aleně Pavelkové a všem v uniformních řádových hábitech oděných interpretkám (Kateřině Nakládalové, Romaně Blažkové, Martině Pulkrábkové, Renatě Slámové i Matce představené v podání Jany Štěpánové) podařilo se potřebnou individualizací i navozením vzájemných vztahových vazeb zamaskovat podbízivě prvoplánový ráz předlohy. Jejích černohumorně gagových možností využily k uplatnění individuálních hereckých, pěveckých i pohybových schopností mladých interpretek, schopných výrazných individuálních etud i zladěné kolektivní show, sršící vitální dravostí a spontánním apetytem. K velmi pozitivnímu dojmu z bouřlivě aplaudovaného festivalového vystoupení (do oficiální premiéry zbývaly přitom ještě tři týdny!) přispěla rovněž živá hudební složka (Miloslav Gajdoš) se zpěvem bez playbacku i nadstandardní zvukově technické vybavení (mikroporty).

Na letošním kojetínském festivalu jsme se letos nesetkali s vyloženou uměleckou prohrou, zato nechyběly inscenace jevištně zdařilé. **Přímou nominaci ze 7. ročníku této soutěže na národní přehlídku Divadelní Třebíč vybojovaly tedy Jeptišky DS DK Kroměříž.** Doporučení k případnému dalšímu výběru si odvážela "broučkiáda" **Dostavníku Přerov.**

Protože podobné regionální akce nemají jen funkci soutěžní, nýbrž i metodicko-výchovnou, bylo by jistě ideální, kdyby je větší část zúčastněných souborů mohla absolvovat celé a tak se na vlastní oči seznámit s prací přespolních kolegů i jejím kritickým zhodnocením. V Kojetíně to dosud pravidlem není, ač by to při nevelkých vzdálenostech jednotlivých obcí neměl být bez finančně náročného přenocování nepřekonatelný problém. Organizačně spolehlivě zvládnutý podnik měl však letos poprvé jiné důležité plus – výrazně zvýšený zájem domácích diváků (zejména z řad studentů), kteří znatelně přispěli k herní pohodě účinkujících. Nejen nynější solidní úroveň, ale již samotný fakt pravi- delného pořádání si s ohledem na další rozvoj této užitečné tradice onu uznalou pozornost rozhodně zaslouží.

Vít Závodský

DS DK Kroměříž / D. Goggin: Jeptišky. Foto: Miloslav Mucha

V Jeseníku byl položen základní kámen k tradici krajových přehlídek

V příjemném prostředí divadla Petra Bezruče v Jeseníku se ve dnech 20. a 21. března 1999 uskutečnil 1. ročník Krajové přehlídky amatérského činoherního divadla s výběrem pro Divadelní Třebíč 1999. Pořádala jej Městská kulturní zařízení v Jeseníku za finanční podpory OkÚ Bruntál, Jeseník, Opava a Šumperk. Zúčastnilo se ho 7 divadelních souborů. Až na jednu výjimku se představily s inscenacemi v komediálních žánrech. Dramaturgie souborů čerpala především z domácí dramatiky. V programu se objevily 4 hry současných českých dramatiků a 1 původní text člena hrajícího souboru, v 1 případě padla dramaturgická volba na dílka francouzských básníků a 1 soubor inscenoval morytát německých autorů. Jeviště divadla Petra Bezruče přivítalo v rovnovážném poměru soubory s letitou tradicí a kolektivy, jejichž existence nepřesahuje pětiletí. Ke každé uvedené inscenaci se uskutečnil rozborový seminář, vedený dvoučlennou odbornou porotou (Jaroslav Kodeš, Milan Strotzer). Třetí člen poroty (Saša Rychecký) odvolal svou účast těsně před přehlídkou, a již se za něj nepodařilo zajistit náhradu. Tím pro jesenickou přehlídku a na ní hrající soubory vznikl handicap, neboť tak ztratila možnost nominovat nejlepší inscenaci na Divadelní Třebíč a musela se spokojit s možností doporučení k výběru. Podmínkou uplatnění nominace je totiž mj. nejméně tříčlenná odborná porota.

Přehlídková představení byla rozdílné kvality. Řeknete si, jak také jinak. Neuvozoval bych však tento odstavec takovým konstatováním, kdyby nešlo o diametrální rozdíly v inscenačních výsledcích, ve vybavenosti divadelních kolektivů a ve smyslu jejich divadelních aktivit. Ona zřetelná rozdílnost byla dána prostým faktem, že jeseničtí organizátoři umožnili účast všech souborů, které projevily zájem a využily tak příležitosti představit se navzájem, sejít se s přáteli, věnujícími se stejné zálibě, a konečně, dojít odborné reflexe výsledků své práce, respektive divadelního poznávání a zkušeností. Myslím si, že je to tak správně. Neexistence sítě okresních přehlídek - ty jsou dnes spíše výjimkou - vyvolává přirozenou potřebu setkávání souborů z širšího regionálního okruhu. Krajové přehlídky jsou v podstatě dnes jedinými pravidelnými instituty, které takové setkávání, prezentaci, konfrontaci, odbornou reflexi a poučení umožňují.

Na jevišti jesenického divadla se představily dva soubory, které přes svou odlišnou vybavenost využily půdu divadla k tomu, co lze pojmenovat jako potřebu zařadit si, pobavit sebe sama a okruh svých diváků. V první řadě to byl **Ryze mužský divadelní soubor Božena z Opavy**, složený z bývalých i stávajících studentů opavské univerzity s původní veršovanou hrou člena souboru **Martina Knitla Sůl nad zlato.** Autorovo veršotepectví korespondovalo s tím o čem je řeč, s tím, co se jako jevištní podoba pohybuje mezi studentskou recesí a happeningem, co je víceméně paradivadelním jevem, v němž vše, co se uděje, je dobře, na co nelze nahlížet divadelními kritérii, co lze posuzovat snad jen z hlediska míry nápaditosti a překvapivosti. Míra těchto atributů se v cizím prostředí věru nejevila přílišnou.

O potřebě zařadit si svědčilo i představení **Divadelního studia Šumperk,** souboru, disponujícímu zkušenými, technicky vybavenými herci a režijně vedenému profesionálním hercem Jiřím

Divadlo Dostavník Přerov / Jiří Olivík jako Matěj Brouček a Vratislav Lukeš v roli Zikmunda Lucemburského v Epochálním výletu pana Broučka do XV. století. Foto: archiv autora

Krausem. Soubor uvedl původně hudební komedii Oldřicha Šmatery na libreto **Miloslava Švandrlíka Šediny páně Casanovy**, oproštěnou od hudby a zpěvních čísel a razantně upravenou účelnými škrty na základní příběh o tom, jak dáme více na mýty, než na skutečnost.. Ať byl původní záměr souboru jakýkoliv, jeho představení v Jeseníku otevřelo dvířka fenoménu "zařádit si" naplno, a to až k výpadkům textu a neskrývanému "jak je to dál?", výroku při podání ruky "zde je můj pahýl" a dalšímu extemporování např. říkankou "Na ostrově Hokajdo..." či nejhrubšími výrazy, které se nesluší ani psát. To vše zvládl představitel titulní role Pavel Najvar sám, zatímco ostatní, pokud jim to bylo Casanovou dovoleno, táhli prázdnou, a přece těžkou, divadelní káru do finále hry, protože divadlo je záležitostí kolektivní a organizovanou. Po rozhovoru se souborem a s odstupem času si nejsem tak docela jistý, zda šlo jen o to zařádit si a zda je přiřazení k opavské Boženě namístě.

Dva další soubory, které v Jeseníku vystoupily mají za sebou první divadelní krůčky, respektive nepříliš dlouhou cestu divadelního usilování. Jejich sympatický entuziasmus zatím nevyvažuje potřebná míra divadelních poznatků a dovedností. Nedávno, z původně dětského divadelního kolektivu vytvořivší se soubor **Magnet z Bruntálu** uvedl pod vedením Dany Šenkyříkové **pásmo scénované poezie francouzských básníků Jeana La Fontaina, Sébastiena Roch-Chamforta, Barthélemy Imberta, Françoise Felixe Nogareta, Jeana Baptisty Rouseaua a anonymních básnických textů** v překladu R. Krátkého pod názvem **Košilaté epopeje.** Představení dalo zřetelný impuls k úvahám o tom, čím by se bylo dobré zabývat v další práci souboru. Předně by se vyplatilo věnovat péči jevištní mluvě - rozvíjení schopností jednat slovem, dále pak nalézání cest, které by vedly od ilustrace textu k odkrývání dalších významů, k metaforám a postupně k osvojování dalších písmen divadelní abecedy.

Nejinak je tomu u soboru **ŠOK ze Starého Města**, který sehrál komedii **Antonína Procházky Klíče na neděli.** Pozornost by si zasloužilo především osvojení schopností jednat v daných okolnostech a plnit řídící úkol v té které situaci. Ruku v ruce s tím by prospělo režisérce Dáše Divišové ujasnění jednotlivých dramatických situací hry a jejich cílevědomé budování. Představení mj. napovědělo, že Procházkova komedie není nejšťastnější volbou pro soubor, který se učí divadelní abecedě.

O poznání vybavenější soubor **Lidového divadla při MIKS v Krnově** nastudoval v režii hostujícího profesionálního herce Josefa Navrátila další komedii **Antonína Procházky S tvojí dcerou ne**. I jeho představení ukázalo, že na první pohled nenáročné Procházkovy textové předlohy jsou při jevištní realizaci velice problematické, a to i pro zkušený soubor. S žánrovou neujasněností hry

Lyra Jeseník / J. Hubač: Dům na nebesích. Ludmila Liberdová obdržela za roli Kláry cenu. *Foto: archiv souboru*

S tvojí dcerou ne si neporadili ani krnovští. Hra je otevřena jako konverzační komedie, posléze se promění v komedii situační a nakonec dokonce ve frašku. Navzdory její překomplikovanosti se souboru podařilo přehledně sdělit příběh a účelnými škrty omezit její zdlouhavost. Co se však nepodařilo, je důsledné hraní situací a z toho vznikající humor. Vše namnoze směřovalo k slovnímu tlumočení gagů a vtipů, ty se pak stávaly cílem samy o sobě. Inscenace přitom fungovala nejlépe tam, kde gagy a vtipy byly prostředkem a nikoliv cílem. Jedním z hlavních problémů krnovské inscenace byla stylová rozrůzněnost hereckých prostředků. Nejzřetelněji se to projevovalo u Tomáše Marka v roli Rudly, ale i u dalších. Někteří proměnili výchozí stylovou rovinu během hry za jinou, např. Miloslav Kadlčík v roli Luboše. Nejlépe se v inscenaci dařilo **Darje Francúzové v roli Sandry (cena).**

Dvě další a poslední inscenace, o nichž zatím nepadlo slovo, náležely k vrcholům přehlídky. **Divadelní soubor Lyra při**

Divadlo Na Kopečku Jihlava / R. Zimmerová, W. Kohlhaase: Ryba ve čtyřech. Eva Čurdová, Jarmila Doležalová a Květa Přibylová sklidily za své herecké výkony další z cen. *Foto: Jiří Varhaník*

MKZ Jeseník nastudoval v režii Marie Nezvalové hru **Jiřího Hubače Dům na nebesích.** V hlavní roli Kláry v ní excelovala **Ludmila Liberdová (cena).** Představení svědčilo o velice svědomitém přístupu režijním, scénografickém i hereckém. Inscenace má, až na výjimky, důsledně vytvořené dramatické situace a vybudované vztahy dramatických postav. Ve finále hry se divákům dostalo daru prožít si katarzi, což není v současných divadelních poměrech jev tak častý. Práce na inscenaci má své rezervy v prohloubení vztahů mezi některými dramatickými postavami a v důslednějším plnění řídících úkolů, zejména epizodních postav. Výslednému tvaru by rovněž napomohlo domyšlení a dotvoření kostýmní složky inscenace z hlediska časoprostoru, v němž se příběh hry odehrává. **Inscenace byla doporučena v 2. pořadí k výběru na Divadelní Třebíč.**

Další vrchol přehlídky a divadelní zážitek pro diváky připravil **divadelní soubor Na kopečku, sekce Starý blázni z Jihlavy** svým představením morytátu německých autorů **Rity Zimmerové a Wolfganga Kohlhaase Ryba ve čtyřech.** Hra byla v režii Jiřího Juráše inscenována skutečně jako morytát. Jednotlivými výjevy hrůzostrašné události diváky provází zpěvem a hrou na heligónku vypravěč. Žánrové uchopení podtrhuje scénografie inscenace, včetně líčení. Hraje se v netradičním divadelním prostoru přímo mezi publikem a hraje se skvostně. Adjektivum "skvostný" se dotýká především představitelek sester Klementýny, Cecílie a Karolíny Heckendorfových, které i pro protřelého diváka, který hru viděl v nejednom nastudování, zprostředkovávají zážitek z hereckého koncertu par excellence. **Květa Přibylová, Eva Čurdová a Jarmila Doležalová si za své role odvezly z Jeseníku ceny za herecké výkony.** V alternaci jim při přehlídkovém představení sekundoval hrající režisér Jiří Juráš. Jeho Rudolf byl utvářen poněkud jinými hereckými prostředky, které jsou z rezervoáru divadla, používajícího větší míry stylizace. Toto odlišení není inscenací zdůvodněno. Užitá stylizace je ve výsledku ochuzením v textové předloze zakotvené bohatosti dramatické postavy Rudolfa a jejího vývoje. To je také v podstatě jediný, leč nepřehlédnutelný problém, který jihlavské zpracování Ryby ve čtyřech přináší. Navzdory tomu **vznikla inscenace nepochybných kvalit oceněná doporučením k účasti na národní přehlídce na 1. místě.**

V Jeseníku byl úspěšným 1. ročníkem Krajové přehlídky položen základní kámen k divadelní tradici, která se, věřme, stane smysluplnou realitou.

Milan Strotzer

Krajský divadelní festival ve Frýdku-Místku

Přehlídka šesti souborů, z nichž jeden mohl být nominován na letošní festival do Třebíče, proběhla ve dnech 19. – 20. března. Organizátoři dali ještě možnost divadelnímu souboru vsetínského gymnázia, který v daném termínu nemohl vystoupit a jehož představení zhlédla porota v pátek 26. března 1999 na jeho mateřské scéně ve vsetínském Lidovém domě.

Přehlídku zahájilo **Junior DUO Frýdek-Místek** (místní divadelní soubor DUO se pro tentokrát rozdělil na dva týmy, jeden složený z mladších a jeden ze starších členů, důvodem, jak dále uvidíme, nebyl generační střet). **Lásky hra osudná bratří Čapků** v podání mladších frýdeckomístecký ochotníků poetikou připomínala některé kusy Divadla Járy Cimrmana. Stylizace jednotlivých postav této "komedie dell arte po česku byla přesná, práce režisérky Drahomíry Ryškové s herci příkladná, výsledek se stal divácky vděčným příslibem práce celého tvůrčího týmu do budoucna.

Dalším představením byla inscenace hry **Luďka Eliáše Jako ti holoubci...** v provedení souboru **Senior DUO Frýdek-Místek.** Určena k uctění letošního roku seniorů, šťastně vybrána i vzhledem k hereckému potenciálu souboru a dramaturgicky citlivě aktualizována, posloužila tato, místy možná poněkud banální předloha (banalita se však v tomto případě může jevit jako funkční), k vytvoření velmi komunikativního, humorného i dojemného představení. Jeho ozdobou je vynikající výkon Bohumila Hurníka v roli důchodce Žáčka, oceněný cenou za nejlepší mužský herecký výkon festivalu.

Bohumil Hurník v roli důchodce Žáčka a Zita Maršálková jako Žofie Coufalová v inscenaci hry Jako ti holoubci souboru Senior DUO Frýdek-Místek. *Foto: Jan Kralikovský*

První den přehlídky uzavřelo opět místní **Divadlo Šmíry s inscenací Hurá, přijede strýček.** Dadaistické variace, okořeněné místy až příliš peprným humorem, v jeho podání v první polovině dvouhodinového bez přestávky "chrleného" toku, místy velmi povedených gagů, se ve druhé části hry utopilo v nedostatku tvůrčí invence. I práce tohoto souboru je však vzhledem k výrazným hereckým výkonům příslibem do další sezóny.

Druhý den festivalu zahájil soubor ZUŠ Uherské Hradiště inscenací hry **Davida Drábka Jana z parku.** Silný, nádherně metaforický text, jazykem i strukturou blízký mladé generaci a výborná dramaturgická i režijní práce Hany Nemravové, to vše dalo základ pro velmi sdělné představení o strachu mladé generace ze života prožívaného v otěžích manipulace a v náhubcích nucené mlčenlivosti, v prostředí krutosti a bezohledného egoismu.

Jako předposlední vystoupil **divadelní soubor ze Studénky s vlastní hrou Eduard.** Nebývá zvykem, že si společnost ochotnických herců střední a starší generace píše hru za účelem vyjádření svého vztahu ke skutečnosti. Vlastní tvůrčí vklad se zde však ukázal jen jako jedno z mála pozitiv, ke kterému je ještě nutno připočíst vcelku vyzrálé herectví některých členů souboru. Problematická je však definice tématu, omylem pak teze odsudku mladé generace, podle slov jedné z postav "neschopné prožívat čistou a opravdovou lásku". Rozpačité vyznění potvrdila i následná rozprava mezi diváky, souborem a porotou.

Posledním představením se stala inscenace hry **Ivana Vyskočila Haprdáns,** opět v provedení souboru **Junior DUO Frýdek-Místek.** (Je s podivem, kolik sil má místní divadelní ochotnické zázemí). Herci přistoupili k předloze bez respektu k fenoménu Vyskočilova Nedivadla a kus sehráli částečně tradičním způsobem (jednotlivé postavy mají každá svého představitele). Tvořivé vyskočilovské jiskření však nebylo potlačeno, dostalo pouze jiný rozměr a celek nabídl vedle výborného výkonu Petry Konečné, oceněného cenou za nejlepší ženský herecký výkon, i vkusnou zábavu. Režisérka hry navíc respektovala závěr Vyskočilova textu o vládě, která se udržuje jen potíráním řady spiknutí směřující k jejímu svržení a inscenace tím udržela ono výrazné politikum, známé z produkcí Ivana Vyskočila z doby druhé poloviny šedesátých let.

Porota ve složení Ladislav Vrchovský, Petra Kohutová a Miroslav Dědic udělila **hlavní cenu přehlídky souboru Senior Duo Frýdek Místek s nominací na národní přehlídku v Třebíči. Zároveň doporučila jako inspirativní a mimo soutěž k zařazení na třebíčskou přehlídku inscenaci Jana z parku v provedení souboru ZUŠ Uherské Hradiště.**

Ladislav Vrchovský

O volbě titulu, ambicích, technickém vybavení herců a o Tereze aneb Stodůlecký Píseček '99

Celopražskou přehlídkou mladého a netradičního divadla konanou již potřetí v klubu Mlejn mělo původně prosvištět 18 představení z pětadvaceti přihlášených (logicky byli do pole náhradníků odkázáni ti, kdo se ozvali pozdě). Zájem o účast byl obrovský, přehlídku prodloužit bylo technicky nemožné. Leč osud, zlomené nohy, ruce, prasklá slepá střeva, chřipky, záhadné choroby i záhadné důvody způsobily, že se program setřásl na méně hektické číslo čtrnácti představení. Toto rozvolnění přidalo potřebný čas na diskuse s porotou, které byly přístupné všem zájemcům, často neformální a překvapivě živé.

V těchto diskusích byla nejčastěji nastolena otázka přizpůsobení výběru titulu a způsobu práce na inscenaci možnostem souboru. Příkladem toho, jak na základě vhodně zvoleného či dokonce autorského textu lze z osobních dispozic jednotlivců vytěžit maximum, byla příjemná představení **Maturitní romance** (gymnázium Botičská), **Divoký Západ ještě divočeji** (Březovští pulci) a především **Ženský boj** (ZUŠ Štítného). Osobní vklad a zaujetí herců (kteří nebyli ambiciózní dramaturgií či režií zbytečně hnáni do situací, v nichž by museli odhalit své neschopnosti) šířilo přes rampu radostný pocit, díky kterému už upadly v zapomnění formální nedostatky a zůstala milá vzpomínka. **Mírně neuctivá úprava textu, styl hraní založený na nadhledu a zkratce a v podobném duchu pojatá scénografie staví Botičský Ženský boj do čela této skupiny.**

Nad současné možnosti souborů byly naopak zvoleny hry DS Š.O.K. a CAUSA BIBENDI. **Balada od kolotočů** (Š.O.K.) zabředla do snahy o realistickou interpretaci. Způsobila, že čas reálný se takřka kryl s časem divadelním a představení se nekonečně vleklo. Popravdě, tento text (při diskusi souborem velmi obhajovaný) byl oříškem i pro daleko zkušenější herce. U zrodu problematické inscenace **Eloa** (CAUSA BIBENDI) se sešlo několik při- nejmenším diskutabilních voleb: náročný veršovaný filozofickým tématem zatěžkaný text, hudba s poloplaybackem (autorovi se prý nepodařilo najít nahrávku bez zpěvu) a tím pádem neobejitelné texty písní C. K. Vocalu, jejichž vkomponování do hry působilo spíše násilně a navenek čnějící velká režijní ambice. Takováto kombinace by podrazila nohy i daleko lépe hlasově a pohybově vybavenému souboru. Výsledkem bylo rádoby efektní, ale nevyvážené, komicky patetické představení, které nemohla zachránit ani silná místa v hereckém výkonu představitelky titulní role.

Úplně bez pevného textu se pro změnu chtělo obejít **Divadlo v okovech.** Jejich improvizace měla slibný úvod i zajímavou výchozí situaci, ale doplatila na vzájemné nevnímání jevištních partnerů a špatnou jevištní řeč, takže i kdyby nevznikl chaos v ději, diváci by z jejich hry o mnoho moudřejší nebyli.

Problémy s technickou vybaveností nemívají členové pražského **Ty-Já-Tru.** V diskusích zazněly i výrazy profesionální provoz, továrna na představení a dokonce drezůra. Podotýkám, že nebyly míněny pejorativně, nýbrž ve snaze postihnout bohatou produkci souboru, poučenost herců a zároveň velmi slušnou úroveň jejich inscenací. U inscenace **Trumf** došlo k jevu, s nímž si lámala hlavu porota, účinkující i diváci a jemuž se věnovalo mnoho úvah. Byl tu vtipný text i výprava, představení při pohledu zvenčí šlapalo "jako dobře seřízený hodinový strojek", obsahovalo příslušný počet gagů i vtipů, jenž kýžená legrace se jaksi nedostavovala. (Podobně tomu bylo i u **Lochnesky**, kde se ještě dostavila potíž s převedením cizího humoru do poetiky souboru. Respektive s jeho nepřevedením, nýbrž napodobením.) Inscenaci nebylo po formální stránce co vytknout, ale prostě nevzrušivě plynula. Očití svědci sice tvrdili, že na domácí scéně se publikum válí smíchy, ale ve Mlejně byl smích ojedinělý. V diskusi se probíral vztah herců k textu (velmi láskyplný), k práci na inscenaci (velmi radostná), byla nastolena otázka vlivu cizího prostoru (pro vyznění představení nepodstatné) a další a další možnosti, proč představení nekomunikovalo s publikem. Snad to byla urputná snaha uspět u poroty právě s touto inscenací, která vedla k soustředění na hereckou formu a odsunula do pozadí vnímání hlediště a kontakt s diváky. Méně ambiciózní představení **Snídaně** totiž "hodinový strojek" nepoškodil. Perfektně zvládnuté verše i "choreografie" se naopak staly odrazovým můstkem k tomu, aby herečky vyslaly k divákům skrze poezii i kousek svého srdce.

Paradoxně – výtečně se Ty-Já-Tru vydařilo představení s nejmenší ambicí – **Pohádky z košíku,** určené nejmenším dětem. Navíc při crazy začátku, kdy se čekalo na opozdilou herečku (ach, ta změna času, ta nám dala!) a zbývající protagonisté bavili zatím plný sál zpěvem odrhovaček. A pak takto rozdováděnému publiku zahráli čtyři prostinké pohádky, v nichž udrželi poměr improvizace a pevného textu. V kontaktu s obecenstvem zvládli i úmyslně nespolupracující diváky, aniž by pokazili zábavu jim i sobě. Klobouk dolů.

Opravdovou hvězdou přehlídky se stalo divadlo Igdyž z Kolína. Původní text a jeho precizní provedení ve všech složkách - režijní, scénografické i herecké - na v podstatě profesionální úrovni – potěšilo porotu i diváky, kteří neváhali přikodrcat se do Mlejna v časné nedělní ráno. **Porota nakonec navrhla k postupu do výběru na Šrámkův Písek Úřední hodiny (Igdyž Kolín), Snídani (Ty-Já-Tr) a Ženský boj (ZUŠ Štítného Praha).**

Ale všechno mohlo dopadnout jinak neboť hladinu přehlídky rozvířil i **divadelní soubor Dr. Krásy** s jevištním tvarem, který by mohl nést název Tereza nepřišla... Před začátkem představení totiž vedoucí souboru (pracovně Dr. Krása) ve vší tajnosti informoval pořadatele o tom, že se dosud nedostavila herečka Tereza, prakticky nejdůležitější složka inscenace **Erbenova Štědrého dne.** Ale že si nějak poradí. Následovala série dokonalých výstupů z rodu "ty něco umíš, tak tam jdi, něco dělej a nějak je zabav". Recitace básničky, po- hybové vyplnění prostoru (obé dokonalé ve své nedokonalosti), naprosto krásná hra na violu a nakonec rozklad Dr. Krásy, jak by inscenace vypadala, kdyby Tereza přišla a přinesla potřebné rekvizity. Rozebral režijní záměr, celý text, představoval svoje i Terezíny figury a dokonce i rekvizity (točím se a vrtím), odbočoval v myšlenkách a zase se vracel, neustále hledal knihu s textem a v ní ztrácel stránku i řádek, koktal, odmlčoval se, fanaticky se rozohňoval při stavbě teoretických postulátů a to vše v součinnosti s ostatními členy souboru, kteří mu z publika radili a naopak se rad dožadovali (Petře, mně to tu nesvítí!, Petře, tady něco zeleně svítí!... - osvětlovač). Vzhledem k nesporné kvalitě tohoto vystoupení byla porota nucena se zabývat otázkou, existuje-li Tereza a šlo o výbornou improvizaci nebo neexistuje-li Tereza a šlo o báječnou mystifikaci. Dr. Krásovi bylo dokonce zaručeno utajení. Po napínavých hodinách, v nichž se na existenci Terezy dokonce přijímaly sázky, byla její existence potvrzena celkem důvěryhodně působícím svědkem a fotografií údajné Terezy čistící si zuby. Takže porota, která se vlastně místo plánované inscenace (soudě dle režisérova výkladu i ta by stála za vidění) setkala s náhodně vzniknuvším tvarem, musela od doporučení k postupu upustit. Dr. Krásovi tedy nezbývá, než na příštím ročníku Stodůleckého Písečku a spolu s diváky počkat na Terezu.

Markéta Hoskovcová

Divadlo IKDYŽ Kolín / David Dvořák: Úřední hodiny. Foto: Jiří Chlum

FESTIVAL MODRÝ KOCOUR OČIMA POROTCE

Víkend od 22. do 24. ledna t.r. byl pro Turnov ve znamení divadelního vření. V prostorách kina a divadla se na jedenácti představeních scházeli divadelníci z celé republiky i turnovští příznivci divadla.

Program byl opravdu nabitý a protože se pravidelně střídal prostor kina a divadla, přecházení se stíhalo tak akorát. Takže na společné divadelní diskuse zbýval čas až po posledním nočním představení. Pořadatelé festivalu zajistili prostory v restauraci Karel IV. a nutno s díky zdůraznit, že majitel, pan Kovář, i personál restaurace se o nás divadelníky, staral moc hezky a se zpívající společností vydržel až do časných ranních hodin. Organizačně se mouchy také už vychytaly, takže to byl prima víkend.

Festival samotný byl velkým přínosem. Od prvního, resp. nultého ročníku, úroveň představení stále stoupá a letos byla opravdu dobrá. Stylově se festival obohatil o spoustu žánrů, ty však byly ve svém provedení daleko přesnější, než v letech minulých. Dramaturgie se někde vzácně potkala s realizací, jindy však byla laťka poněkud vysoko. Podobně tomu bylo i u výtvarna a scénografie, kde jsme postrádali nápaditost. Důležitost toho, vědět , co a proč dělám, je pro divadlo tou z nejdůležitějších věcí, a proto také v některých představeních absentovala jevištní magie – to kouzlo, které dělá divadlo divadlem. Oproti tomu velice stouply herecké výkony, jevištní řeč a zpěv.

V porotě zasedli Daniela Weissová, loutkářka, Marek Zákostelecký, scénograf hradeckého divadla DRAK, Jakub Krofta, režisér tamtéž.

Po každém představení se sešli k hodnocení, ale vzhledem k tomu, že soutěžní představení byla jen čtyři, veřejně hodnotili jen tato. Na žádost souboru Vlastní divadlo neslyšících JAMU Brno, (který však nesoutěžil) jsme pak ještě za pomoci překladu do znakové řeči hovořili o představení Pravdivý příběh o Krysařovi.

Rozepisovat se o všech představeních by asi nebylo možné, tak zmíním alespoň ta nejzajímavější.

K těm rozhodně patřilo představení divadla 12 opic z Litomyšle: Pseudologia Phantastika na otevřené a osvětlené ploše, kde jediným scénickým prvkem byl paraván z látky, jsme viděli neuvěřitelný gejzír nápadů, metafor a zvuků. Představení tvořily drobné uzavřené celky vytvořené na poezii Paula Klee, pomocí jednoduchých rekvizit a hlavně těl protagonistů. Velice působivá drobnička nazvaná "Techno", je toho důkazem. Herci tzv. "na hubu" vytvořili dokonalou iluzi sondu tohoto hudebního stylu. Ovšem kořením je nadsázka a schopnost dělat si srandu ze sebe. Tak tomu ostatně bylo i v dalších kouscích. Toto představení porota doporučila na přímý postup na Šrámkův Písek a na Wolkrův Prostějov.

Další představení doporučené na ŠP je Jáma a divadlo, partičky mladých lidí z Liberce, která si říká Krátké a úderné divadlo Liberec. Tak brilantní ukázka demýtizovaných dějin se hned tak nevidí. S obdivuhodnou znalostí historie nám naši přátelé připravili výlet z první republiky přes válku až po únor 1948. Smáli jsme se, až jsme se za břicha popadali, ale zároveň nám běhal mráz po zádech nad přímočarostí a přesným divadelním způsobem pojmenování věcí, vztahů a událostí.

Mezi tzv. klasiku patřila dvě představení, které doporučujeme na Divadelní Třebíč. Poprask na laguně jičínského souboru K-klub, byl skvělou ukázkou vyrovnaných hereckých projevů, výborné dramaturgie a režie. Představení doplněné o výrazný živý zpěv a vynikající komediální herectví představitele patrona Fortunáta nás všechny potěšilo a pobavilo.

Druhé představení "Ježíšek už dávno..." Rádobydivadla Klapý, bylo tzv."velké plátno". Dramaturgický počin jako hrom, neboť se jedná o divadelní přepis filmu I. Bergmana Fanny a Alexandr. I zde jsme obdivovali vzácnou vyrovnanost hereckých partů a nasazení, se kterým všichni toto představení odehráli. Obdiv sklidili vedle dospělých herců především představitelé dětských rolí, speciálně Alexandr. Ani na okamžik nesklouzl do předvádění nebo přehrávání a byl rovnocenným partnerem dospělých. Zato také obdržel cenu.

Za zmínku by stálo i představení "Etúdlování" z Kolína a dlouhá diskuse se rovněž vedla nad novinkou Turnovského divadelního studia "Ptáčata v kleci". Ale úplně nejlepší bude, když se příště přijedete podívat sami.

Daniela Weissová

Převzato z měsíčníku Hlasy Turnovska č. 3/99

NETRADLO '99

Brno - Klub Leitnerova 20. března 1999

Brno vždy bývalo jednou z divadelních líhní. Přinášelo nové proudy a inspirace. To však již není pravda v takové míře jako dřív. Alespoň v divadle amatérském. Aby tvorba alternativních a mladých souborů v Brně nezanikla, je již řadu let hostitelem přehlídky mladého a netradičního divadla Klub Leitnerova. A je třeba říci, že si, řízen Julií Blažkovou, vede velmi dobře. Díky tomu, že jihomoravských přehlídek vzniklo větší množství (Břeclav, Vyškov), mohlo dojít i k určitému rozdělení sfér působnosti, podmíněnému i prostorovým dispozicím jednotlivých pořadatelů. Na "Leitnerku" se stáhla většina brněnských studentských souborů, které za sebou přivlekly i diváky. Mimo jiné i proto je zde stále plno.

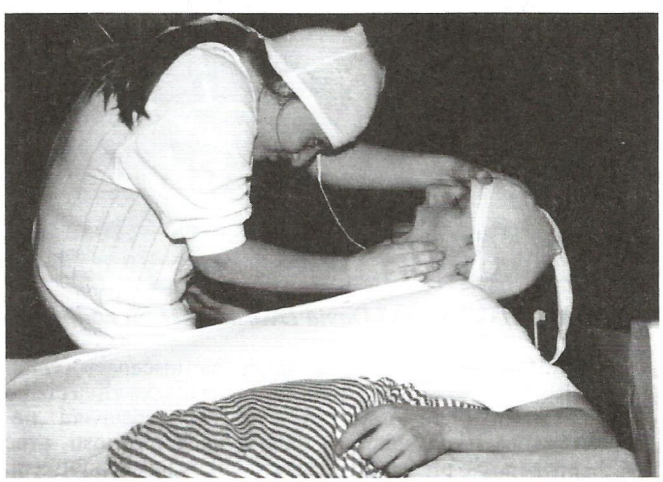

Silně amatérský divadelní spolek PRKNO Veverská Bitýška / Strávím s tebou celou noc *Foto: archiv souboru*

Jaký byl tedy program letošní přehlídky?

Divadelní spolek PASTOREK - Libor Alexa: VÝTAH MIMO PROVOZ

Protože herci přicházejí s mystifikací, hned na začátku oznámí, že hra bude mít nový název: Absurdní besídka, a že hrají herci z divadla G7. Scénář se proměňuje - podle momentální nálady, zážitků, možná i počasí. Proměny jsou bohužel znát i na výsledku - příliš kusé a nevyhrané black-outy.

"Scénka 8 - Hašené vápno (Martin a Tomáš) Čas: 30sec
/na pódiu leží Tomáš v pláštěnce s výkřikem: "Já hořím"/
Martin: /vylije na něho kýbl vody/
Z reproduktoru: Sledovali jste proces výroby hašeného vápna."

DIVADLO KDO - Anna Juránková: PSI

Docela zajímavá modelová hra. Sledujeme život jedné psí rodiny v chovné stanici, ale inscenace ani nereflektuje lidský svět (přímočaře), ani není hraním si na zvířátka. Je to groteska o svobodě, vůli a poslušnosti.

Soubor o divadle něco ví. Sice teprve objevuje, co tento svět umožňuje, ale to, co již objevil, je zajímavé. Umí pracovat s detailem, i když podceňuje některé drobnosti (pískání = pánův pokyn; "zpěv" Vráti). Autorkou textu je členka souboru, z jejíž dílny pocházela i hra souboru X"ANDY na Šrámkově Písku 1998.

"MATKA: Pán jistě vybral dobře, jednou tomu budeš ráda."

DIVADLO POD SCHODY - Leoš Slanina: BLOUZNĚNÍ PROSTORU

Inspirovaná pohybová poloimprovizace s verši a na verše Leoše Slaniny, básníka bez domova.

Každá báseň je tematizována jinak - vzniká určité rozkouskování. Dívky jsou pohybově nadané, téma samoty a napětí mezi okolím a jedincem. Začátek je patriarchální - mužský hlas vede, dívky jsou loutky. Nejvíce jim však sedí báseň poslední (Návštěva u ministra), která přináší i v pohybu řadu vztahů a komických prvků.

Vystoupení je výrazně osobní výpovědí - je však třeba přesně vědět, proč. Soubor na materiálu stále pracuje, zde na přehlídce je už třetí verze, stále se něco mění.

"říkali mi, že ministr je Bůh a ukázali mi zelenou opici"

AMADIS - Josef Širhál a Rost. Žabčík: TETIČKA

Úctyhodně rozsáhlé dílko, které by se vyplatilo seškrtat. Text totiž ubíhá na úkor jednání, akce, obsahu. Zdá se, že soubor chce hrát jiskřivou konverzační komedii, což se ovšem z důvodu indispozice hlavního hrdiny příliš nedaří. Ani další scény neoplývají akčností. Po další práci na textu i na režii však může vzniknout velmi slušné představení.

"Bingo: (brble) Já vždycky. Se mnou vždycky všechno jde jako po másle. Taky ne nadarmo jsem míval přezdívku Teflon. Tady pořád někdo něco chce."

Divadelní studio DIALOG - Jacques Prévert: POHÁDKY PRO NEHODNÉ DĚTI

Zajímavé zpracování Prévertových Pohádek... Představení pohybující se na pomezí mezi divadlem a přednesem prózy přináší atmosféru a aktivní energii. Místy, zejména při nástupech, připomíná soubor pěvecky sbor s jeho nekonečnými nástupy. Když už děti celou dobu na pódiu jsou, je třeba, aby zde existovaly Zatím je představení trochu moc statické. Jinak je ovšem velice příjemným zážitkem.

"Často, když umřeme, nás sníte, proti tomu nelze nic namítat, když vám to chutná, je to jako se snídaní, někteří snídají v posteli oves s kávou, jiní oves s čokoládou, každý máme jiné chutě, ale často se také stává, že nás bijete, a to už se nesmí opakovat."

Silně amatérský divadelní spolek PRKNO - podle povídek K. I. Galczyňského: STRÁVÍM S TEBOU CELOU NOC aneb ROHYPNOL '99

Na scéně stojí postel, židle, leží tu pár věcí, na závěsu visí klobouky. Zřetelné dvorečkové prostředí je však brzy potlačeno a proměňuje se v závislosti na akci zkušeného souboru z Veverské Bítýšky. Řada anekdotických povídek K. I. Galczyňského se promítá do života/snu dívčiny, která během představení zestárne a seschne. Vše je však předvedeno s takovým aktivním postojem, s takovou energií, že vážnou linii si divák uvědomuje až zpětně. Herecky je představení velmi vyrovnané.

"Náhrobek:
TADY LEŽÍ IDIOT,
KOLOSÁLNÍ VŮL.
CHODČE POLOŽ NA HROB
SRDCE SVÉHO PŮL.
Chodec: Nemám čas, jdu do práce.

Sepsal a z kontextů vytrhal:
Karel Tomas

Divadlo je dobré, špatné a v Brně. Že jste to už někdy slyšeli? Tak jinak: Divadlo je dobré, špatné a na

Setkání netradičních divadel ve Valašském Meziříčí

26.-27.3.1999

Tedy, jestli vždy jde o divadlo - a co se tím vlastně myslí.

Setkání netradičních divadel již několik let ukazuje, že divadlo může být pojmem velice širokým. Třeba od divadelních prvků rockového koncertu až po sladoměčnou selanku. Od házení lopat do publika po estrádní veršovánky. Od ostře stylizovaného a vyhraněného projevu až po neúmyslné prťáctví z minulého století. A mohl bych pokračovat dál. Ale to je také to, co návštěvníky i soubory vždy poslední březnový víkend do Valmezu přitahuje, i to, co sem láká mě.

Abych nezamluvil ten začátek - proč zdejší scénické projevy vyděluji: třemi hlavními vlastnostmi přehlídky jsou: 1) mocná improvizace, která saha od svých neumělých začátků až po dorůstání velice

Facka Staré Město / F. Kafka: Proměna.
Foto: archiv souboru

výrazných kvalit; 2) představení často připravovaná jednoúčelově, pro toto setkání, pro své kamarády - bez ambicí někam postoupit, ale s touhou pobavit ty, kteří mne znají (opět od mírně trapných školních besídek až po literární skvosty vzniklé za pár desítek minut), divadlo, které existuje skutečně jen tady a teď a už nikdy více - výsostná to hodnota koexistence; a nakonec 3) prolínání souborů - člověk nevychází z údivu, kterého z herců z loňska uvidí v kterém souboru, resp. v kolika. Lidé se půjčují na poslední chvíli, pracují pro různé celky - zde pak mezi mnohými soubory vzniká téměř zednářská pospolitost. Kromě těchto svébytností lze přehlídku charakterizovat ještě dalšími kvalitami: například množstvím souborů, které se přihlásí - vždy je nutno odmítat, soubory s produkcí nad 60 min. také podle místních regulí nemají šanci - stálo by za to počet severomoravských přehlídek rozmnožit - množství souborů souvisí jistě i se sociálním prostředím severu Moravy - ne náhodou je většina souborů z Ostravska. Nebo chudostí vystoupení a scénických prostředků, jakýmsi klubovým či estrádní charakterem - ne vždy ovšem na pravém místě. Atd., atd., atd. Ale co vlastně bylo k vidění?

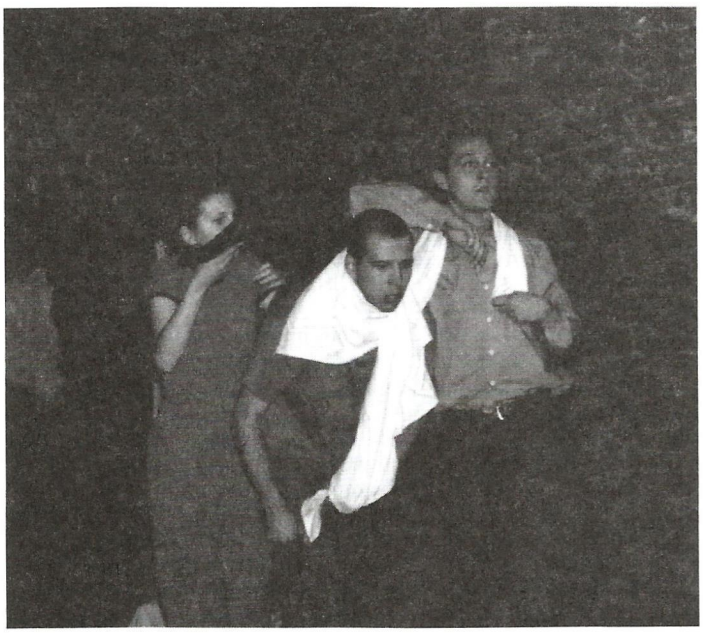

V SOUKOLE Havířov / Jinde jinak (volné improvizace).
Foto: archiv souboru

DIVADLO MARGARET THATHEROVÉ Pržno - JAK SE DR. KŘÍDLO POTKAL S OPIČÁKEM aneb DOSTAVENÍČKO VE MLÝNICI

Mystifikace ve dvou dílech. Od vojenského baletního souboru přes pivní stroj až k literárně nejhodnotnější titulní části. Ten je recesní bezradnou ilustrací literárního textu z horolezeckého prostředí. Přestože je znát zde naprostá absence režie a rytmu, protagonista diváky zvládá. Soubor přinesl řadu svérázných a nádherných nápadů: například rentgenové snímky z dovolené, sledování výstupu na skálu s nakloněnou hlavou atd.

JIŘÍKOVO VIDĚNÍ Ostrava - Martin Prajza: ČIKÁGSKÁ BESTIE (detektivní hra s opravdovou vraždou)

Nevyužité šance. Soubor se netrefil na tu pravou přehlídku. Nesedí mu prostor, nejdůležitější je vždy mezi scénami přerovnat nábytek, aby poté divák zjistil, že se vlastně nic nezměnilo. Hlavně aby už byl text pryč. Detektivní konverzačka vyžaduje brilantní a osobnostní herectví. I přes světlé výjimky (seržant, dva mafiáni), se nekonalo. Proto nevyužité šance.

DIVIDLO (oddíl BRÁŠKOVÉ) Ostrava - BEZ NÁZVU

Téma lásky by mělo hecovat mladé lidi k tvorbě. Zde je spíše svazuje. Slušný nápad uvést texty milostné korespondence postav světové historie či literatury ve spojení s jejich současnými komentátory vyznívá hluše jako nepovedený výchovný koncert. Škoda, že pohybová a jazyková neumělost není vyvážena sdělením, předáním vztahu k textu i ke skutečnosti, hodnocením své postavy ze svého hlediska. Názor lidí mne nejvíce zajímá. Zde se nekoná, resp. nejde přes rampu - škoda. Všem na scéně chybí konkrétní úkol. Snad jen představitel Victora Huga je nad věcí - a sděluje. Příjemná hudba, která však sdělení nenahradí. Scénografické schéma je přemyšlené (rámy, artefakty, stínové obrazy) a ve spojení s ne-akcí a postupným pravidelným zaplňováním konkrétního počtu obrazů působí nudně.

V SOUKOLÍ Havířov - JINDE JINAK (volné improvizace)

Sálek klubu provoněly kouřící vonné tyčinky. Ozývá se hudba (či zvuk) s orientálním nádechem (bubínky, kytara, digeridoo) Tři lidé na scéně improvizují. Nejprve pouze s pohybem a artefakty, které na jevišti nalézají, pak přicházejí zástupná slova i improvizovaný text. Postupně se akce prolíná do zdánlivě jednoduchých cvičení reakce na impuls z publika - ne vše je provedeno dokonale, ale to, co zůstává stále, je soustředění a energie, radost ze hry a sdělení této radosti. Výsledný dojem jeden z přítomných příjemných inteligentních lidí charakterizoval takto: Příjemné představení inteligentních lidí.

KLAUNSKÉ DIVADLO MIMO Ostrava - Karel Prais a Oldřich Bajer: TRPASLIČÍ CIRKUS

Představení precizně provedené. Trpaslíci na scéně, kroceni půvabnou dominou. Cviky, které bych nezvládl, perfektní živá muzika. Bavím se, tak proč jde z jeviště takový chlad? Třeba mne poznamenala Praha se svými Žlutými ponorkami, Černými divadly a jinými barevnými produkcemi určenými pro cizince. Ano, ti by zaručeně zbořili sál. Mohla by to vlastně být obrovská komerce (kdyby ovšem soubor nebyl ryze amatérský a kdyby si s představením začal vydělávat) - která nikoho neurazí. Otázkou pro hnidopišského divadelníka však zůstává: Jaký to má smysl? Proč se pouze ukazují možnosti, co se dá formálně v trpasličím cirkuse dělat, místo toho, aby se to dělalo a prostřednictvím toho se sdělilo něco mnohem závažnějšího?

P.S.: Objevily se zprávy, že jeden kanadský soubor dělal navlas totéž. Jestli on to u nás neokoukal?

CREPÁCY Havířov - CO SE DĚJE V PARKU

Crepácy byli vždycky (v tom dobrém slova smyslu) angažovaným souborem. Nyní sledujeme natáčení televizního pořadu Akční kamera - Z městského parku. O hrůzné televizní kameře, která je schopna sledovat v zájmu svého pořadu znásilňování malých chlapců a nezasáhnout. Myslíte, že je to příliš odtažité téma? Zapněte si třeba ****! V divadle zatím čekáme. Protože se stále nic neděje, posloucháme přednášku. O úchylácích. Tedy o deviantech. Přičemž dochází jakoby k nechtěné ilustraci. Škoda, že chybí výraznější režie, že se nápady vybijí, že herecké výkony jsou nevyrovnané. Perfektně je dotažena práce s mystifikací a časem.

DIVIDLO (oddíl "G") Ostrava - F. Topol: PARÁDIČKY

Poezie a výpověď. F. Topol a vlastní texty. Začíná se hlasy z publika - to je v tak pozdní hodinu nebezpečné - diváci už nemusí mít na existencionalismus náladu. Katastrofické vize. Ale i logopedické problémy. To mne ruší. Lyrika, hořící holubi. A já neslyším. A zkus to jen popsat! Nerozumím, slyšíte!! A to sedím ve třetí řadě. Co se to stalo se zemí? Rozsvěceč světla a černý za plentou. Jste nebo nejste? Střet reálu s ideou. Snad si příště sednu líp.

OSTRAVSKÁ POHODA Ostrava - Vojtěch Tomášek: PERVERZE

"Indiskrétní pohled do života jednoho spořádaného manželského páru" Že by divadelní terapie? Manželský pár čeká na diváky, manžel je uráží, je to rozhovor s divákem, interakce. Hrají divadýlko pro lidi. Naposled. To uvolní zábrany. Přetvářka mizí, boj o přežití se dostává na povrch. Krutá komika občas naráží na herecké meze, resp. "škatulky" protagonistů: "Kdykoli na mě takhle vyjedeš, zapomenu, že už se tě nebojím." A nakonec? Očekávaný doktor nepřijde - oběsil se.

SKŘÍTEK Havířov - Luděk Talián: PODIVUHODNÉ VYPRÁVĚNÍ O KRÁSNÉ PANNĚ, KTERAK DO SVĚTA SE VYDALA, O ROZUM PŘIŠLA, NAVRÁCEN JÍ BYL A SVÉHO ŠTĚSTÍ DOSTÁLA

Proč ještě dnes vzniká "lidová" slovesnost? Stýská se nám nebo je to útěk? Veršů je napsáno opravdu mnoho - chtělo by to proškrtat. Nemají protiváhu v akci - ta se změže pouze na určitou ilustraci či veršování v dialogu. Mohla by to být pohádka, kdyby o něco opravdu šlo. Mohla by to být pověst, kdyby měla konkrétnější (třeba smyšlený) základ. Takhle je to nuda napsaná do kramářské písně, zahraná jako psychologie. Kvalita rýmů není taková, že by nedostatky příběhu zachránila (hlady - hady, slyš - nastav uši jako myš atd.). Je mi líto herců, že musí nachodit tolik kilometrů. Průvodce pořadu, "magický" pták havran, působí spíš jako pasivní rezignovaný havranův strejda v ZOO, který si jen čas od času vzpomene na doby minulé, krákne a roztáhne křídla. Jeho funkce je značně utajena. Píseň, která zní v různých intervalech mezi scénami, nemá sice s představením nic společného, zato je perfektní a kvůli ní stálo za to inscenaci vidět.

THEATRO PANDELEÍMON Ostrava - EIN KESSEL BUNTES

Improvizovaná estráda s velmi proměnlivou úrovní. Celkem dobře zvládnutá pěvecká a taneční čísla se střídají se slabými (balet, kouzelník, striptérka - čísla až trapná). Soubor by si však měl určit, zda touží po nápodobě či po parodii. Oboje nelze a navzájem se vylučuje. Další otázkou je, zda má (a jaký) smysl parodovat cosi, co již (alespoň doufám) dávno neexistuje (jistý pořad východoněmecké televize), pro publikum ve věku kolem 17 let. Též konferenciéři by měli pochopit, že fór v primitivní němčině, kterou používají, nevznikne, pokud budou dělat základní chyby proti jazyku. Anebo se musí rozhodnout, a právě neumělost a jazykovou nedokonalost povýšit na to, do čeho budou šít. Přibližnost jako životní princip je málo. I v parodii, i v nápodobě - musí být preciznost.

PROPADLO Václavovice - MATEŘÍ KAŠIČKA aneb POJĎTE DAHL

Roalda Dahla je možné hrát. Je však problém, jak převést absurdní texty replik (a nejen jich) do jevištní podoby. Jediná cesta, kterou to není možné, je (snad?) interpretační herectví založené na psychologii. Touto cestou se vydal soubor z Václavovic. Přitom je soubor na začátku - neumí pracovat s mizanscénou, kostýmem, vlastním tělem. Nicméně se zdá, že je zde nadějný potenciál do budoucna. I zde doprovázel inscenaci zpěv s kytarou. Tentokrát byly texty velmi zajímavé, reflektovaly vždy danou povídku. Škoda je však nenápaditého hudebního provedení a částečně nesrozumitelného hlasu interpreta.

XXXH´X XO˝XXOXX - Jiří Najvert: HUDEBNÍ VLOŽKA

Další z řady polo-(či spíše více než polo)-improvizovaných mystifikací. Zde však s výraznou literární a obsahovou kvalitou. Autor si zde nejen vyřizuje účty s ostravskými revizory. Hrou se proplétá příběh člověka, který se, aby na sebe upozornil, namaskoval jako Fantomas (zjednodušeno). Přesto si ho nikdo nevšímá, je to osamocený člověk v davu. Konečně se mu nakonec podaří na sebe upoutat pozornost: *"Konečně si mě někdo všiml!" Jeho slova zanikla v salvě kulometných dávek. /Úryvek z textu./* Dojde i na hudební vložku. Pro soubor je příznačné, že hra byla napsána den předem a nazkoušena před půlhodinou s částečně vypůjčenými lidmi.

DIVADLO 6KA Vsetín - P. H. Cami: MINIKOMEDIE

Na první pokus začínajícího souboru slušný pokus, jak se vypořádat s těžkými hříčkami Pierra Henri Camiho. Hrají se čtyři kousky: Kleštěnec z pralesa. Fregolitto (70 halapartníků), Romeův syn aneb Dítě nenávisti. Opilcovo dítě aneb Malý mstitel. Něco klape, něco ne. V prvních třech kouscích však často vítězí text nad hereckou a režijní invencí a tvořivostí. Čtvrtý kousek je zahrán s loutkami na malém "rodinném" divadle. Najednou dostává perfektní rozměr nadhledu a HRY! Lze hrát představení v různých stylech, je však třeba se včas rozhodnout. To bylo možné přečíst bohužel pouze v této čtvrté části.

TOLERANCE & CW DIVADLO Vsetín - Vrána a Holoubek: KLAM

"Představení je věnováno Petru Kantorovi, Skinny puppy, všem těhotným ženám a stříhání na ježka" Již toto věnování o mnohém vypovídá. Jde o improvizaci, která si, pokud to lze vysledovat, bere jako jedno z hlavních témat situaci těhotné dívky. Anebo je tématem refrén: *"Z cizího krev neteče!"* Jde však spíše o psychologickoexistencionální hovory. Artikulovanost působí dost rozpačitě, situace kolem stolu spolu s nezkušeností zapříčiňuje, že text doléhá k uším jen malého počtu diváků. Jako výrazný scénický prvek se objevuje kamera, která spolu s televizí v rámci relativně náhodných záběrů dokresluje dekoraci, náladu - mělo by se však s ní pracovat mnohem cílevědoměji. Nicméně jako začátek vyznívá tato inscenace velice slibně.

FACKA Staré Město - F. Kafka: PROMĚNA

Možná by méně bylo více, řekli si v souboru Facka a sebrali Kafkovi dialogy. Možná by méně bylo více, říkám i já. Neboť ve výborné inscenaci (v kontextu přehlídky) se soubor neubránil zbytečným nezdůvodněným (pro diváka - věřím tomu, že soubor je zdůvodněny má, bohužel nečitelně) lapsusům (stroboskop, nejednotnost stylu scény od tvrdého reálu přes symbol až po abstrakci, scéna s baterkami, nezřetelné odpadky atd.). Tyto věci totiž znejasňují jinak poměrně zřetelný a vyhraněný názor na Kafkovu Proměnu. Šťastnou kartou souboru je pohybová stylizace, měl by se však více věnovat (kromě výše zmíněných skutečností) souhře celého souboru.

DD BERUŠKA Hranice - VKLADY A VÝPLATY

Původně improvizační divadelní soubor, který patrně stojí u kolébky úrody improvizace na valašskomeziříčské přehlídce a u něhož jsme v minulých letech uvítali hudebně pohybový projev jako oživení prezentace, se nyní (příp. pouze pro toto vystoupení - u DDB je možné vše) stal souborem čistě hudebním. Zůstává sice u improvizovaných textů i u improvizované hudby - což je v 5 lidech obdivuhodné, důraz je však kladen především na hudebně pěvecký projev. Rozrostl se arzenál nástrojů (technika veškerého druhu), stále zajímavými zůstávají názvy, a tedy i témata písní (např.: Sirky ne! Proč nejsou Rómové

na našich školách. Normované odpoledne. Kámen na kameni).

Přehlídku hostil M-klub Kulturního zařízení v prostorách Žerotínského zámku a je obdivuhodné, co hlavní dobří duchové (či duši, duše apod.) Josef Fabián a Karel Prokeš (a samozřejmě spousta dalších) pro tuto přehlídku všechno dokázali zmobilizovat. Znovu však opakuji a vyzývám severomoraváky, aby rozšířili počet přehlídek a po dohodě s J. Fabiánem odlehčili přehlídce ve Valmezu.

Karel Tomas

O Krakonošově zapleteném vousu

Jestliže jsem dobře porozuměl Statutu Krakonošova podzimu, řekl bych, že otcové zakladatelé odstřelili kus Obřího dolu, takže došlo k zavalení přístupových cest na jeviště ve Vysokém nad Jizerou. Jestliže opravdu dle Statutu přehlídky venkovských souborů platí, že každé divadlo, které se přihlásí do postupové soutěže, směřující na Divadelní Třebíč, se automaticky vyřazuje z možností zaslechnout píseň "Tam na horách...", pak v této chvíli otcové zakladatelé již připravili vysocké publikum o frenetickým potleskem vždy přijímané Divadlo Ořechov s inscenací "Cvokstroy", Di- vadlo Brněnec se skvělou komedií "Monsieno Amédée", a to nevím o dalších jiných. Nuže, co mě k tomu napadá.

Za prvé: Zdá se, že pořadatelé Krakonošova podzimu silně podcenili smysl konání amatérského divadla, jestliže segregačním vyhlášením uzavřely souborům cestu k metě nejvyšší, jíž je pro činoherní a hudební divadlo, marná sláva, Divadelní Třebíč. Odpustit si možnost vstupovat do tvůrčích konfrontací, přes které se lze dobrat jakéhosi poznání (neb nikdo z nás není Buddha, že?), a odpustit si možnost prezentovat se na národní přehlídce mezi těmi nejlepšími výměnou za Krakonošův podzim, je přinejmenším zpozdilé, nehledě na to, že účast na DT vrhá přece odlesk na Vysoké. A ještě cosi nejspíš otcům zakladatelům Statutu nedošlo, a to, že novými regulemi de facto nadřadili Krakonošův divadelní podzim Divadelní Třebíči a potažmo Jiráskovu Hronovu.

Za druhé: Striktně segregační tendence Statutu u mě vyvolala v život myšlenku těžkou jako noční můra, myšlenku zcela nepřístojnou, ale je nutné se o ní zmínit, protože určitě nebudu jediný, koho nenapadne. Statut v této podobě v důsledku upřednostňuje takové divadelní soubory, které nemají šanci v náročnějších soutěžích, a ani se o ně za takto nabídnutých podmínek nebudou snažit. Naopak, využijíce přídomku *venkovské,* budou se prezentovat na Krakonošových prknech. Výhledově to znamená uzavření se do ghetta jisté nenáročnosti a poplácávání po zádech. Jaký dopad na úroveň přehlídky a na zájem publika bude mít výběr dle těchto kritérií se možná ještě nedá přesně odhadnout, ale vize je to nehezká.

Za třetí: A tak jediné, co logicky z toho všeho vyplývá je, že se stala obyčejná lidská chyba. Že při realizaci návrhů Statutu někdo v dlaních třikrát obrátil připomínkový plán, podíval se na něj vzhůru nohama, a místo vztyčení mantinelů vykopal příkop děsivější a zbytečnější než Taxisův. Media dnešních časů ráda používají přídavné jméno *legitimní,* a jsem přesvědčen, že je zcela *legitimní* – i když velmi nepříjemné, choulostivé a bolavé – přiznat chybu. Chyba se totiž dá napravit. Snadněji, než se zdá. Zato urputné setrvávání v chybě vede v důsledku ke ztrátě tváře. Do října je ještě daleko, takže by nebyl takový problém zasypat Taxisův příkop a otevřít zcela regulérní prkna, která znamenají svět, a ne pouhé zákoutí.

Proč to všechno píši? Proč nenechat Statut samospádu a velkému pročišťovači jménem Čas? Protože mám rád divadlo, protože mám rád Krakonoše, a protože mám rád Vysoké nad Jizerou.

Vladimír Zajíc

Myslím, že se stala chyba

Příspěvek ke kauze O Krakonošově zapleteném vousu

Předchozí příspěvek Vladimíra Zajíce reaguje na ustanovení nového statutu Krakonošova divadelního podzimu, lépe řečeno na to, co v praxi přineslo. Jde o odstavec 2c článku I. Základní ustanovení, v kterém se píše že KDP ve Vysokém n. Jiz. se může zúčastnit soubor, který "se s konkrétní inscenací nezúčastnil regionální (krajové) soutěže, určené k výběru inscenací na DIVADELNÍ TŘEBÍČ či národní přehlídky DIVADELNÍ TŘEBÍČ."

Připojují se k názoru, že podmínka takto stanovená omezuje venkovské divadelní soubory a současně i kvalitu programové skladby národní přehlídky venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou. Předpoklad "zákonodárce", že soubory budou nejdříve soutěžit po linii venkovských divadelních souborů a když budou chtít, mohou se příští rok ucházet v linii základní o účast na Divadelní Třebíči, byl mylný. V nejednom případě se tak nestalo, ba právě naopak a důsledek je ten, že tyto soubory mají uzavřenu cestu do Vysokého, a to i tehdy, když se do Třebíče neprobojovaly. Mohou se prý hlásit příští rok. Ale praxe je přeci jiná. Jen málokterý vskutku venkovský soubor může držet na repertoáru hru déle jak jednu divadelní sezónu. Ať si vybere cestu třebíčskou či vysockou, vždycky ostrouhá, protože druhá cesta pro něj zůstane uzavřena. Nic na tom nemění ani fakt, že si soubory nový statut nepřečetly a netušeně si uzavřely cestu ke Krakonoši. Institut přehlídek venkovských souborů byl zřízen na podporu rozšíření možností kultivace ryze venkovských souborů jako něco navíc. Je proto nepochopitelné, jak mohlo být vyhlašovatelem národní přehlídky přijato opatření, které jde proti tomuto základnímu smyslu a poslání.

Vladimír Zajíc opomněl ve své úvaze jiná ustanovení, která jsou naopak namístě, tj. ta, která vyzdvihují smysl vysocké přehlídky právě pro soubory ryze venkovské. Díky nim nemůže být patrně uvažováno o soutěžní účasti Ořechovského divadla na Krakonošově divadelním podzimu. Kdyby snad ano, pak by to byl paradox na druhou. Neboť komu jinému, než právě Ořechovskému divadlu, by nedělalo žádné velké obtíže přijet na tu kterou národní přehlídku až za rok, neboť je to soubor schopný studovat další hru a tu stávající držet na repertoáru dokud je po ní poptávka. A je nasnadě , že v tomto konkrétním případě jde o poptávku nesrovnatelnou s většinou venkovských souborů. Napadá mne i jiný paradox. Co by se stalo, kdyby se soubor zúčastnil krajové přehlídky venkovských souborů a odtud byl doporučen jak do Vysokého, tak do Třebíče. Kdyby se do Třebíče nedostal, nestalo by se nic, z kola by v tomto případě nevypadl, neboť tvůrci statutu s takovou eventualitou nepočítali. Takže stačí posunout termíny krajových přehlídek venkovských souborů a vše se vyřeší tak, jak je v Čechách zvykem, obejitím dokola. Asi by to moc nepodpořilo venkovské soubory, měly by méně času na přípravu inscenací, ale řešení by to bylo, liteře by se to neprotivilo. A tak se skýtá otázka, zda jsou tu pravidla pro soubory, nebo soubory pro pravidla!

Proč to všechno píši? Protože mi k tomu dal Vladimír Zajíc impuls svým příspěvkem . Protože si myslím, že se stala chyba, která by se měla napravit. Ostatně, reagoval jsem v tomto duchu ihned po zveřejnění statutu a nebyl jsem sám. Bylo mi však řečeno, že je statut schválen předsednictvem SČDO a nelze tudíž nic dělat. Myslím si, že je stále čas na to něco udělat, abychom nepopírali smysl přehlídky, která bude letos slavit 30 let svého trvání. Myslím, že by bylo nejlepší oslavou mít co nejkvalitnější program složený z nejzdařilejších inscenací venkovských divadelních souborů. K tomu nám dopomoz Thálie a SČDO.

Milan Strotzer

24. FESTIVAL PRAŽSKÝCH AMATÉRSKÝCH LOUTKÁŘŮ

Již po čtyřiadvacáté patřil závěr měsíce března pražskému festivalu amatérských loutkářů. Přinesl tentokrát pouze pět soutěžních inscenací čtyř pražských souborů a v hledišti byste marně hledali mnohé tváře zástupců nehrajících divadélek z Prahy a okolí, kteří v předchozích letech tuto přehlídku pravidelně navštěvovali s upřímným zájmem o výsledky práce a snažení svých kolegů. Zdálo se mi, že se nějak povážlivě vytratila někdejší potřeba scházet se, mluvit spolu, říkat své názory, obhajovat je, hledat nové zkušenosti a inspirace, vzájemně se poznávat a hlavně – vzájemně se potřebovat. V hledišti naštěstí nechybělo tradičně početné dětské obecenstvo a hrstka těch nejvytrvalejších a nejvěrnějších příznivců loutkového divadla. Kde hledat příčiny? V současných existenčních problémech amatérského loutkářství? V dramaturgické krizi, nebo snad v úbytku vedoucích osobností, které bývaly v minulosti zárukou životaschopnosti a tvůrčího snažení? Je to snad důsledek tendencí a vlivu novodobých "loutkářských mocných", kteří vnutili loutkovému divadlu tzv. netradiční, alternativní metody a trendy, směřující k odklonu od loutek a dětského publika? Má svůj podíl i značně změněná tvář celostátní přehlídky v Chrudimi? A co SAL – nezměnil se pouze v administrativně statický orgán bez vlivu a schopnosti sloužit skutečným potřebám loutkářů? Chybí odborná metodická pomoc, a je o ni vůbec mezi loutkáři zájem? Stojí opravdu za vším jen nedostatek peněz? Obávám se, že příčinou i důsledkem bude souhrn **všech** výše uvedených otazníků. (Hlubší rozbor a hledání nápravy však potřebuje jiné místo než může poskytnout tato recenze.)

Vrátím se raději k podrobnější informaci o průběhu a výsledcích 24. festivalu. Třídenní přehlídku zahájil v pátek 26. 3. věkově mladý, zdravě ctižádostivý soubor **VHLAVĚDRÁT**, který na sebe výrazně upozornil již v minulých letech. Předvedl vlastní dramatizaci klasické úpohádky **SEDM KRKAVCŮ**, provedeno marionetami s odkrytým vedením a živou hudbou. Šlo o pokus oslovit dětské diváky známým tématem v nekonvenčním provedení, s lehkým humorným nadhledem a vlastní názorovou výpovědí základní myšlenky příběhu. Baladický námět se však příliš vzpouzel humorné

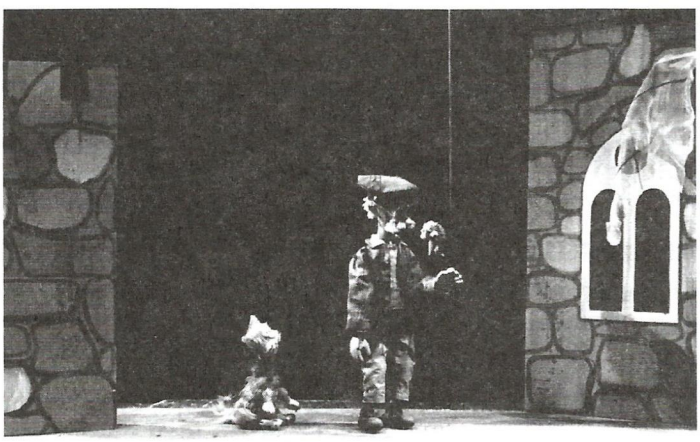

Loutkové divadlo Jiskra Praha / Zvířátka pana Krbce. Foto: archiv souboru

nadsázce a myšlenková výpověď byla natolik zašifrována, že ztratila diváckou srozumitelnost. Základní omyl byl už v samé dramatizaci, která postrádala i ty nejzákladnější prvky stavby dramatického textu a příliš často sklouzávala do nepříjemné "pouliční" češtiny. Postavy hovořily chvíli archaicky, chvíli civilně hovorově, bez nějaké logiky tohoto záměru. Režii se nepodařilo naplnit jevištní akce vizuální divadelní zajímavostí. A tak po slibném začátku (prvních pět minut hry) se odvíjel až do rozpačitého závěru sled nevzrušivě se vlekoucích scén, občas přerušený s příběhem nepříliš souznějícím popěvkem. Animační úroveň byla solidní, což se, bohužel, nedá vůbec říci o projevu hlasovém. Ostatně celková kvalita jevištní řeči (až na menší výjimky, o kterých se ještě zmíním) doznala na tomto festivalu citelný pokles. Pokles nejen v kultivovanosti dikce, ale i v plastické charakterotvorné barevnosti slova, které je pro loutku, jako aktéra bez možnosti obličejové mimiky, zcela nezbytné a

Loutkové divadlo Kováček Praha / Vojtěch Cinybulk: Ostrov splněných přání. Foto: Jan Müller

Loutkářský soubor Vhlavědrát Praha / Sedm krkavců. Foto: Jan Müller

nezastupitelné. Výtvarné řešení scény bylo dobré a zajímavě funkční. Režie této možnosti využila jen málo a spokojila se s poněkud statickým a jednotvárným užitím nabízeného prostoru, bez výraznějšího podílu divadelní fantazie. Zkrátka – pokus nevyšel! Asi nestačí jen chtít. Je třeba i vědět a umět!

V sobotu 27. 3. pokračovala přehlídka představeními souborů **KOVÁČEK a PIMPRLE**. Ten první uvedl hříčku **O PEJSKOVI A KOČIČCE**. Dramatizace J. Žáka byla původně napsána pro činoherní interpretaci, což byl patrně "kámen úrazu". Loutky potřebují zcela jiný typ textu, loutkově specifické akce, i méně "tlustou" muziku. Z hravé maňáskové taškařice se tak stala vlekoucí se upovídaná nuda se špatně ovládanými maňásky a funkčně nedomyšlenými a herecky topornými živáčky. Nádhernou Čapkovu češtinu nahradila opět čeština ulice přímo trestuhodně. Kladem inscenace byla vkusná výprava. Soubor kritickým připomínkám oponoval tím, že je představení divácky přijímáno jako "milé". Škoda, že je tak skromný, že ho divácké reakce typu: "Hele kočička – Koukni pejsek" atp., respektive spokojené úsměvy rodičů nad pozorovacími schopnostmi svých ratolestí uvádějí do stavu uspokojení z díla. V případě tak významného a zkušeného souboru je to přece jen trochu málo. Také začátečnické chyby v režii, aranžmá či loutkohereckých výkonech je třeba u osvědčeného souboru posuzovat přísněji něž u loutkářských nováčků.

Soubor **PIMPRLE** předvedl v odpoledním představení místo původně přihlášené inscenace Čtyři pohádky o jednom drakovi narychlo "oprášenou", leč divácky osvědčenou Jarošovu maňáskovou hru **BERÁNCI A OSPALÝ ČERT**. Výtvarnou podobu scény a loutek "nahlodal" zub času a ani prostorové řešení skalní prohlubně (čertova brlohu), nebylo vizuálně a funkčně šťastné. Tradičně vázla znalost textu, maňásci se "šmrdolili" tu hůř, tu líp

(patrně podle náročnosti akce), jevištní řeč tristní. Jediným světlým bodem byl komediální výkon O. Kodymové v roli Paňáci. Ukázala, že umí navázat kontakt s dětmi, suverénně ovládala text i jevištní prostor, byla schopna i improvizace při nečekané reakci diváků. Někdy možná trochu přehrává nebo se mohou nasládlé tóny v řeči, ale vinu vidím spíš v absenci režie, než v samotné interpretce.- Milé Pimprle, vím že to nemáte lehké, že "vaříte z vody", že mnohdy chybí čas, peníze a já nevím co ještě, **ale** ... dočkáme se už **jednou**, že přijdete na přehlídku s něčím dokonaleji připraveným a udělaným? takhle by ty přehlídky ztratily smysl! I pro vás!

Poslední den festivalu patřil v neděli 28. 3. **JISKŘE** a druhé inscenaci **KOVÁČKU**. Dopolední představení domácího souboru přineslo **konečně** první novinku a dramaturgický bonbónek v překvapivě dobré dramatizaci známého televizního večerníčku **ZVÍŘÁTKA PANA KRBCE**. O kladech i záporech tohoto představení jsem už psal obšírněji v nedávné recenzi k premiérovému uvedení u příležitosti oslav 80. výročí divadla Jiskra. Představení patřilo k tomu nejlepšímu, co bylo na přehlídce uvedeno jak po stránce výtvarné, hudební, loutkoherecké – tak koneckonců i režijní, byť na její adresu padlo nejvíc kritických připomínek. Soubor především disponuje mimořádně dobrými "mluviči" i řadou řemesla znalých animátorů. Také příprava inscenace (nejen s ohledem na festivalové klání) je už tradičně u tohoto souboru téměř příkladná. Jako jedno z mála pražských amatérských divadel má ovšem velkou výhodu ve stabilní scéně, a zdá se, i v potřebném pochopení a péči ze strany Odboru kultury Prahy 8. Toto významné zázemí, které **zcela** postrádají všechny zbývající soubory, které se přehlídky zúčastnily, tomuto souboru nesporně prospívá.

Poslední představení patřilo pět **KOVÁČKU**, který uvedl premiéru **Cinybulkova OSTROVA SPLNĚNÝCH PŘÁNÍ**. Měl jsem dojem, že vidím úplně jiný soubor. Konstrukčně jednoduchá otočná scéna, krásní panáci (vyjma Kašpárka), solidní režie a nadto jeden skutečně mimořádný loutkoherecký a mluvičský výkon Marka Pavlína v efektní roli Ježibaby. Dívat se na jeho suverénní stylizovanou animaci a slyšet vtipnou hlasovou kreaci bylo skutečným požitkem. I v rolích rybáře a kormidelníka zajiskřil záblesk zajímavého výkonu. Zdá se, že v pánské části Kováčku je víc odvahy a schopností v komediální hravosti než v poněkud vypravěčsky deklamující části ženské (Kašpárek, Duch modré perly). Souboru by určitě prospělo odborné školení jevištní řeči. Proti Jiskře však Kováčku schází ono zmíněné zázemí stálé scény i péče městských orgánů. Příprava inscenací se odbývá v bytech členů souboru, podobně i skladování divadelního fundu. Z někdejšího kamenného divadélka se stalo zájezdové a sponzorovat se musí z vlastních kapes. Klobouk dolů, je to obdivuhodné a členy poroty mrzelo každé příkřejší slovo kritiky, které vyslovovali na adresu souboru, protože si uvědomovali, v jakých podmínkách pracuje. Všechna ta slova však byla vyřčena ve jménu lepších tvůrčích výsledků!

Přehlídka skončila, ceny byly uděleny – ale otázky, které jsem si kladl v úvodu i při hodnocení soutěžních představení přetrvávají. **Je nutné je zásadně řešit!** Nedávné "recepty" na obrodu amatérského loutkářství přispěly spíš ke zmatení pojmů, k rozkladu i zániku mnohých scén, k degradaci loutkářského řemesla i kumštu – a v neposlední řadě i k ochuzení diváků!

Děti "krmíme" televizní komercí, soběstřednými exhibicemi "alternativních novátorů" a až příliš často vulgárností a krutostí. (Chudák dětská duše, v té je asi pěkná paseka!) – **Quo vadis, loutkové divadlo?**

Jiří Davídek

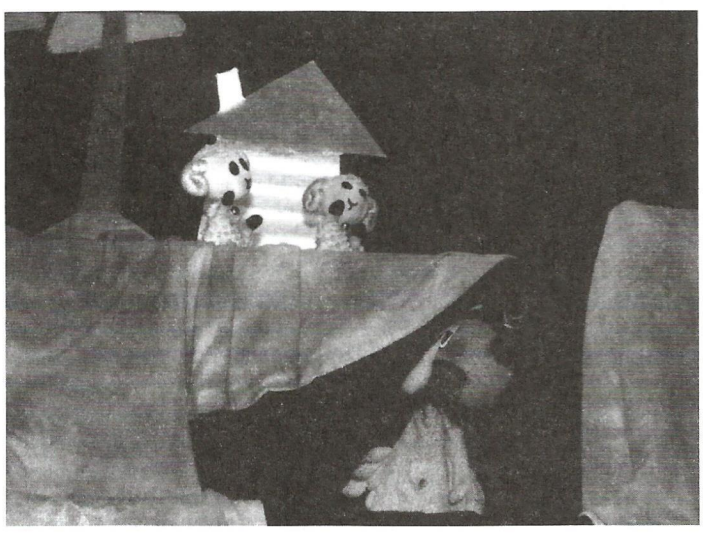

Loutkářský soubor Pimprle Praha / Jiří Jaroš: Beránci a ospalý čert *Foto: Jan Müller*

Zpráva z regionální přehlídky amatérských loutkářů – ČECHY ZÁPADNÍ

První v řadě krajových přehlídek se uskutečnila právě ta západočeská, pořádaná panem Jaroslavem Hrubým v Plzni s odbornou garancí ARTAMA – Praha.

Na programu byly tyto inscenace:

HAVRANE Z KAMENE aneb ČARODĚJNICE Z BÝČÍ HORY Loutkového divadla STŘÍPEK Plzeň a HOSTINEC U ZLOMENÉHO MNICHA Loutkářského souboru RÁMUS Plzeň.

Odborná porota ve složení Luděk Richter, Jana Halířová a Jaroslav Hrubý hodnotila výkony dost přísně a to zejména z důvodu již známé, až vyhlášené kvality obou souborů. Na přímý postup na LOUTKÁŘSKOU CHRUDIM nenominovali žádný souvýběru. Takže ani vácká obec nemáme všichni na 48. LCH odborné rady a tedy dozvíte v dubno-

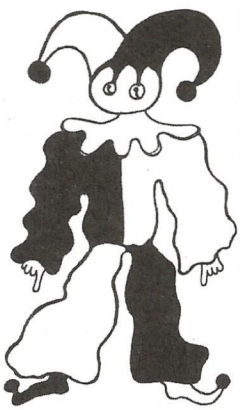

Plzeňský STŘÍsérka a dramaturIvana Faitlová si dnes již v obecném mou knihu Tomáz kamene. Jedná se ku, ale k převedení těžkou. Dobře si problémem existenského a světa čarotímco čarodějnice jsou hrány živě, pro svět lidí je zvolena loutka a proto také srozumitelně funguje rozpor postavy Mladé jako čarodějnice (vodička) s lidskou tváří (loutka).

bor, ale oba navrhly do soubory, ani my, dijistotu, jen naději, že se setkáme. Rozhodnutí i přesný program se vém VÝKŘIČNÍKU.

PEK, jmenovitě režigyně v jedné osobě zvolila za předlohu, povědomí docela znáše Pěkného Havrane o velice pěknou knížna pódium poněkud poradili se základním ce dvou svědků – liddějnic a to tak, že za-

Asi není úplně nejvhodněji vymyšlen "třetí úkol pro Mladou" – oproti předloze je změněn. Mladá už nemá obarvit Jankovi krev na modro, ale začarovat jeden rok v jeden den. I když v jiných pohádkách se tyto časové posuny jeví jako věc snadná a ne nijak mimořádná, v řádu věcí této inscenace se skutečně může jednat o to nejhorší provinění proti přírodě, za což je Mladá krutě, ale zaslouženě potrestaná. Avšak inscenaci to vadí dramaturgicky. Nový sabat čarodějnic se na Býčí hoře má konat opět po roce. Ale s tím přičarovaným asi uběhly dva roky... Nejde o to divákovi vše polopaticky vysvětlovat, ale zbytečně nemást.

Celkově se jedná o velice milé představení u kterého se divák rozhodně nenudí. Za ocenění nesporně stojí herecký výkon Martiny Hartmanové v roli Mladé. Milým překvapením je také herecký návrat Dany Jandové v roli Berty Braunové.

Druhým představením byl Hostinec u Zlomeného mnicha RÁMUSU Plzeň. Není jisté zda tomuto kousku zrovna tento název zůstane, ale jisté je, že je inspirován Kavkazským křídovým kruhem Bertolda Brechta. Ač jsme viděli nehotové představení, dá se říci, že základní příběh je zbadatelný. Jako loutky jsou velice nápaditě používány předměty (vévoda = láhev piva, jeho poprava = odzátkování atp.).

Pokud členové souboru zapracují a dotáhnou věc ke konci máme se nač těšit. Hlavně by měli vzít v potaz všechny připomínky poroty, týkající se jak techniky řeči, tak možnosti vytracení se onoho působivého chvění a vnímavého napojení se na sebe navzájem, což možná (ale spíše jistě) bylo nyní způsobeno neúplnou znalostí textu a vůbec strachem z nehotovosti kusu. Porota se obává, že by se inscenace svým dokončením mohla stát pro diváka z tohoto hlediska nezajímavou.

Zarážející je nízký počet zúčastněných souborů. Důvody jsou (například u Plzeňské BOUDY) technického rázu, ale to je skutečně jen mizivé (plzeňské) procento, zdá se, že celý zbytek západočeského kraje spí. Snad je to letošní specifikum a příští "jubilejní" rok bude bohatší.

Iveta Dřízhalová

Loutkářské jaro v Třebíči

Ve dnech 26. – 28.3.1999 proběhl v Třebíci již 33. ročník Loutkářského jara. V pátek 26.3.1999 v nesoutěžní části vystoupilo pět souborů: skupina 3 + 1 Zdravíčka Třebíč s vlastní výraznou úpravou pohádky Hanny Januszevské Tygřík Péťa v režii a scénografii Jaroslava Dejla, dětský loutkářský soubor Gong DDM Třebíč uvedl hru Boženy Homolové Pes, kohout a liška v režii Jany Chocholouškové, maňáskový soubor Mladí Zdravíčka Třebíč uvedl klasickou pohádku Medvídek Tupínek v režii Jiřiny Kubátové, Senioři Zdravíčka MěKS Třebíč uvedli pohádku Miloše Blahy Čert a Káča v režii a výpravě autora předlohy. Páteční program uzavřel soubor Plamínek KD BOPO Třebíč s Bledě-modrým Petrem Gyala Urbana v režii Miloše Kružíka.

Sobotní soutěžní program zahájil **loutkářský soubor Bedruňka Šelesiánského sdružení v Brně** s incenací pohádky **Sněhurka a sedm trpaslíků.** Scénář podle pohádky **bří Grimmů** napsal Vlastimil Uhlíř, který je zároveň režisérem, scénografem i tvůrcem loutek. Představení využívá celé řady postupů – marionety (trpaslíci), naddimenzované loutky (královna), divadlo masek (zlá královna coby Ježibaba), stínové divadlo a živáky (Sněhurka a Princ). Hudba je někdy monotónní, představení chybí temporytmus, dětští vodiči trpaslíků působí nezúčastněně, nahraný zvuk mluveného slova u živáků ruší. Představení mělo dva konce. – "políbení Sněhurky" bylo signálem pro dětského diváka o šťastném konci, ale bylo ještě nutno dohrát tragický závěr královny. Škoda. Záslužná práce k vyplnění volného času mladých lidí, množství práce na loutkách nebylo bohužel korunováno úspěchem, ale spíše rozpaky.

Dětský divadelní soubor Domino soukromé MŠ a ZŠ Brno uvedl vlastní úpravu pohádky **Aloise Mikulky Cesta do Supertramtárie.** Úprava, režie a scénografie Nika Šťěpánková, hudba Alena Zemčíková. Oživování předmětů, děti zvládající prostor, hlas i rekvizity. Nejlepší to bylo tam, kde režisérka opustila Mikulku a rozvíjela pouze motivy. Trochu neujasnění, o čem to vlastně hrajeme, nejasný žánr…

Divadelní a loutkářský soubor Osvětové besedy Blučina – Jaroslav Ipser a Dáda Weisová "O ptáku vzácném…" Anonym "Na jednom vršku…". Dívky či lépe už slečny si s gustem užívají na dvou drobničkách. Má to nápady, humor, nadhled, spád, švih, je to milé, osvěžující, dívky jsou suverénní. Snad někdy pozor na temporytmus, dotáhnout scénu druhé aktovky. Režii měla Hana Kratochvílová, návrh do výběru na Loutkářskou Chrudim.

Individuální výstup I. Kostky – Milena Lukešová "Jak si udělat zeměkouli". Hodně nápadů, ale dle mého ne na tom nejlepším textu Lukešové. Na můj vkus až moc didaktické. Místy trochu jako ekologická agitka.

V sobotu ukončil **loutkářský soubor Sluníčko DK Kyjov s pohádkou Milady Mašatové "O zlé koze Rozalindě"** v úpravě a režii Ireny Trutmanové. Milá hříčka díky playcbeku a tradičně voděným mañasům ztratila humor i milost. Škoda. Parta zaměstnanců kyjovského kulturáku měla určitě navíc.

A už tu byla neděle 28.3.1999. Nejdříve **text lidových loutkářů "Kníže Maxmilián neb překažený funus to jest Pomsta mocné Zorobelíny" v podání loutkářského souboru Starost Prostějov** v úpravě a režii Ivana Čecha a Tomáše Zeleného, v scénografii Pavla Pokorného a Tomáše Zeleného s hudbou Tomáše Zeleného. Perfektní písničky a živá hudba, humor, nadhled, překvapení a až na drobné výjimky pěkná práce s hlasem a loutkou. Prostě příjemně strávené chvíle v divadle. Publikum se bavilo a živě reagovalo. Pozor na scénu čarodějnice Zorobelíny, která je trochu z jiné komedie. Návrh na postup na Loutkářskou Chrudim.

Přehlídku ukončila **D – dílna Studia dům Brno hrou Robinson, která vznikla na motivy knihy D. Defoa.** Scénář a režie Pavla Dombrovská, scénografie Jana Francová, Eva Krásenská, Antonín Maloň, hudba Ondřej Kyas, Pavek Brábek a Pavla Dombrovská. Sugestivní představení v netradičním prostoru polyfunkční scéna, ručně řezané loutky, parta mladých nadšenců, představení kladoucí si řadu otázek o smyslu bytí, někdy snad trochu monotónní, pro děti neznající text a předlohu asi trochu místy nejasné, někdy rušivé přestavby, přesná práce s loutkou, práce s hudbou a světlem. Soubor má jasno v tom, co a jak chce. Poučené. Návrh na výběr na Loutkářskou Chrudim.

33. ročník TLJ byl zajímavý, je nutno poděkovat organizátorům MěKS Třebíč a především panu doktoru Miloši Blahovi, který byl organizátorem všech třiatřiceti ročníků. Porota pracovala ve složení Jaroslav Dejl, Radka Blatná (LD Radost), Hana Štolbová (Brno).

Jaroslav Dejl

Opava '99 – přehlídka loutkářských souborů severomoravského regionu

Jak už bývá v posledních několika letech zvykem, jarního setkání amatérských loutkářů severomoravského regionu (letos konaného v opavském loutkovém divadle od 26. 3. – 28. 3.) se zúčastnily soubory z Opavy, Kopřivnice, Jeseníka a Krnova. Zdá se, že v ostatních městech a vískách severní Moravy duch Kašpárkův tvrdě spí a ani loni se ho nepodařilo přimět k probuzení. Nu což, třeba napřesrok…

Řadu devíti soutěžních představení odstartovalo s nadějnou dramaturgií, prezentovanou však spíše jen v programku, domácí **Divadélko na dlani; Ivana Faitlová – Krkonošská pohádka.** Soubor se snažil o vlastní podobu inscenace – vlastní hudba, úprava únanovských loutek – postava Rampelníka a celkem vydařená scénografie, mimo loutek. Není na místě srovnávat inscenaci s inscenací plzeňského Střípku, přitažlivé však na opavském ztvárnění zůstává spíše jen chuť k herectví s loutkou a již zmíněná vlastní hudba pro kytaru a flétnu.

O program pátečního odpoledne se postarali opět opavští loutkáři. Nejdříve vystoupil soubor **Střess** s pohádkou **F. Pešána – Perníkové srdce.** Inscenace kolidující mezi ambicí k činohernímu kabaretnímu projevu a nepřekonanou nutností hrát opět s loutkou. "Made in Únanov" doplatila také na již dříve připomínanou potřebu výběru vhodné látky. To chuť "ukázat se" v dobrém slova smyslu mládežnického souboru **Berušky Opava**, jenž zatím lehce převyšovala nabyté zkušenosti, určitě mile potěšila. Soubor zahrál hru **Tajemné srdce** (autor neznámý – ztracená první a poslední strana scénáře nalezeného někde na půdě!) a přinejmenším potěší oko divákovo možností shlédnout hru s "prostěradlovými" panáky – strašidly.

V sobotu se představil také soubor **Skřítek z Jeseníka** a to dvěma inscenacemi. Zatímco první dopolední pohádku **Strašidlo Bublifuk** (opět neznámý půdní autor!) odehráli jeseničtí v jakési ustrašenosti a bojácnosti, aby herci nezapomněli právě naštrpaný text, v druhém představení pro dospělé si svou reputaci zdařile napravovali. Přesvědčili jsme se s nimi, že loutky vlastní výroby a výběr textu, který se nepříčí v puse, může přispět ke vzniku drobného potěšení pro známé – (satirická **loutkářská etuda – Úřednická).**

V sobotu odpoledne vystoupila také kopřivnická **Rolnička**, soubor, který v posledních dvou letech postoupil na národní přehlídku v Chrudimi. Letos se představil se **hrou Sv. Nejedlého Koza Róza.** Režisérka souboru Alena Svobodová, podílející se také na úpravě scénáře, využila hudební vybavenosti souboru a pokusila se s nimi vytvořit pohádkový, loutkový muzikál. Z formálního hlediska jako by představení nic nechybělo; všichni velmi dobře naplňují hlasové party rolí rozličného vystupujícího zvířectva, obratně hrají s neobratnými loutkami, hezky zpívají na hudbu komponovanou pro nakupující v supermarketu, bezchybně manipulují a využívají všech možných skulin pro hraní v jinak variabilních kulisách, soubor velmi dobře cítí temporytmus celého kusu. Chybí jen moment překvapení, moment ustrnutí nad hezkým nápadem, který povzbudil divákovu chuť.

Večer patřil opavskému Opalu, který pod režijním dohledem M. Halámkové (též úprava scénáře) zinscenoval **Zazděnou slečnu od F. Navary.** Soubor ji zahrál s replikami starých loutek, používá je střídmě, s úctou a neopomene v pravý okamžik využít kontrapunktu znevážení. Myslím, že do hry Opalu se dostává tolik všude chybějící nadhled… Přeju jim to, vzniklo skutečně příjemné představení.

Neděle již byla zcela v "interpretačním" stylu. **Krnováček z Krnova** zahrál **Sůl nad zlato** (Svatoň – Kleinová) v rozladěné interpretaci s klasickým voděním marionet na předlouhých nitích a **Broučci z Opavy** nestihli vyřešit problém neúměrně dlouhých pauz pro nutné přestavby v pohádce **Čertův mlýn (Zdeněk Skořepa).**

Celkově se přehlídka nijak nevymyká ze spíše podprůměrné úrovně posledních porevolučních ročníků, v případě Kopřivnické Rolničky a opavského Opalu si však troufnu tvrdit, že oba soubory dozrávají. Oba soubory byly porotou se zmíněnými inscenacemi doporučeny na loutkářskou Chrudim.

Pavel Němeček

Otvírání 1999

Letošní Otvírání, pražská a regionální přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů se konala v Karlínském Spektru 10. a 11. dubna.

Dá se říci, že celkově letošní přehlídka potěšila nejen lektorský sbor ve složení Eva Machková, Vlasta Gregorová, Věra Hučínová a tajemník-organizátor Jakub Hulák, ale i zúčastněné děti, které se tentokrát nemusely o přestávkách potulovat po chodbách, nýbrž měly možnost zapojit se v diskusních klubech vedených absolventkami či studentkami pražské DAMU - katedry dramatické výchovy. Vedoucí souborů působili při rozhovorech s porotou klidněji snad i pro vědomí, že děti mají svůj plnohodnotný program. Jistě však hlavním důvodem celkové pohodovosti byl fakt na Prahu neobvyklý, že se totiž nevyskytlo ani jediné představení, o němž by se dalo říci, že je pro děti spíše škodlivé než přínosné.

Skutečně, nápodoba "velkého činoherního divadla" iluzivního typu na podkladě knižně vydaného dramatického textu se objevila jen v jednom případě, a to ještě způsobem poměrně uměřeným, bez pomalovaných obličejů a nepříjemných šklebů, ke kterým by ve hře *Ženich pro čertici* bylo příležitostí více než dost. K takové intepretaci se **DS Jilm ze ZŠ Jilemnice** neuchýlil, avšak nepřinesl také nic obzvláště pozitivního - situace na jevišti šuměly do prázdna, bezradné děti si na pomoc braly nesmyslné větné důrazy, málokdo reagoval na svého partnera, děti jakoby před sebou ztěžka a staticky valily text (doba trvání přibližně 65 minut), občas se přesunuly zleva doprava. Nicméně mnohým z nich se nedá upřít zaníceност a radost ze hry, bohužel vyznívající do prázdna.

Druhým "větším kouskem" (30 min.) bylo představení **ZŠ RAF Nymburk**. Soubor mnoha děvčat a několika málo chlapců (jak to ostatně bývá) zahrál dramatizaci Hurníkova textu *Divné jméno*. Předloha, jejíž přednost spočívá v dynamickém, rytmickém a hravém proudu vět, se však křížila se zvoleným inscenačním přístupem - vypravěč (na velkém jevišti) uvádí situace, rozehrávané jakoby reálně téměř do podrobností, čímž se vytrácí slovní humor, celý text zadrhává a působí zdlouhavě a těžkopádně.

Poněkud samostatně bychom mohli hovořit o půlhodinovém představení s názvem *Pusťte kvintu do vesmíru!* souboru **Gaudeamus z gymnázia v Kutné Hoře**, jenž je tvořen celou jednou třídou vedenou svým učitelem. *Pusťte kvintu do vesmíru!* je původní hra o fiktivním letu - na horách bez sněhu se rnudících gymnazistů - na planetu Kulička s cílem setkat se s Kuličkany a případně se od nich dozvědět něco více o nepříznivých vlivech působících na atmosféru Země, o globálním oteplování. Hra byla kořeněna trochou parodie na současné importované nekonečné sci-fi seriály nebo seriály o mládeži, kde se mluví a mluví a nepochopitelně máchá rukama, všímala si afektovanosti některých televizních reportérů, příjemný nadhled projevovali studenti i v hraní sebe samých. Vhodně vybrané a užité rekvizity i kostýmy podle klíče "co se najde v lyžařském vybavení a co poskytuje horská chata" umocňovaly dojem hravosti a autentičnosti koncentrovaného dění na jevišti. Slabinou hry bohužel byla její proporční nevyváženost - po dlouhé expozici, kdy všechno směřuje k setkání Pozemšťanů s Kuličkany, je samotné setkání smeteno krátkým komentářem dvou vypravěček, jejichž role je navíc nejasná, jelikož se překrývá s úlohou televizní reportérky nebo dává podobné informace, které můžeme dostat i ze zakomponované tiskové konference. Mnohá slibně rozehraná situace je náhle odvedena do zákulisí a překryta přívalem nových informací od vypravěček. Přes zjevnou roztříštěnost dramaturgické linky i přes nedostatky v projevu studentů (hlasitá řeč, leč nedůkladná výslovnost, málo skutečně vzájemných reakcí, spíše jednotlivé exhibice) však byla hra potěšující výpovědí o studenech samých, o jejich nesporném tíhnutí k inteligentnímu humoru, o potřebě dobře se bavit a společně tvořit.

Poslední z delších představení (40 min.) mělo název *Středa nám chutná* a zahrál jej soubor **Rolnička ze ZUŠ Žatec**. Velmi precizně vypracovaná dramatizace i přesný a zároveň v prostředcích na hranici divadla a přednesu pokorně jednoduchý jevištní tvar jakoby neměl chybu (představení bylo doporučeno do širšího výběru na celostátní přehlídku) - až na to, že dětský projev se v něm zdál utopený, vzdálený, vlastně nedětsky uvědomělý, ztěžklý zodpovědností a brzděný vlekoucím se temporytmem. Bylo by zapotřebí vyvážit tvarovou ukázněnost větším vkladem dětské spontaneity, jinak bude představení působit i nadále poněkud odtažitě, přemoudřele, jakoby děti interpretovaly výklady dospělého.

Divadelních představení se sešlo celkem pět, z nichž jako poslední uvádím desetiminutový "kousek" ***Hrnečku dost!***, vtipně vedenou a pointovanou hříčku podle známé pohádkové předlohy. Vedoucí divadelního souboru **DDM Přemyšlenská z Prahy 8**, Janě Machalíkové, se podařilo přehledně a přesvědčivě vyklenout děj, zdůraznit podstatné momenty a podpořit děti v nepředstírané radosti ze hry. **Představení bylo doporučeno k přímému postupu na celostátní přehlídku.**

Recitačních vystoupení jsme shlédli osm, zde se pokusím o stručný přehled a alespoň heslovitý popis každého z nich:

Sekunda Gymnázia Jana Keplera, Praha 6: *Král Lávra* - výrazově poučené, výtvarně střízlivé, přirozené jednání, avšak s nahodilým výběrem písňových melodií, s rytmem dodávaným vnějškově, bez patrných souvislostí s textem.

9.A ZŠ Schulhoffova, Praha 4: *Jak bychom chtěli žít a jak žijeme* - čistě recitační pásmo, pět přednašečů vedle sebe, každý říká báseň nebo prózu vyjadřující se k danému tématu, někdo lépe, někdo méně dobře, těžko více popisovat.

DDS TY-JÁ-TR, Praha 7: *Čas* - pohybově uvolněné, zároveň přesné jednání v načrtnutých situacích, slabou stránkou artikulace (takřka nebylo rozumět Hiršalovu textu).

ZŠ Křesomyslova, Praha 4: *Štědrý den* - Erbenova báseň nezatěžkána, nepsychologizuje se, nevyrábí "dramatično", neuspěchané, daří se vytvořit ponurou atmosféru, občas ale ztráta koncentrace, těkající oči, umělá intonace, prozrazující jen nutnost překlenout některé části. Vedoucí Svatopluk Mareš.

ZŠ Mazurská, Praha 8: *Kulový blesk* - jednoduchým způsobem rozehrané, Aškenazyho poetiku zachovávající, jen místy trochu nesmělé. Doporučeno do širšího výběru na celostátní přehlídku. Vedoucí Jaroslava Berkmanová.

Studánka, ZŠ Umělecká, Praha 7: *Hrajeme si s říkadly* - pásmo lidových říkadel, inspirované obrázky Josefa Lady, děti uvolněné, radostné, ponecháno dostatek prostoru pro chlapecké řádění, škádlení, přiměřeně zdůrazněna dvojpólovost děvčata - chlapci, kostýmy a živá hudba (flétny) asociují folklorní původ říkadel, místy velmi zdařilá jevištní metafora, jen některé části jakoby nadbytečné, nepointované, pouze ilustrující přednášená slova. Doporučeno do širšího výběru na celostátní přehlídku. Vedoucí Běla Ježková.

ZŠ Lyčkovo nám., Praha 8: *Dromedár* - pokus o téměř divadelní rozehrání Prévertovy básně, rozmělněno do prodlužovaných konání (dromedár pojídá listí ze stromů, dlouhá cesta na přednášku), náhlý, zamlžený závěr.

Ročníkový soubor ZUŠ Žatec: *Jarmareční píseň na počest prvních vzduchoplavců* - skupinka přednašečů, náznak akce let - pád, utopit - neutopit a konec. Dobrá, nijak zvlášť výrazná ročníková práce.

Tímto končím psaní o Otvírání 1999 a velmi doufám, že ročníky příštího tisíciletí neklesnou pod poměrně vysoko nasazenou laťku ročníku letošního, že si zachovají pohodovost (v možnostech přirozeně ohraničených trémou) a že budou pokračovat v duchu tvůrčího setkávání.

Věra Hučínová

Stochovská dětská scéna ´99

Podruhé se středočeské regionální přehlídky dětských divadelních a loutkářských souborů ujal Stochov a jeho Dům kultury. Jak už to tak v normální společnosti bývá, nestojí za touto iniciativou žádný příkaz odkudsi "shora", ale konkrétní lidé, kteří se realizace této myšlenky ujali a kteří pro ni získali ředitele DK, starostu a jejich spolupracovníky. Po loňském pokusném ročníku, kdy se poprvé do Stochova sjely dětské soubory ze středních Čech (ale částečně i z Prahy), a to všechny, které se tehdy přihlásily, se letos podařilo organizátorům stochovské přehlídky Kamile Barochové a Ivě Dvořákové - něco, co se jinde nedaří několik let: buď podnítit nadšence v okresech, aby uspořádali okresní přehlídky, nebo alespoň připravit a sjednat porotu, která byla schopna objet všechny přihlášené soubory a zajistit kompetentní výběr na regionální přehlídku. Díky tomu byl program letošní stochovské přehlídky vyrovnanější co do kvality a zvládnutelnější co do množství vystoupení. A tak měla porota a vedoucí souborů dostatek

času na diskusi o každém vystoupení a na vše, co souvisí s divadelní prací s dětmi. Myslím, že dalším krokem ve zvyšování laťky a k prohloubení smyslu akce by mohla být praktická dílna pro vedoucí dětských souborů, která by mohla 3. stochovské přehlídce (o níž nepochybuji nejen já, ale ani stochovský starosta) předcházet.

Stochov '99 se konal 20. a 21. března a měl na programu šest středočeských představení. Na rozdíl od loňského roku, kdy se ve Stochově odehrávala i představení zcela začátečnická, trpící elementárními nedostatky, měla letošní přehlídka úroveň vyšší. Hned první vystoupení - **Pohádky pro nehodné děti** (podle Jacquese Prévérta) souboru **Vrtule, Slaný** (ved. Jiří Rezek) - porotu i diváky příjemně překvapilo. I když by inscenace potřebovala zbavit zbytečného balastu a občasné tendence k doslovnosti, která je tak cizí Prévertovi, znamenala oproti loňskému Pinocchiovi značný pokrok. Děti měly více prostoru, a tak byly přirozenější a měly příležitost vystupovat více za sebe. Tendence k plakátovosti, která hraničila s doslovností, se však vedoucí ani letos nezbavil: Inscenace se nepříliš obratně snažila tu "bojovat" proti otupělosti a necitlivosti rodičů, tu horovala za ekologické "ideály", ale často to byla tendence pohříchu prvoplánová...

Dětské ochotnické divadlo (DOD) Rosovice (ved. Elen Langerová) si pro svou činoherní produkci vybrala předlohu loutkářskou - Zezulovu dramatizaci **Kocoura v botách** podle Elišky Krásnohorské. Byla to volba na jednu stranu šťastná, protože Rudolf Zezula nezatěžkal pohádku nánosem zbytečných slov, ale na druhou stranu připravila souboru a jeho vedoucí jistá úskalí. To, co je loutkami snadno zvládnutelné (zvláště pak kouzla, bez nichž se tato pohádka neobejde), představuje pro živé herce problém. A tak se inscenace zadrhávala jednak na malé vybavenosti dětí, jednak na divadelní neobratnosti vedoucí.

Eva a Luboš Zajícovi patřili už v jižních Čechách, kde vedli před lety dětský soubor, k zajímavým a nadějným vedoucím. Tvořivost a invenci prokazují i při práci se středočeskými dětmi - v souboru **Pecky z Peček** (Zajícovi zde pracují v ZUŠ). Zajímavá je už jejich dramaturgická volba. Po předloňském vkusném, byť ne zcela domyšleném, Malém princi a po loňském zajímavě načatém, ale nedotaženém Wildeově Šťastném princi se letos pustili do Kiplingova Mauglího - bohužel však opět nedošli dál než k polotovaru. Inscenace **Z džungle** zpracovává počáteční epizody Knihy džunglí (od narození Mauglího po střet s Šer Chánem), nabízí vhodnou, dětem i látce přijatelnou stylizaci (chórické vyprávění s rozehrávanými situacemi, které se z chórického vyprávění vydělují, náznakové kostýmy), ale děti jsou zatím nejisté ve vytváření situací, v kontaktu mezi sebou i s diváky i v divadelních dovednostech.

Zřejmě nejproblematičtějším představením přehlídky byla nevkusná pseudopohádková produkce **Jak rozkvetl Bezešvárek**, kterou připravila učitelka ZUŠ (!), tedy člověk, který by měl být profesionálem v oboru dramatické výchovy, Naďa Mikesková. Skutečnost je však taková, že inscenace vychází z neuvěřitelně zmatečné a podbízivé předlohy, v níž se divák nedobere toho, kdo je hlavní hrdina, o co vlastně v příběhu jde, co dokáže semínko bezešvárku (a proč se tak vůbec jmenuje?) a odkud kam příběh jde. Není divu, že v tomhle amorfním tvaru nemají děti šanci vytvářet autentické vztahy a situace, o sdělování myšlenek ani nemluvě.

Text **O polepšeném čertovi** si **mladoboleslavské děti z dramatického kroužku při 8. ZŠ** pod vedením Mileny Kučerové napsaly samy. Text i inscenace, kterou zahrály, jsou sympatické svou neokázalostí a nelíčeným zaujetím. Že děti jejich inscenace baví, je vidět na tom, s jakým zaujetím ji vytvářejí, jak jsou schopné reagovat na sebe, vést skutečné dialogy a vnímat se. Práce je to však zatím začátečnická, divadelně neobratná, textově problematická, ale v mnoha směrech nadějná. Doufejme, že se s M. Kučerovou setkáme na některém ze seminářů o dětském divadle a s mladoboleslavskými dětmi na některé z přehlídek.

Posledním vystoupením stochovské přehlídky byla trojice dramatizací podle Werichových pohádek z Fimfára - dramatizace titulní pohádky, dramatizace Lakomé Barky a dramatizace Královny Koloběžky První. Pásmo připravilo **HLADIVADLO** z **gymnázia Mnichovo Hradiště** (ved. Eduard Havránek) pod názvem **Tři z Fimfára**. První z dramatizací porota doporučila k přímému postupu na Dětskou scénu, protože šlo o inscenaci nejdopracovanější a nejdomyšlenější - jak z hlediska dramaturgického, tak z hlediska režijního a hereckého. (V diskusi s vedoucím vyšlo najevo, že další dvě inscenace jsou teprve "nahozené" a ve srovnání s Fimfárem teprve ve stadiu ověřování a prvních nápadů.) Všechny tři pohádky se z průměru či podprůměru přehlídky odlišovaly na první pohled úrovní práce s dětmi - děti byly až na drobné prohřešky (týkající se zejména artikulace - šumlování, překotná mluva) přirozené a zaujaté, schopné rozehrávat dramatické situace i vyprávět s nadhledem a jemným humorem osobité werichovské pohádkové příběhy. V případě Fimfára vedoucí projevil divadelnickou zručnost jednak v tom, že dětem připravil dobrou dramatizaci (Jarmila Ponocná), jednak v tom, že jim nabídl fungující, byť již několikrát s úspěchem vyzkoušený inscenační princip (vyprávěné divadlo s neustálým střídáním vypravěčského partu se vstupy do rolí postav), který děti dobře zvládaly.

Porota stochovské přehlídky pracovala ve složení Jakub Hulák (předseda), Eva Machková a Jaroslav Provazník

Jaroslav Provazník

Dětské soubory v Ústí nad Orlicí

Ve dnech 27. a 28. března se sjely do Ústí nad Orlicí dětské divadelní, recitační i loutkářské soubory na regionální přehlídku. Bylo jich opravdu hodně – celkem dvaadvacet kolektivů z dvaceti různých míst či institucí a škol. Je jen logické, že při tomto množství byl značný rozptyl jak typů a žánrů inscenací, tak věkových kategorií dětí, tak také i kvality práce.

Do první, nejnižší skupiny podle kvality lze zařadit dva naprosté omyly, spáchané zřejmě z naprosté nepoučenosti – u obou bylo příznačné, že se vedoucí nezúčastnili hodnocení. Patří sem soubor **Děti z Velkého Dřevíče s Nerudovou romancí o Karlu IV.** (ved. A. Bartoňová) – školácky a nezaujatě odříkanou klasiku. Druhým je **Bakterie ze ZŠ dr. Malíka v Chrudimi s Čejkovou "diliáckou" hrou Tři království** (ved. P. Baťa), reprezentující takzvané tradiční, "fousaté" divadlo: doslova s vousy namalovanými na dětských tvářích, s kulisou lesa vydolovanou odkudsi z dávných fundusů, se zrádně se v boji lámajícími plastikovými šavličkami – suma sumárum s nutně selhávajícími pokusy o iluzívnost na půdorysu epigonské "veselé pohádky", navíc ještě původně určené dospělým hercům.

U dalších dvou omylů těžko hledat společnou příčinu, nebyly však o to méně mylné. K nim patří **Sněhurka a čtyři trpaslíci Žáků ZŠ Libštát** (ved. M. Sůva), rozpačitě a školácky inscenovaná nepřehledná a v některých bodech nelogická dramatizace vedoucího souboru. A konečně: soubor **DRAM ZŠ Husova Jičín** (vedoucí V. Hylmarová). Učitelka ve volitelné dramatické výchově na 2. stupni ZŠ z těžko pochopitelných důvodů sáhla po slabé až podřadné literatuře. **Žáčkovy Humoresky** prezentují dosti vulgární pohled na milostné vztahy, což z úst pubertální mládeže znělo zvlášť odpudivě. Na to navázaly **textíky Šimka a Soboty,** jejichž humor by se snesl, kdyby je ovšem děti interpretovaly aspoň se zájmem, když už ne s nadhledem.

K omylům a nezdarům na poněkud vyšší úrovni, ale rovněž s velmi chabým výsledkem, patří především ambiciózní pokus **Turnovského divadelního studia** (vedoucí P. Haken) o **dramatizaci Carrollovy Aleny za zrcadlem.** Místo divadla slova, slova, slova, místo logiky hry v šachy nepřehlednost, nonsens předlohy nesdělen. A nutno dodat, že zpravidla jen mistři kalibru Švankmajera si s touto předlohou vědí rady, pro divadlo je to pěkně tvrdý ořech. **Ladovy pohádky O chudém království** však nárokům dětského divadla a možnostem malých interpretů vstříc vycházejí, soubor **Třemešňáček ze ZŠ Bílá Třemešná** (ved. učitelky Rejlová a Senetová) si s tím však neporadil. Dramatizace nesla stopy nezkušenosti (dlouhé, monotónní řeči) a děti většinou nad odříkávání naučeného textu nepokročily. K problematickým vystoupením patřila i drobnička **Čáp a volavka ZUŠ Ledeč nad Sázavou** (ved. M. Zajícová) a **Školní bajka L. Dvorského v provedení souboru 4. ZŠ R. Frimla z Trutnova** (ved. J. Buriánková).

Naštěstí poměrně bohatý byl i "střední proud" přehlídky, tedy ta vystoupení, která měla ty či ony problémy, většinou nejspíš odstranitelné (pokud chod práce v souboru dovolí na nich dál pracovat), ale současně i zřetelné hodnoty. Z recitačních souborů to byl **Heřmaňáček z Heřmanova Městce** manželů Řezáčových s americkou pohádkou **Pavla Šruta Jak mě medvěd sněd.** Zajímavá byla volba předlohy – krátké "velice americké" pohádky, spíše humoresky, ve vtipném Šrutově převyprávění. S rytmizovanou prózou, s vnitřním rýmem či asonací a s hrou se slovy je pro přednes jak stvořená. V základu byly prostředky dobře zvolené, chyběla však přehlednost, ne dost vhodně byl zvolen materiál šátků, které fungovaly coby proměnlivá rekvizita. Celkový dojem byl příjemný, ale poněkud neurčitý. Podobně tomu bylo i u souboru **Školáček ze ZŠ Prachovice** (ved. E. Ptáčníková), který uvedl **pásmíčko dobře zvolených Weinbergrových veršů Na katastru obce Zdice.** Jednotlivé texty splývaly, přednes byl nezaujatý, monotónní, bez humoru, zaznával v něm i školácký "kolovrátek" a objevila se i ilustrativní gesta.

Iva Faltusová vybrala pro dvojici menších dětí ze **ZUŠ Letohrad tři epizody z Lobelova Kvaka a Žluňka,** které děti s pochopením a ve vzájemném kontaktu dobře zvládly. Problémem inscenace byla jednak ne zcela domyšlená práce s výtvarným znakem – zástupnou rekvizitou, jednak celek působil dost nevýrazně. Snad by inscenaci pomohlo přehodnotit pořadí jednotlivých epizod, tj. nezačínat poměrně statickými Koláčky, ale zařadit je doprostřed jako zklidňující pasáž mezi dvěma výraznějšími "kousky" – Kloboukem a

Lenochem Žbluňkem. Příjemně překvapila Lada Bechyňová, která s malými dětmi (3. tř.) ze **Studia Šrámkova domu v Sobotce** připravila **ruskou lidovou pohádku O stříbrném talířku a šťavnatém jablíčku.** Dramatizace, která vznikla v průběhu práce s dětmi, je v zásadě dobře koncipovaná, ruský kolorit pohádky zachován, děti zaujaté a s kontaktem, i když v lecčems ještě neobratné a rozpačité, výtvarné prvky dobře a s vkusem řešené.

Ne příliš šťastnou ruku při dramatizaci a navíc ještě smůlu na místě měla Hana Mocková ze **ZUŠ Semily. Lindgrenové Ronja, dcera loupežníka** patří k titulům lákavým ale nesnadným – z jiných důvodů než Alenka. Problém Ronji je v tom, že pro plné vyznění jejího tématu i charakteru příběhu z prostředí středověkých loupežníků v hlubokých švédských lesích je zapotřebí jak charakteristiky prostředí, tak plnohodnotných hereckých výkonů. Obojí se v dětském kolektivu těžko pořídí. Hana Mocková se pokusila obejít aspoň onen nárok na herectví, ale do příběhu přitom zasáhla tak citelně, že se zbavila možnosti tlumočit téma. Navíc se stalo (vlivem nejasné domluvy s osvětlovačem těsně před představením), že se hrálo potmě, těžko tedy soudit, jaký kontakt měly děti na jevišti mezi sebou, natožpak s divákem.

Řadu zajímavých, ale vedle toho i problematických řešení mělo vystoupení souboru **HEC ZUŠ Trutnov** (ved. N. Kábrtová), založené na povídce **Jaroslava Haška Vzpoura studenta Chocholky.** Bylo jasné, že dorůstajícím dětem-nedětem byla tematika školních konfliktů velmi blízká a přistupovaly k ní s nadhledem. Vedle vtipného řešení kostýmů, jímž se divákovi sdělilo, že hrající dívky vstupují do rolí chlapců (velké bílé knoflíky v nadsázce představující "punty", kravaty a hra s nimi), byla poněkud těžkopádně řešena rekvizita pro příběh zvlášť důležitá – záchod. Ze stejné věkové kategorie (8. a 9. tř.) byla skupina z **ZŠ Horní Maršov** (ved. K. Klimešová), která jevištně zpracovala **Stylistická cvičení Raymonda Queneaua,** zajímavou, ne běžnou literární předlohu. Problémem vystoupení byl fakt, že divák se zpočátku neorientuje v principu variace na dané téma, že chybí dostatečně jasná prezentace základní situace, že některé pasáže byly příliš dlouhé, a také že výkony jednotlivých aktérů byly nevyrovnané.

Do poslední skupiny patří sedm vystoupení, která byla navržena k postupu na Dětskou scénu. Jen dvě ovšem na přímý postup, ostatní do širšího výběru. **V kategorii přednesu bodovala všemi třemi svými vystoupeními ZUŠ Na Střezině Hradec Králové, tedy známé hradecké Jesličky.** Přímo postupuje navíc z této kategorie, byť ne divadla, **Saša Gregar,** který na první pokus o práci s dospívajícími dívkami připravil poutavý zážitek z **Erbenových Svatebních košil.** Je to zřetelně přednes, neboť jádrem věci je interpretace Erbenova textu, divadelní prostředky jsou dobrovolné. A přednes je to dobrý, se zajímavým výrazem a hlubokým pochopením čistě dívčí skupiny pro obě role – jak dívky, tak (skupinového) ženicha. Výtvarné prvky (svíčky, červená látka, holé větve a maska) i pohybová složka přednes doplňující a podtrhující. Další dvě divadla poezie s většími dětmi připravila **Ema Zámečníková – pásmo ze Zpěvů staré Francie** (mj. svědectví o tom, že dospívající mohou i o sexu hrát bez vulgarity, s nadhledem, zaujetím a vnitřní čistotou) a **z Čelakovského Ohlasů písní ruských montáž s názvem Opuštěná** (zajímavé mj. spoluúčastí violoncellistky ve věku recitátorek).

V divadelní kategorii postupuje přímo soubor Gymnázia Svitavy (vedoucí Radka Oblouková) s Macourkovou pohádkou o makarónech, v dramatizaci nazvané po italsku Maccheroni alla vongole. Představení chytré, s nadhledem, s gustem provedené. Do širšího výběru byly navrženy tři inscenace: **Olgy Strnadové (ZUŠ Žamberk) loutkové představeníčko Pasáčka vepřů,** dobře založené, ale zatím ještě nedozrálé, jak co se řešení některých situací týče, tak pokud jde o temporytmus představení (dosud nezaběhané změny prostředí, loutek), dále drobnička **O medvědu Tapákovi (podle Hany Doskočilové) ZUŠ Světlá n. S. (ved. Ivana Měkotová)** s velmi malými dětmi, a konečně **Bafík Hostinné (ved. Přemysl Jiran) s bajkou L. Haška Šnek a vrána.**

V přehlídce se, pravda, objevily i věci, které by se na regionální úrovni objevovat nemusely, už proto ne, že někteří z vedoucích by spíše potřebovali základní školení – pokud to s prací s dětmi myslí vážně. I tak však svědčila o stále výborné úrovni dětského divadla a přednesu v bývalém Východočeském kraji, které si zachovalo svoji úroveň i proto, že hradecký Impuls funguje stále jako zařízení pro celý region a že je výborně personálně obsazen; že vychází Divadelní Hromada, že se pravidelně konají různé akce a lidé o sobě vědí, a toto vědomí jim nejen dává impulsy, ale i touhu ukázat se těm druhým v dobrém světle. Je to důkaz, že péče o obor se vyplácí, a že je velmi potřebná.

Objevil se i jeden zajímavý rys: celá řada souborů byla v zdánlivě kritickém a apoetickém věku puberty, a přitom většina z nich prokázala, že dospívající v tomto věku jsou schopni zvládnout potřebné dovednosti, že mají i potřebu sdělovat druhým. A konec konců: že je-li vedoucí sečtělý a nepodléhá stereotypům, dobrá a inspirativní literatura se najde.

Eva Machková

28. ročník soutěže dětské recitace a divadla v Uherském Hradišti

Oblastní kolo 28. ročníku soutěže recitátorů, recitačních kolektivů a dětských divadel pro jihovýchodní Moravu se konalo v pátek 26. a v sobotu 27. března opět v Uherském Hradišti. Pod křídly střediska služeb školám akci organizačně spáchali Základní umělecká škola a Dům dětí a mládeže, prostory poskytl Klub kultury.

Program uherskohradišťské přehlídky byl následující: Zahájení proběhlo v pátek 26. 3. v 9.00 hod. (JAZZOVÝ SOUBOR ZUŠ UHERSKÉ HRADIŠTĚ). Přehlídku odstartovali místní ze **ZUŠ Uherské Hradiště – pobočky Kunovice** pod vedením Olgy Strašákové. Recitační a divadelní soubor Strašuláci, ti mladší, přinesli příběh **O kočičce, myšce a červené slepičce od Markéty Prachatické.** Téma, které vedoucí vybrala, je dětem blízké ze sourozeneckých či kamarádských vztahů a v příběhu se dobře orientují. Soubor by mohl více promyslet práci s rolemi jednotlivých zvířátek (ne pouze rozlišení barvou triček), která by také jistě nabídla hravější a svobodnější způsob zacházení s textem. Soubor "Babynec"ze ZUŠ Uherské Hradiště – pobočky Kunovice, si pod vedením Olgy Strašákové vybral **tři epizody ze "Sežraných spisů" Ivana Wernische.** Šest dospívajících dívek dokázalo vztah k poněkud praštěným Wernischovým příběhům i schopnost vyrovnat se s nimi na jevišti – i když ona scénická materializace nebyla zcela bez problémů. Vystoupení zaujalo chutí, s jakou byl text prezentován, příjemnou suverenitou, s níž se dívky pohybovaly na jevišti, smyslem pro absurdní humor předlohy i výtvarným řešením – i když kombiné, jakožto základní kostýmní prvek budila jisté rozpaky. Lektorský sbor ve složení Gabriela Švecová, Zdena Josková a Hana Nemravová navrhl soubor do širšího výběru – s tím, že na představení bude ledacos dopracováno: především by to měla být výraznější individualizace ve vztahu k nebožtíku zbožíznalci Bedřichovi, který byl po smrti jmenován sládkem v pivovaru, a rozuzlení anekdoty Lidé z jedné vsi a lidé z druhé vsi, kde v závěru příběhu o nemožnosti vzájemné komunikace dojde k jakési nemotivované pospolitosti. Rovněž tak práce s nápaditou rekvizitou (bizarní pokrývka hlavy) by volala po variabilnějším rozehrání.

Přehlídka po uvedených souborech pokračovala sólovým přednesem a před čtvrtou odpolední soutěžní den uzavřely dva recitační kolektivy: **ZŠ Zachar Kroměříž** vystoupil s texty **Na trhu a Rozdělovací znaménko (autor Jan Brzechwa).** Vedoucí Zdenka Floriánová zvolila školní způsob odříkávání s popisnou ilustrací (pěkně oblečené děti v půlkruhu, vypravěč, ostatní před sebou obrázek zeleniny či ovoce, které na trhu představují, v tenzi čekají, až na ně přijde řada, obrázky zeleniny zůstávají i při hře na otazníky, středníky a vykřičníky). Vedoucí Mgr. Lenka Klusáčková nabídla svému recitačnímu souboru texty **Mileny Lukešové Bigbít a aritmetika.** Zdá se, že Milena Lukešová má co říct i dnešní mládeži – i deváťáci ze **ZŠ Podivín** byli zaujati a sdělovali. Kazeťák, jejich muzika, odrbané džíny – sami za sebe. S podobným principem jako ZŠ Zachar předchozího dne – práce s textem (vypravěč a ilustrující sbor) – se představil v sobotním pokračování přehlídky divadelní soubor **Klobouček ZUŠ Klimkovice** pod vedením Marie Tuláčkové-Vikové. Velmi jemný **příběh o Medvídkovi Vavřinečkovi od Dagmar Jaklové,** který se vydává na vandr, pomůže "zlé" víle objevit její živé tlukoucí srdce, je způsobem ne-interpretace roztrhán a divák se spíše soustředí na takové detaily jako jsou dupající jeleni nebo lesní vůně v podobě spreje Briese. Jako hrátky s verši nebyly vnímány **Hrátky s verši (Kulich a Bambule) Ludvíka Středy a Vladimíra Kubíčka od divadelního souboru při ZŠ Valtice** (vedoucí Milena Komendová). Divák se těžko orientoval v tom, co se na rozpačitém jevišti děje, a trochu jim přál, aby už to měly za sebou. **ZŠ Starý Poddvorov se představila pásmem z textů Jiřího Žáčka Ahoj moře! a Werichovou pohádkou Rozum a štěstí.** Děti přibíhají s modrou plachtou a hrají si na "u moře". Velmi sdělný úvod řeči dětí pokračuje řečí Jiřího Žáčka a ne vždy se souboru daří nasazenou laťku sdělnosti udržet. Snad by dětem pomohlo pro ně logičtější řazení textu a možnost nezávaznější a uvolněnější hry

s textem. Ne příliš šťastná dramatizace Werichovy pohádky přinesla souboru další problémy, se kterými musel bojovat. Absence vypravěče (odstupu a werichovského stylu) nutila do nesrozumitelného a psychologizujícího herectví. Také zvolené scénografické prostředky nepomáhaly souboru ani divákovi v orientaci.

Divadelní soubor DDM Vracov předvedl hru Josefa Mlejnka O zlém dráčku Mračounovi. Paraván s barevnými obrázky, dva klauni rozehrávající zajímavou klauniádu. Přichází principál a s ním i zmatek, nepřehlednost a nepravdivost celého příběhu. Celé vystoupení této herecké kumpanie obsahuje ještě několik příběhů a krátkých epizod, které se překrývají, splývají a tím vytváří tvar podivné barevné šmouhy. Také "jakoby komunikace" s divákem je nesvobodná a nefér a představení by se bez diváků klidně obešlo. Principál by si to odehrál sám. Soubor je slušně vybaven a je škoda, že zůstal jen u realizace scénáře.

Sólový přednes se odehrával za předem už několik let předepsaného scénáře, dotknu se jen dvou problémů: Texty – většinou malá čtenářská zkušenost (paní učitelka dala vybrat ze dvou až několika), od první do třetí kategorie byl vcelku výběr vhodný k věku dětí, problémem byly délky textů – jejich druhé poloviny odhalovaly všechny, předtím umně zastřené artikulační, logopedické a další nedostatky. Dívkám a hochům čtvrté kategorie to sem tam ve výběru ujelo někam, odkud už vyrostli nebo kam ještě nedosáhli. Role – malí přehrávali, hlasově se různě stylizovali, co neřekli ukázali a těch slov, slov bez obsahu... velcí, protože dělají zkoušky na konzervatoř, pokládali se řádně do postav... na národní přehlídku byli doporučeni ti osobití, zajímaví, přesvědčiví a tak.

Výsledky. Sólisté 1. kategorie – končí v oblastním kole: Lukáš Kadlec – ZŠ Hustopeče, Martina Bartošíková – ZŠ Mařatice. Sólisté 2. kategorie: Bohumil Cigoš – ZŠ Veselí nad Moravou, Eliška Uřičáková – ZUŠ Uherské Hradiště. Sólisté 3. kategorie: Lucie Romanová – ZUŠ Uherské Hradiště, Veronika Mikulcová – ZŠ Vlčnov. Sólisté 4. kategorie: Lukáš Vydržal – DD Bojkovice. Recitační kolektivy a divadla: Recitační soubor Babynec ze ZUŠ Uherské Hradiště – pobočka Kunovice byl doporučen do širšího výběru na národní přehlídku.

Lektorský sbor: Hana Galetková, Zdena Josková, Věra Klechová, Hana Nemravová, Gábina Švecová a Stanislav Nemrava.

Organizačně to jako každoročně nešlo bez problémů, letos byly takové hlavní dva.

Jeden je o komunikaci mezi pořadatelem a okresy, jichž se to týká, druhý je o rychlosti, se kterou soubory musí připravit inscenace. Ta (ne)komunikace vypadá tak: v listopadu dostanou o přehlídkách všichni z Prahy "Kormidlo", v lednu z Hradiště speciální dopis s podrobným návodem, na konci února se někteří okresní pořadatelé dotáží kdyžetocoto, protože z ŠÚ na jejich ZŠ nedorazilo ničehonic a sdělí, že to ještě několik dní před onou oblastí stihnou. Kdo dává dohromady harmonogram dva dni před nějakou akcí – a se stravou, ví své.

Jest obdivuhodné, jak soubory každý rok stíhají "secvičit" inscenace za pár měsíců od začátku školního roku do okresního a oblastního kola. Kdyby aspoň mohly do půlky dubna ... posteskni si učiteli, posteskni.

Těšíme se na Mělník, Kaplici, Prachatice a Ústí nad Orlicí v Zábřehu na Moravě. Ať je tam faň.

Za pomoci textů Zdeny Joskové a Gábiny Švecové sepsal Stanislav

Pražský kalich

Recitátoři ocenění v regionální přehlídce Wolkrova Prostějova v Praze – Pražském kalichu, vystoupí ve Viole 1. června ve 20.00 hodin.

V připravovaném programu se představí Klára Jelínková (J. Orten: Zimní pohádka křížem krážem, I. Blatný: Začíná se za deštivého večera), Kateřina Cidlinská (J.Kainar: Naschvál, Hra o jeptišce z čínské lidové poezie), Jana Machalíková (L.Dvořák: Nelidský kůň, Eva Štolbová: Tři básně od S), Štěpán Pácl (L.Ferlinghetti: Svět je báječné místo..., J.Tardieu: Žádné místo). Držitelkou Pražského kalicha se již podruhé stala Blanka Koutská. V jejím nastudování uslyšíme báseň J.Zahradníčka A nikdo, dále pak úryvek z textu jugoslávského autora Vidoslava Stevanoviče Jovana z metra v překladu Ireny Wenigové.

Jana Štefánková

V Mělníku bylo dobře

Do Mělníka se 13. března vrátila přehlídka recitátorů nad rámec okresu. Pracovnice Domu dětí a mládeže připravily regionální kolo festivalu poezie Wolkrův Prostějov. 27 sólových recitátorů a 3 soubory přišla přivítat i starostka města Mgr. Zuzana Lišková. Město tak dalo najevo zájem o umělecký přednes a věnovalo ceny i finanční příspěvek.

V nejpočetněji zastoupené 1. kategorii sólových recitátorů se nabízela škála textových předloh. Pes v lomu Miroslava Holuba, který je tak příznačný pro tuto věkovou kategorii a je textem velmi frekventovaným, Kašpárkův sen téhož autora, písňové texty Václava Koubka a Vladimíra Vysockého i dramatické počiny jakými jsou Londýnská od Zdeňky Psůtkové či Leonardo da Vinci Josefa Sadílka. Zkušená Anežka Císařová si ve výběru textu "sáhla" velmi vysoko. Zvolila interpretačně náročnou Píseň o nejbližší vině Jana Skácela.

Mnozí recitátoři ve své touze projevit svůj názor či pocit podcenili textovou analýzu a svoji technickou výbavu. Tak se stávalo, že zbytečné propracování detailu rozdrobilo celkovou výpověď textu i interpretace.

Nejlépe se vedlo Janě Knappové. Nejen neotřelým výběrem textu Zdeňky Psůtkové ve zdařilém úryvku, tématem, který souzněl s interpretkou. Velmi jemnými prostředky dokázala vytvořit situační atmosféru aniž by ztratila souvislost příběhu. Báseň Jana Skácela Píseň o nejbližší vině je svojí významovou hutností tvrdým interpretačním oříškem. Snad proto jej zvolila recitátorka, která není v interpretaci poezie nováčkem. Podařilo se jí vnitřně naprosto souznít s textem a obžalobou zasáhnout své posluchače. Text Jana Skácela může znít jako protipól jejího druhého textu – montáže z veršů Mariny Cvetajevové.

Druhá kategorie byla poznamenána nepřítomností téměř poloviny přihlášených recitátorů. Bohužel s nimi byla kategorie ochuzena o zajímavé autory a texty. Výrazným výkonem v této kategorii utkvěl **Pavel Mrňavý**. Kašpárkův sen Miroslava Holuba byl plný napětí až k hořké pointě. S neotřelým výběrem jsme se potkali u **Dagmar Vránové** v biblickém příběhu Adama a Evy zpracovaném Danou Procházkovou pod názvem Poslední den v ráji. Živý text s humornou nadsázkou dal recitátorce možnost využít její předpoklady i projevit smysl pro nadsázku.

Zkušení recitátoři, kteří se již mnohokrát setkali na recitačních přehlídkách, se sešli ve 3. kategorii i v Mělníku. Všechny 4 výkony byly velmi vyrovnané na lepší než průměrné úrovni a nechyběla jim autenticita.

Ze tří souborových vystoupení se prosadilo Divadlo poezie z Mladé Boleslavi pod zkušenou rukou Jaroslavy Jenčíkové. V aktualizované pohádce "O rybářce a jejím muži jak nebyli ve své kůži" členové souboru uplatnili své hudební a recitační dovednosti a zkušenosti. Nabídku textu využili ke ztvárnění humorného a rytmicky dobře vystavěného představení.

Díky pořadatelům měla přehlídka velmi příjemnou atmosféru. Nejlepší recitátoři získali krásnou knihu Den se mi v rukou přelomil Bohuslava Hlinky a Jiřího Všetečky, ve které si mohou přečíst poezii Jiřího Wolkra na pozadí zdařilých fotografií a seznámit se s pravdivou informací o básníkově životě a společnosti začátku století.

Jana Štefánková

Dobytku třeba Dobré písně aneb Divadlo poezie na zámku a v tělocvičně

Spojeným pořadatelům Plzeňské neprofesionální scéně a spolku Johan při pedagogické fakultě Západočeské univerzity se podařilo neuvěřitelné: regionální přehlídka recitátorů a divadel poezie Wolkrův Prostějov '99 se odehrávala za dostatku času mimo centrum regionu v přátelské a dělné atmosféře po celý víkend od 26. do 28. března na zámku Nečtiny. Tento objekt ve stylu romantické tudorovské gotiky je od r. 1998 ve správě Západočeské univerzity, s níž mají regionální amatérské umělecké aktivity mnoho styčných bodů: došlo tedy ke šťastné spolupráci.

Konat festivaly mimo centra má své výhody, o nichž vědí třeba pořadatelé karlovarského filmového festivalu nebo avignonského divadelního festivalu. Amatérské soutěži to podmínky ztěžuje i ulehčuje, obojí ku prospěchu účastníků i umění. Společný pobyt na odlehlém místě nutí k potlačení konkurenčních pocitů, téměř vylučuje přístup "přijet, přednést, odjet", společné soužití prohlubuje zájem o diskusi, umožňuje zobecnění a hlubší rozbor. Soutěži sólistů umožňuje prostějovský model, podle kterého všichni mohou "slyšet se navzájem". V Západočeském regionu, kde

Kristýna Franková z Gymnázia Fr. Křižíka z Plzně, laureátka II. kategorie. Foto: archiv autorky

v centru profesionální činoherní divadlo pěstuje výhradně většinový inscenační přístup, vzniká spojeným úsilím amatérských divadel cosi jako alternativní divadelní kultura, jejíž opozice vůči kultuře "oficiální" je docela zřetelná.

Na přehlídku na Nečtin přijelo pět souborů. Dva z nich se věnují divadlu poezie programově dlouhodobě (Oblouk Gymnázia Františka Křižíka v Plzni a Zamračené děti z Plzně), jeden, karlovarský gymnaziální soubor Na drátkách, se objevil vloni, dva byly na přehlídce poprvé. **Dívčí těleso Dračice z Horšovského Týna sehrálo variace na japonské téma podle Příběhů o soudci Ookovi.** Inscenace měla začátečnické nedostatky v nedůslednosti uplatnění scénických prostředků. Jako celek působila příjemně a soubor má jistě před sebou možnost rychlého růstu a tříbení vlastní poetiky. Estetika morality o splaceném dluhu tak, jak ji předvedly Dračice, je v harmonii a kráse – zcela ve shodě se zjednodušeným obrazem japonské kultury tak, jak ho my Evropané přibližně známe.

Hra Slunce je vejce pštrosa Emu, kterou sestavil pro svůj početný **soubor Na drátkách z Karlových Varů** jeho vedoucí a režisér Stanislav Hoffman, poskytuje v lecčem problematický, ale i v mnohém originální a nový pohled na myšlenkový a estetický svět poetismu. Autor poetistické vidění ve svém scénáři uznává a doporučuje, v citacích autorů meziválečné avantgardy však nachází často do té míry neotřelá inscenační řešení, že jimi nabízí možnost obnoveného kritického pohledu na tuto slavnou (ale dlouho z důvodů zamlčení jiných básnických světů téže doby přeceněnou) kapitolu české literatury. Inscenace je typem studentského divadla s nevyrovnanými výkony. Největším nedostatkem je kolísavá kvalita přednesu i komunikace uvnitř inscenace, i s publikem. Podobným nedostatkem trpí i **Zamračené děti** a inscenace, jejíž scénář je sestaven z textů **Vratislava Effenbergera.** Effenbergerův básnický svět, stojící z vlastního rozhodnutí mimo hlavní kulturní proud na periferii a v pozici věčného outsiderství, se jevil jako nepochopený režisérkou (Alena Dvořáková) a herci, respektive zkušenou režisérkou spíše jako usilovně popíraný. Jako by dílo bylo dobře založeno, ale špatně postaveno. Záměrem režie bylo zřejmě Effenbergerovo dílo využít k dalšímu, vlastnímu sdělení o nezřetelnosti hranic snu a reality. To se však dobře nepodařilo a Effenbergerův pozdní surrealismus tím utrpěl.

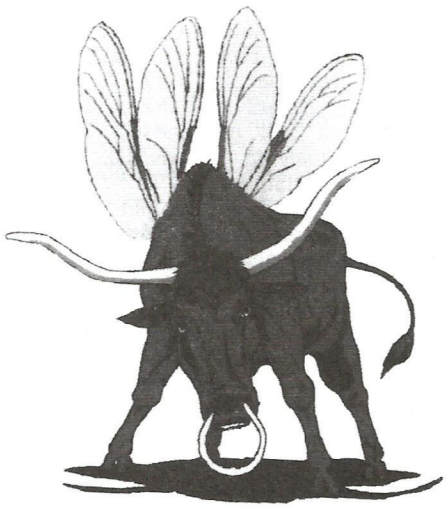

Divadlo Oblouk, tvořené studenty Gymnázia Františka Křižíka v Plzni s vedoucí a režisérkou Renatou Vordovou, je svobodomyslné sdružení mladých intelektuálů, již dnes výrazných osobností, které si soustavně kladou mezi jinými i otázku "českou". Exkurs do 50. let prostřednictvím veršů a scénických poznámek hry **Pavla Kohouta Dobrá píseň** je vážně míněným pokusem o vyrovnání s 50. léty. Inscenace nese prvky vlastní studentskému divadlu, v celku se ovšem dotýká tématu komunistického prominenství, strachu, pokrytectví a ubíjející stupidity. Soubor tvoří vesměs dobří přednašeči, schopní stylizace i autorského, "komentovaného" herectví. Inscenace na přehlídce evidentně víc slibovala než ukázala. Ve všech složkách měla charakter skici. Téma však sdělila přesvědčivě a lze tedy věřit, že k obrazu dospěje. Soubor Oblouk k tomu má předpoklady.

Soubor Okřídlený Vůl z Plzně vystoupil s inscenací textů Daniila Charmse Báby aneb Dobytku smíchu netřeba. Od ostatních inscenací se tato lišila především tím, že soubor jako jediný není divadlem studentským, inscenační představa i herectví nevycházejí z prvků dramatické hry. Jde jakoby o klasické herectví ochotníků, ovšem využité v záměrné službě autoru a tématu. Charmsovy skeče jsou řazeny za sebou a spojeny pouze hudbou: o funkci hudby a přestaveb se vedla s publikem i s porotou diskuse, která snad pojmenovala i napětí mezi obrazem ruské kultury jako hodnoty světové, mnohdy geniální, a obrazem tupé agresivity, nevzdělanosti a primitivismu, který je přítomen ve světě Charmsových textů. Inscenace souboru Okřídlený vůl stojí na herectví, které je expresivní, mnohdy zachází až do "pitvoření", v každém jednotlivém interpretovi však přesvědčuje o zvládnutí a pochopení tématu a tvaru: vytváří tedy dosti drasticky, leč neochvějně styl celé inscenace. Můžeme diskutovat o kvalitě překladů, o sestavení textů, o míře herecké stylizace, ale můžeme tak činit právě proto, že inscenace poskytuje jednotný, konkrétní a přesvědčivý obraz drasticky groteskního básnického světa Daniila Charmse.

Divadelní spolek Okřídlený vůl z Plzně / D. Charms: Báby, laureát kategorie divadel poezie. Foto: Petr a Pavel Baťkovi

Tématu komunistické totalitní zvůle se dotkly na přehlídce v Nečtinech tři soubory: Oblouk z Plzně prostřednictvím Pavla Kohouta. Okřídlený vůl skrze Charmse a Zamračené děti z Plzně texty Effenbergerovými. Přehlídka tak získala jakési jednotící téma, které ukázalo, že divadlo poezie v západočeském regionu není v zajetí postupů dramatické hry a všemožně uplatňované hravosti, která v posledních letech devalvovala na manýru. Že hledá a nalézá výrazové prostředky k vypořádání se s existenciálními otázkami, že si ty otázky umí položit a odpověď na ně hledá. K tomu patří i to, jak dobře se vyjímaly jednotlivé inscenace v tělocvičně přeměněné na divadelní sál. Toto prostředí jistě nebylo útulné, mělo však v sobě zvláštní až scénografickou účinnost právě vzhledem k tématům inscenací. **Porota po složité diskusi, odpovídající úrovni přehlídky, doporučila na Wolkrův Prostějov inscenaci souboru Okřídlený vůl z Plzně Báby aneb Dobytku smíchu netřeba z textů Daniila Charmse a inscenaci Dobrá píseň souboru Oblouk z Plzně.**

Alena Zemančíková

Recitátoři v Beethovenu

Regionální kolo celostátního festivalu poezie Wolkrův Prostějov v Teplicích má už své stálé místo v lázeňském domě Beethoven.

V krásném inspirujícím sále se představilo 20. března 35 severočeských recitátorů. Do jejich dramaturgie se vrátily Máminy moldánky Jeana Rictise, tak oblíbené začátkem 80. let. Stálicí na interpretačních přehlídkách zůstává Ferlinghettiho protest Svět je báječné místo a Takové torzo, to by si teprve žilo, které Ivan Vyskočil psal pro své Nedivadlo a tedy s vědomím interpretace. Se svým autorem se šťastně potkala **Anna Šafránková**. Svůj smysl pro humornou nadsázku a ironii uplatnila v souznění s E.Hauptbahnhofem v textu Přehnaná touha po hygieně. Pro mnohé přítomné objevila Z.Novákovou, ale Setkání jiné dimenze zůstalo v rovině kultivované interpretace. Recitátorka s velkou vnitřní obrazností a bohatým citovým nábojem **Marie Štěchová** našla své téma v již zmíněném beatnickém protestu L. Ferlinghettiho. Její protest proti konvencím byl upřímný a burcující. I ona přinesla na přehlídku text málo známé současné autorky Soni Záchové Všechno je jinak. Využitím pauzy dokázala vybudovat napětí příběhu a zaujmout tak diváky. Krátká novinová zpráva inspirovala **Magdalenu Borovou** k vlastní básni. Interpretace vlastního textu často přináší velké problémy. Nestalo se to ale v Teplicích. Magdalena Borová přednesla vlastní tvorbu, mimochodem velmi dobré kvality, s přehledem, který ji umožnil předání poselství posluchačům.

V druhé kategorii jsme se setkali se zkušenými recitátorkami **Alenou Roučkovou** (J.Hanzlík: Potlesk pro Herodesa a W.Szymborska: Kočka) a **Terezou Dlaskovou** (J.Orten: Pohádka a Ch. Baudelaire: Opíjejte se). Obě dostály své pověsti a opět prokázaly své interpretační schopnosti i

zkušenosti ve výboru literárních předloh pro první a druhé kolo přehlídky.

Regionální kolo v Teplicích se ve výsledku stalo dámskou záležitostí. Pánové nabídli kvalitní a zajímavé texty, ale pro oslovení posluchače chybělo mnohdy velmi nejasné vlastní stanovisko. I přes pokročilou hodinu přehlídka končila rozborovým seminářem, ve kterém byla věnována pozornost všem, kteří s lektory zůstali.

O regionální kolo Wolkrova Prostějova v Teplicích projevilo zájem i rádio TEP, které zařadilo do vysílání 20. března několik přímých vstupů přímo z lázeňského domu Beethoven.

Jana Štefánková

Jak si letos stojí divadlo poezie ve Východních Čechách

V regionální přehlídce se představilo pět souborů, které předvedly pořady vkusné, kultivované a poučené v základních principech neiluzivní práce s textem. Rozdíly byly především v míře osobní výpovědi a osobitosti použitých výrazových prostředků. Den s nimi strávený byl - včetně jednotlivých vystoupení a závěrečné debaty - velmi příjemný.

Zdeněk Vrága uvedl **Terezku Planetovou Vladimíra Holana** Janáčkovou črtou Moje děvče z Tater a propojil ji Janáčkovou hudbou. Nadnesenost jeho projevu v této črtě a nadměrné zvýznamňování detailů mohl divák ještě přičítat faktu, že byla postavena jako prolog. Mezi ní a Terezkou Planetovou je motivická souvislost, črta je jedním z podnětů k Holanově básni, takže interpet chtěl tuto skutečnost zdůraznit. Celé vystoupení nepostrádalo určité scénování i pohybové aranžmá, ale v zásadě kromě střední pasáže (rozhovor chlapce s dívkou a klavírista na scéně), bylo náročným úkolem pro jediného interpreta. Největší problém tkvěl ve faktu, že přednašeč nevnímal text jako celistvý obraz, který o čemsi vypovídá, a nechával se v projevu víc než smyslem celku unášet melodikou textu, obrazivou silou a magií jednotlivých veršů. Detail vítězil nad celistvostí sekvencí. Přednesu chyběl vnitřní proud stejně jako určité odlehčení, takže působil především jako silné poryvy pocitů. Technicky šlo o nadužívání důrazů, nedostatečnou práci s přesahy, protahování vokálů v koncích veršů. Dalo by se říci, že se způsobem interpretace Zdeňka Vrágy v mnohém nelze souhlasit, ale zároveň je nutno přiznat, že nepostrádá jistou osobnostní sugestivitu.

Příjemným překvapením bylo drobné pásmo z veršíků v současnosti u nás asi nejznámějšího anglického nonsensového básníka, současníka Lewise Carrolla, **Edwarda Leara**. Bylo nazváno **Popletové** podle básně, která tvořila základní rámec a spojnici celku, složeného z drobných textových hříček. Inspirace autorovými kresbami ve výtvarně pohybovém zpracování projevu tří mladičkých interpretů byla spíše ideová než přímočará. Pohyb dotvářel, ba dokonce fantazijně obohacoval, až "zvýznamňoval" nonsensový text, nápaditě aranžmá nebylo násilné a přesto vždy nově upoutávalo a překvapovalo. Velmi sympatické bylo, že z jeviště přímo sálalo, jak interprety texty a jejich "bytí" na scéně těší, jak jsou v každém momentě jeden jako druhý aktivními účastníky hry. I to bezpochyby přispělo k tomu, že tuto skupinku **ZUŠ na Střezině**, vedenou **Emou Zámečníkovou,** která pořad režijně připravila, navrhla porota jako v pořadí druhý kolektiv k postupu na Wolkrův Prostějov.

Experimentální dividýlko 12 opic přivezl z litomyšlské SPGŠ na přehlídku Andrej Drbohlav (odchovanec ZUŠ na Střezině a Emy Zámečníkové a dobrý sólový recitátor). Uvedli pořad **Pseudologia phantastica** vycházející z poezie Paula Kleea - malíře, grafika a sochaře, estetika a teoretika umění a - básníka.Psal básně lyrické, milostné, básně-kometáře výtvarných prací i lyrické grotesky. A právě groteskami, které bývají přirovnávány k básním Morgensternovým, se inspiroval Drbohlav pro svůj poetický kabaret. Kleovi byla podstatou všeho umění hra. Drbohlavův přístup k textům (výborně do češtiny převedeným Ivanem Wernischem), způsob scénování a interpretace jsou stejně hravé, svobodné, sebevědomé a provokativní. Využívá všech schopností členů souboru, svých spolužáků, kteří umějí interpretovat text i zpívat, nebojí se vystupovat a někdy - často - i dávají najevo chuť se předvádět. Zkrácený i zhuštěný tvar kabarteu na regionální přehlídce však unesl ctnosti i nectnosti herců a dal vyniknout originalitě a nápaditosti zpracování. Porota ocenila, že se po delší době představil na opřehlídce kolektiv s razantní generační výpovědí a navrhla ho jako první pro postup na Wolkrův Prostějov.

ZUŠ na Střezině, skupina **Vragouni**, uvedla v režii **Jana Dvořáka** pásmo z "autorisované sbírky rozmarných recitací veršem" sestavené a vydané v roce 1904 Karlem Lužanem. Sborníček byl určen jako pomůcka k pořádání akademií a večírků. **Vivat akademia neb Veselá hodinka** bylo pohodové úsměvné vystoupení s rozmarnými a žertovnými verši klasiků (dramaturgickým překvapením byla až nonsensová poetika básně Karla Maška). Mile starosvětské pásmo ctěnému publiku představily tři panny v náznacích dobových kostýmů a mládenec Vrága v žaketu. Bylo příjemným zastavením ve shonu každodennosti a jako takové se hodilo především do repertoárové nabídky Divadla Jesličky.

Soubor ZUŠ Pardubice - skupina dívek s jedním mladíkem ve svém středu - uvedl představení z "vodácké prózy" **Zdeňka Šmída** nazvané **Proč bychom se netopili...** Dříve sólové recitátorky nezapřely přednašečskou zkušenost a k řemeslně dobře zvládnutému textu řešícímu problémy ...náctiletých na prahu dospělosti přistoupily s úsměvem, nadhledem a vtipem. Bylo zřejmé, že se spolu a s diváky chtějí dobře bavit, a proto nabízejí zábavné a poetické divadlo. Daří se jim to.

Vítězslava Šrámková

"Brněnské kolo" roztáčeli jednotlivci i soubory

Dvaadvacátý ročník Brněnského kola uspořádalo letos v únoru za organizační garance dr. Šárky Tryhukové zdejší Kulturní a informační centrum (KIC). V jeho počátcích šlo o mnohaoborovou učňovskou soutěž, nyní je však už devátý rok přístupna veškeré mládeži ve věku 14 – 20 let. Zatímco v oblasti hudební, výtvarné a vlastní literární tvorby jde o záležitost nepostupovou, v uměleckém přednesu (individuální i kolektivní recitace, malé jevištní formy) vhodně supluje základní kolo národní přehlídky Wolkrův Prostějov. Letos se Brněnského kola zúčastnil vskutku **rekordní počet 481 účastníků** z několika desítek různých škol, přičemž množství vystoupení nebo hodnocení prací v některých sekcích zřetelně vzrostlo a s tím se také mnohdy pozvedla i jejich kvalita.

V literární soutěži, která si jako celek udržela standardní úroveň, byla slabší poetická část. Mezi básníky získali první místa Jiří Honzírek (Masarykova univerzita) a Iva Hudečková (Moravské gymnázium) před její kolegyní Barborou Šputzovou a Monikou Jančovou (Klasické gymnázium Plovdivská). Ze začínajících prozaiků nejvíce zaujali opět J. Honzírek, Tereza Richtrová (Soukromé gymnázium P. Křížkovského) a Barbora Voráčová (Klasické gymnázium Plovdivská) před jejími spolužáky Jiřím Filipem a Zuzanou Procházkovou i Martinem Pekárkem (Státní jazyková škola) a Janou Obornou (Gymnázium TGM Zastávka u Brna). Sedm dalších studentů převzalo za autorskou tvorbu čestná uznání. Nejlepší literární i grafické práce shrnul pohotově vydaný almanach Inzerát, výtvarné artefakty byly zveřejněny na samostatné výstavce.

Těžiště slovenských oborů spočívalo v individuální recitaci, i když po roční pauze tentokrát **nechyběly ani divadelní kolektivy.** Soutěž proběhla ve dvou termínech, dělila se do tří věkových pásem a zahrnula rovněž účastníky z jiných jihomoravských okresů. Dostatečně pestrý dramaturgický výběr byl ponechán zcela na rozhodnutí účinkujících, u jejichž volby **mírně převažovala poezie nad prózou.** Výrazně preferovali moderní literaturu domácí (K. Čapek, V. Nezval, F. Halas, F. Hrubín, J. Werich, O. Mikulášek, I. Skácel, L. Nezdařil, L. Aškenazy, V. Hrabě, D. Šajner, V. Škoulaudy, J. Suchý, M. Černík, K. Kryl, F. Topol aj.) přednáší klasikou. V širokém časovém spektru nechyběli ovšem ani autoři cizí (básníci staročínští a indičtí, W. Shakespeare, G. Boccaccio, I.A. Krylov, A.S. Puškin,

Kresba Jitky Slavíčkové

G. de Nerval, Ch. Baudelaire, G. Apolinaire, A. de Saint Exupéry, J. Kerovac, D. Charmans aj.), dramatické monology (C. Goldoni, J. Głowacki), ba ani vlastní tvorba. Hodnota přednesu byla podle očekávání dosti kolísavá – od mechanického školáckého odříkávání přes výstupy s pamětními výpadky nebo svévolnými obměnami textu po vyhraněně interpretační vklad. Vzhledem k vysokému počtu účastníků souběžně pracovaly dvě poroty, které vždy odděleně posuzovaly interpretaci poezie a prózy.

V juniorské kategorii (do 17 let) vybojovali si právo na postup do následného regionálního kola v oblasti poezie **Zdeněk Svoboda** (Střední škola informačních a knihovnických služeb Brno) a meditací Tao Jüan – Minga Návrat a **Filip Švehlák** (gymnázium Pastviny) s dynamicky pojatým textem L. Slaniny Návštěva u ministra. Jako druhá se již bez postupu umístila Ilona Popelková z gymnázia Zastávka u Brna (V. Školaudy: U moře), na třetím místě skončila Barbora Chybová ze ZUŠ Palackého (J. Suchý: Neštěstí). **Mezi nejmladšími interprety próz postoupili vítězka Šárka Krososková** z obchodní akademie Pionýrská (M.Wagner: Do smrti dobrý) a **Jiří Filip** (Klasické gymnázium Plovdivská) s bajkou J. Wericha Lev a notes: čestné uznání převzal Michal Konečný.

V básnické kategorii II. (17 – 20 let) "urodilo se" postupujících nejvíce. Vedle vítězek **Zuzany Klementové** ze Střední školy uměleckých řemesel (úryvek ze Shakespearovy tragédie Romeo a Julie) a **Anežky Sedlákové** (Gymnázium M. Lercha) s výběrem Halasovy sbírky Dětem dařilo se i **Kateřině Kolaříkové** z SOU Hustopeče (V. Hrabě: Citová výchova) a **Tereze Černochové** z brněnské SOŠIKS (V. Hrabě: Blues za Vladimíra Majakovského). **V prozaických textech vyhrála Eva Ochrymčuková** (SOŠIKS) suverénním podáním monologu z Głowackého Hry na Popelku před rovněž postupujícími **Dagmar Gallovou** z ISŠ Olomoucká (Goldoniho Mirandolina) a Michalem Hrubým z SOU Obřanská (F. Topol: Dívka Odjezdu).

V nejméně obsazené III. kategorii (20-35 let) vybojovali postup vítězný doktorand **Radim Šíp,** který osobitě zvolil báseň G. de Nervala Ježíš na hoře Olivetské, a dále jeho kolega **Aleš Kubík** (O. Mikulášek: První bolesti) s **Renatou Štefáňákovou** (Ch. Baudelaire: Hračka chudiny).

Recitačních souborů představilo se nakonec dokonce sedm, kvalitativní rozdíly v jejich vystoupeních byly ovšem značné. **Dvojice studentů Navrátilová – Pospíšil** z obchodní akademie Pionýrská sáhla po průměrné předloze **Jiřího Mellíška Psychiatr** – spása rodiny, skupina **SEPPUKU** z téže školy si k neumělé jevištní realizaci vybrala "vyskočilovsky" laděnou absurditku **Frigvese Karintyho Chci zpátky školné.** Vedoucí **Recitačního kroužku Klasického gymnázia Plovdivská** dr. Miroslava Novotná pro jeho mladé členy objevila kdysi scénicky hojně využívanou tvorbu **Jacquese Préverta** ve snaživě provedeném pásmu **Viděl jsem...** Dva soubory si odnášely nepostupová čestná uznání poroty. S dikčními prohřešky se potýkali terciáni **Soukromého gymnázia P. Křížkovského** v obsahově jim vzdálenější **moderní hindské poezii** z pořadu **Země se sněžnou čelenkou. Dramatický kroužek SOU spojů Čichnova, pojmenovaný Šoupáním poškodit, nabídl montáž říkanek Našim dětem,** vcelku nápaditě zvukově i gesticky oživených pěticí dívek. Toliko kuriozitou, naruby obracející konvence alžbětinského divadla, zůstalo vystoupení jiné zdejší dívčí party, která s řadou pitoreskních alogičností předvedla jakýsi **"comicsový" průřez Shakespearova dramatu Romeo a Julie. Jediným po zásluze postupujícím se tedy stal kolektiv ÚSTAF gymnázia Pastviny, který v režii Zdeňka Šturmy dokázal využít krátkého úryvku ze starozákonního Kazatele k nastolení existenciálních otázek, ale především k promyšleně prokompovanému a přesně předvedenému akusticko-pohybovému experimentu.**

Slavnostní předávání diplomů s přehlídkou oceněných výkonů proběhlo s větším časovým odstupem až dodatečně.

(vz)

Brno a jižní Morava do Prostějova

V návaznosti na 22. ročník soutěží Brněnského kola proběhlo 13. března t . r. regionální kolo Wolkrova Prostějova, které organizačně zajišťovalo Kulturní a informační centrum města Brna, jmenovitě dr. Šárka Tryhuková. Dvěma odborným porotám se ve třech věkových kategoriích nakonec představilo **39 recitátorů,** povětšině s tvorbou moderních českých i světových autorů.

Úroveň početněji zastoupené I. kategorie (do 17 let) byla tentokrát spíše průměrná. Do národního kola postoupili dva sólisté. **Klára Štěpánková** za Žďáru nad Sázavou (recitovala pasáž ze Salingerova románu Kdo chytá v žitě a Holubovu racionalistickou Mouchu) a Brňan **Filip Švehlák,** který přednesl dva texty absurdistického ladění - Návštěvu a ministra od L. Slaniny a Ryntovy Milence vzor 60. Čestné uznání za třetí místo obdržel další Brňan Jiří Filip. **Ve II věkové kategorii (17-20 let), která měla vyšší úroveň** a přinesla vyrovnané výkony, se postupujícími laureáty stali hned tři brněnští soutěžící. **Zuzana Černochová** sugestivně přednesla Hrabětovo Blues za Vladimíra Majakovského a ukázku z Aškenazyho Černé bedýnky. **Zuzana Klementová** si našla vhodný úryvek ze Shakespearovy tragédie Romeo a Julie a rovněž zvolila Slaninovu Návštěvu u ministra. **Eva Ochrymčuková** zaujala výrazným monologem ze Hry na Popelku od J. Głowackého a úryvkem z Dykovy Milé sedmi loupežníků. Tři čestná uznání putovala do Uherského Hradiště (Milada Bobková), Brna (Anežka Sedláková) a Žďáru nad Sázavou (Petr Tlustý). **V nejméně obsazené III. kategorii (nad 20 let)** náležely laureátské vavříny brněnskému absolventu pedagogické fakulty **Radimu Šípovi,** jemuž plně vyhovovala náročná tvorba francouzského romantismu (G. de Nerval: Ježíš na hoře Olivetské) i současných Spojených států (Ch. Bukowski: Ďábel byl celý žhavý).

V soutěži kolektivů se objevila trojice souborů, která tak alespoň částečně rehabilitovala dřívější tradici jihomoravských divadel poezie. Krátká dialogická povídka Ephraima Kishona Turecké plody uvázla telečské dvojici Helena Šmídová – Petr Kříž v rovině začátečnické etudy. Zbylá vystoupení však byla daleko ambicióznější a svou solidní úrovní velmi vyrovnaná. Čestné uznání s doporučením k eventuální účasti v Prostějově získal vítěz letošního Brněnského kola, **soubor ÚSTAF z gymnázia Brno – Pastviny,** který biblickou **Knihu Kazatel** pojal jako neilustrativní, kolektivně stmelené pohybové variace na kontrasty nabité a zvukově segmentované verše. Postupujícím laureátem se tedy nakonec stal rovněž početný kolektiv **Modrý pták ZUŠ Žďár nad Sázavou.** V režii zkušené Jany Křenkové nabídl zhruba půlhodinovou montáž **Daniil Charms** z rozličných textů tohoto provokativního ruského autora, v níž se vhodně scénicky prolnula poetická folklorní nota s absurdistickým ztvárněním totalitního období a s mrazivě autentickými dokumenty policejních protokolů. *(vz)*

V letošním roce se uskuteční již 50. Pojizerské hry!

Dne 16. června 1949 se představitelé ochotnického hnutí mladoboleslavského okresu rozhodli na návrh dobrovických ochotníků Karla Manna, Františka Pavlase a Míly Fadrhonse uspořádat pravidelný cyklus divadelních her. Ukázalo se, že tato myšlenka byla šťastná. Po snahách udělat Pojizerské hry celookresní záležitostí a pořádat je střídavě v Dobrovici, Benátkách n. Jizerou a Mladé Boleslavi se hned po prvním pořádání v Mladé Boleslavi opět vrátily na dobrovická prkna. Bohužel, letošního jubilejního ročníku se nikdo ze zakladatelů nedožil. Mimo divadelního souboru Dobrovít ani žádný ze souborů, který se prvních Pojizerských her zúčastnil, již nepracuje.

Letošní ročník bude zahájen 14. května v 15 hodin klasickou loutkovou hrou Matěje Kopeckého: DON ŠAJN, v provedení souboru známého vynikajícího loutkáře Františka Pešána z Mnichova Hradiště. Do neděle 30. května předpokládáme, že bude provedeno šest her pro dospělé a tři hry pro děti. Mimo toho bude v divadle malá výstava plakátů, programů a fotografií. Dobrovít chystá vydat SBORNÍK 50. Pojizerských her. Zvlášť se organizuje setkání bývalých hereček, herců a techniků Dobrovíta. Mimo představení současné práce Dobrovíta se uskuteční vzpomínkové setkání města na radnici a pietní položení květin na hroby bývalých ochotníků. Prosíme proto všechny bývalé členy Dobrovíta, aby napsali nebo zatelefonovali, která neděle (16., 23., 30. 5.) jim nejlépe vyhovuje. Telefony 0326/98235 nebo 0326/98301.

Nechť jsou i letošní Pojizerské hry výzvou k tvůrčí práci s vědomím všeho dobrého, co znamená tradice ochotnického divadla na našem okrese. Amatérské divadlo má a bude mít své poslání a pevné místo v kulturním dění každého města, vesnice. Žije tam, kde jsou lidé, kteří mají divadlo rádi a kde se jim dostává pomoci a podpory.

Ing. Jan Dytrych

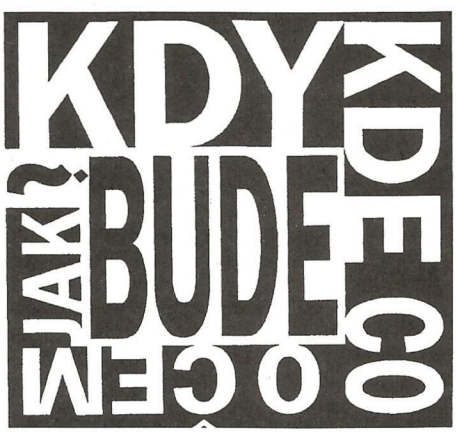

Vojan slaví jubileum

Ochotnické divadlo má v Libici nad Cidlinou podle záznamů v nejstarší obecní kronice více než stoletou tradici. Tu novodobou od konce šedesátých let udržuje divadelní spolek Vojan. Letos v únoru to bylo už 30 let, co došlo k jeho založení skupinou nadšenců zapálených pro ochotnickou činnost. První premiérou, která se objevila na libických prknech v podání Vojanu byla 10. dubna 1969 parafráze pohádky Šípková Růženka. Úspěch všechny povzbudil a ještě před koncem roku se soubor představil s klasickou hrou A. Jiráska Vojnarka. V následujících letech libičtí ochotníci téměř pravidelně střídali hraní pohádek a veseloher.

Na místě nynějšího kulturního domu stával hostinec U Faltýsků a právě tam našel soubor své první útočiště. Prostory hostince nebyly pro amatérské divadlo příliš přívětivé. Chybělo zde jakékoliv zázemí a zima při zkouškách se zaháněla malými kamínky. Na jeviště se chodilo přes dvůr a někdy se musela přelézat i hromada uhlí. Po několika letech se však tento hostinec zboural a začala výstavba kulturního domu. V té době využíval soubor bývalý domek hrobníka u kostela sv. Vojtěcha. Domek byl v dosti zanedbaném stavu, takže bylo nutno přiložit ruku k dílu a všechno možné upravit a opravit. V "Hrobárně" se podařilo nazkoušet 4 hry, jejichž premiéry se uskutečňovaly v blízkém či vzdálenějším okolí. Při slavnostním otevření kulturního domu v roce 1981 uvedl Vojan hru z klasického světového repertoáru od anglického autora G.B.Shawa Pygmalión.

K úspěchu spolku patří častá účast na renomovaných divadelních přehlídkách amatérského divadla ve Vysokém nad Jizerou, Rakovníku a Třebíči. Členové souboru měli také výrazný podíl při organizování a účasti na třech libických tisíciletých výročích v letech 1981, 1995, 1997. Díky aktivnímu působení Vojanu se v Libici konaly okresní a krajské divadelní přehlídky. V současné době zde probíhá každoročně v září festival divadla pro děti FEMAD, při kterém se představují nejlepší soubory z České republiky. Největším úspěchem v dosavadní historii souboru byla komedie nazvaná Blázinec v prvním poschodí. Podařilo se odehrát neuvěřitelných 51 představení. Hra se líbila obecenstvu i na ochotnickém Olympu – Jiráskově Hronově. Při zájezdu do Chorvatska v roce 1996 měla tato komedie nevídaný ohlas i u českých krajanů žijících v této zemi. V rámci objektivity nutno říci, že v historii souboru byly i nezdary, neboť se několik her nepodařilo dokončit. Na začátku devadesátých let se Vojan odmlčel a pět let neuskutečnil ani jednu premiéru. V poslední době ale přišla do spolku mládež, takže do budoucnosti lze hledět s nadějemi a perspektivou.

Loni a letos začaly do Libice přijíždět na pozvání amatérské soubory z celé republiky. Představily zde svoje zajímavé inscenace. Tímto počínáním se Vojan snaží obohacovat kulturní a společenský život spoluobčanů. Svoji tradici si pomalu vytvářejí ochotnické bály pořádané vždy v listopadu. V současné době Vojan nastudoval hru Miroslava Horníčka Dva muži v šachu. Její premiéra byla v polovině dubna tohoto roku.

Je velkým přáním všech, kteří se podílejí na aktivním životě spolku, aby se i v budoucnu hrálo v Libici dobré divadlo.

Milan Čejka

Když se řekne Nedivadlo, ozvěna zní Ivan Vyskočil

Ivan Vyskočil - v současnosti profesor DAMU, vedoucí katedry autorské tvorby a pedagogiky, na níž se studenty zkoumá dialogické jednání, zákonitosti komunikace a antropologie hereckého projevu. Divadelník, psycholog a spisovatel. Čerstvý sedmdesátník (narozen 27.4.1929 v Praze). Jeho literární a divadelní počátky bývají spojovány se vznikem divadel malých forem, které zakládal spolu s Jiřím Suchým, kamarádem z let dospívání na pražském Spořilově (1957 Reduta, 1958 Divadlo Na zábradlí). Ještě předtím se ale věnoval divadlu (po studiích herectví a režie na DAMU a poté psychologie a pedagogiky na filozofické fakultě) jako vychovatel v nápravném zařízení pro mladistvé delikventy v Ledcích-Šternberku a v Obořišti u Dobříše. Společně s dvěma dalšími psychology a přáteli Taxem a Hartlem připravili se svými svěřenci tři inscenace, jejichž záměr byl zpočátku především výchovný, ale umělecké ambice se v nich prosadily natolik, že byly posléze s úspěchem uvedeny v Divadle Na zábradlí.

Po odchodu ze Zábradlí založil Ivan Vyskočil v roce 1963 volné autorské divadlo s paradoxním názvem Nedivadlo, v němž přes třicet let prakticky realizoval svou představu o dialogickém vztahu s divákem a "souhrání" s partnerem. Pro jeho inscenace bylo charakteristické propojení tvůrčího vyprávění s hrou a názorným předváděním, v němž důležitou roli hrála improvizace. Z nejznámějších uveďme např. Haprdáns nebo Malého Alenáše. Nedivadlo bylo svébytnou autorsko-hereckou dílnou, která výrazně ovlivnila české divadlo a amatérské zvláště - často hostovalo na amatérských přehlídkách, kde Ivan Vyskočil působil jako porotce a lektor - například na Šrámkově Písku. Obdobný účin měly i jeho lekce na Lidové konzervatoři v pražské Josefské ulici a Autorský seminář, pořádaný Kulturním domem hl. m. Prahy, který vedl (zpočátku s Pavlem Boškem) v letech 1977 až 1991. A na tomto místě je nutno připomenout i jeho bohatou publikační činnost mj. v Amatérské scéně a také v Repertoáru malé scény , který byl v polovině 60. let její samostatnou přílohou.

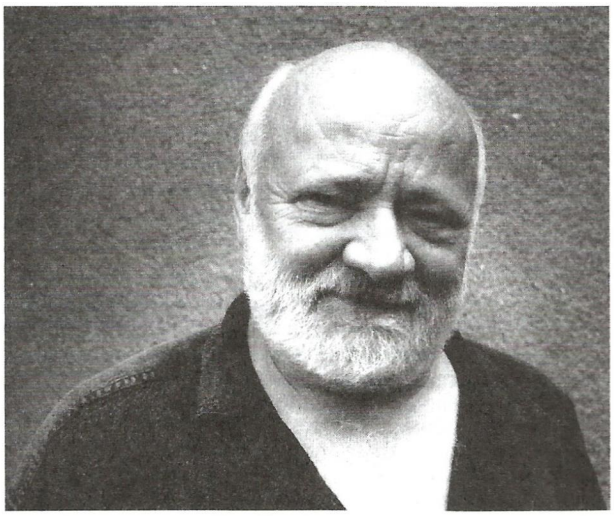

Celý život se zabýváte - prakticky i teoreticky - mezilidskou komunikací, zvlášť takovou, která se odehrává v "buberovském" prostoru mezi já a ty. Nezdá se vám, že je v tomto prostoru stále více šumu?

Máte pravdu, v dialogickém jednání přibývá šumů a nepřesností. Začal jsem si to uvědomovat tím spíš, že jde o základní téma našeho studia. Ve chvíli, kdy nám skutečně jde o dialog, snažíme se, aby prostor pro něj byl co nejčistší. Ale až příliš často jsme dnes svědky, že tam schází osobní interes o autenticitu a otevřenost. Jakmile je dialog propagandistický, tak je v něm šum vedle šumu, dochází ke zkreslování a vlastně k hlubokému neporozumění. Dalo by se říci k falešné hře. A to někdy i bez úmyslu. Z prosté lhostejnosti.

Celá sedmdesátá a osmdesátá léta jste učil na neoficiálních školách, protože jste jinak mnoho nemohl. Zdá se, že vás učení docela bavilo, když jste po devadesátém roce na DAMU postupně založil katedru autorské tvorby a pedagogiky. Baví vás to stále ?

Myslím si, že základní otázkou tvořivé praxe je umět učit tomu, čemu jsem se sám naučil. Učení nechápu jen jako předávání poznatků, ale jako partnerské rozvíjení žáků a sebe zároveň. Neučím, že bych věděl, ale protože se chci dovědět. Takže mě to baví. Ve výchově jsem byl vždycky zastáncem progresivismu a individualismu, protože jsem si říkal, že je-li člověk nadaný, tak k tomu sociálnímu dojde taky, ale i když je nadaný, tak k sebepoznání dojít nemusí. A sebepoznání považuji za základ každé tvorby.

Jak se liší současní studenti z DAMU od těch, s nimiž jste pracoval v sedmdesátých a osmdesátých letech na Lidové konzervatoři nebo v pražském Autorském semináři ? Byli mezi nimi třeba Jaroslav Dušek, Jan Borna, Oldřich Kužílek...

Generace, kterou jste jmenovala, byla plná zájmu, ale také vzdoru. Byl jsem velmi překvapen, jak obdivuhodně se jejich partnerská mohoucnost rozvíjela. Já jsem se s nimi učil, jak nebýt autoritativní, i když vás žáci jako autoritu vyznávají. Díky jejich osobní poctivosti a fandovství jsem si začal uvědomovat, že jim mohu být prospěšný, pouze pokud jim poskytnu zpětnou vazbu, v žádném případě jako zákonodárce. Naučili se sami sebe reflektovat kriticky a po převratě se začali plně vyvíjet autonomně a prokázali, že za svou činnost umějí nést

zodpovědnost. Byli to lidé ambiciózní a tvořiví, pro než je svoboda nezbytností.

A dnešní studenti ?

Nemají tu zkušenost. Někteří z nich si myslí, že k tomu, aby mohli, už stačí fungování instituce. A vysokou školu berou jako průmyslovku, tedy jako přípravu pro výkon zaměstnání. A tak jim to stačí. Já si myslím, že je hrozné, když člověku v duchovním poznání stačí jen něco. Tairov ve svém Osvobozeném divadle označuje za slogan diletantismu, pokud se řekne: "to stačí" a ne: "chtěl bych poznat víc". Naštěstí další z našich studentů už s jeho a naším názorem souznějí.

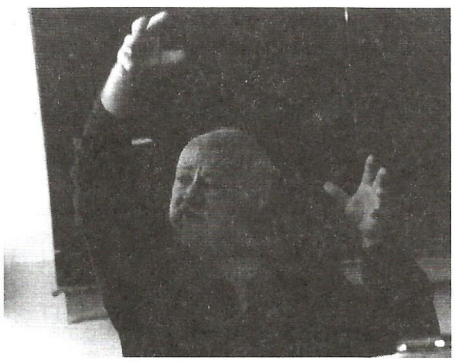

Když studenti přicházejí na tuto katedru, nemýlí je to spojení, že jde o katedru autorské tvorby a pedagogiky ?

Velice často je to mýlí, pletou si to s katedrou výchovné dramatiky. Nám jde o vlastní smysl vysoké školy, o duchovní rozvíjení osobnosti, kdy studenti nemají předem určené žádné systematické zařazení. Budoucí praxi považujeme za výsledek tvořivého hledání, výsledek toho, co pochopili, jak jsou talentovaní a co dokážou budovat sami. Pokud přicházejí s tím, že dál budou učit, je to redukce, zploštění. Studenti by měli mít daleko větší přiznané ambice, daleko větší chuť tvořivě pracovat než jenom plnit povinnosti, které jim vyplývají ze studijního programu.

Celá léta jste se zabýval autorským, a zvláště improvizovaným divadlem, vznikajícím tady a teď, zajímal vás moment zrodu, tvorby. Jakou roli přisuzujete autorství a improvizaci v soudobém divadle ?

Autorské a improvizované divadlo dostoupilo ke svým vrcholům v době,

Ivan Vyskočil na snímcích Pavla Štolla (vlevo) a Ivo Mičkala (vpravo)

kdy nebylo možné - jak se to dělo v otevřené evropské společnosti - aby se o něm vedly veřejné diskuse, aby bylo filozoficky pravdivě reflektováno a studováno. To byl náš handicap. Přesto přese všechno u nás mělo a má svá obrovská pozitiva. Mně vždycky imponovala divadla, v nichž to autorské jejich tvůrci vždy znovu objevovali. A myslel jsem si, že jsou na tom dost špatně soubory, které si z autorství udělaly takovou technickou pomůcku v domnění, že to ovládají. Na výsledku se chtě nechtě prozradilo, že to není živé, že nejde o schopnost, kterou v sobě stále provokujete. Mám zato, že i dnes bychom měli trochu popojít a mohli bychom navázat takovou tvořivou korespondenci s ostatní Evropou, která se zabývá třeba otázkami pravdivé teatrálnosti a naproti tomu teatrálnosti masmediální, která člověka zbavuje identity a osobnosti. Těch otázek v novém duchovním, filozofickém pojetí dramatické kultury a tvorby je spousta.

Které tendence v současném divadle vás zajímají a jsou vám blízké?

Přiznám se, že jsou mi blízké pokračující tendence mých původních žáků. Tedy pokud se v nich nerozložili jako prase v žitě. Je mi blízké a přitom mi je podnětem k diskusi třeba směrování Divadla čisté radosti Jaroslava Duška, Laurychových nebo to, co tady na škole sleduje Miroslav Krobot v Dejvickém divadle - jako odpovědnost za lidi a výchovu, kterou jim přinesla tato škola. Byly mi blízké tendence brněnského Ochotnického kroužku, a byť už zanikl, stále mě zajímá tvorba J.A. Pitínského. Ale taky zájmy Jana Roubala z olomoucké katedry teorie divadla. Už delší dobu nejsem v kontaktu se slovenskými ansámbly Stokou a Gunagu a velmi toho lituji. A neustále vidím velikou invenci, čistotu srdce a zároveň výzvu k tvořivému společenství v amatérských a neokázalých počinech Brůčkových.

A co vás v současném divadle rozčiluje ?

Rozhodně taková ta převažující povolenost a netázání. Proto mě v současném zavedeném profesionálním divadle baví Zábradlí Petra Lébla, v jeho díle je totiž patrná vášeň po vyslovení, postihnutí, formulování. A i když si nad jednotlivými inscenacemi mohu klást otázky nebo mohu s něčím nesouhlasit, tak tímhle si - byť jde o divadlo netradiční - dělá nárok na tradiční hodnoty evropského divadla. Je to vrcholná kvalita současného divadelního směřování

Jste člověk, pro něhož je vedení dialogu - snad to mohu tak říci - základní kvalitou lidského bytí. Vraťme se k němu tedy na závěr našeho povídání ještě jednou. Jako lidstvo dokazujeme, že i v dalším tisíciletí pro nás bude problémem. Jak vnímáte situaci dialogu o současném divadle ?

Byl bych rád, aby v naší svobodné společnosti mohlo konečně - aspoň v debatách o divadle - i v protipólnosti dojít ne k vylučování, ale k diskusi. Protože v tvorbě - stejně jako v životě - musí jít o celistvost, kdy sice zjistím, že nemohu přestoupit na pozici toho druhého, jsem k ní dále kritický, ale zároveň ji nemohu vyloučit, pokud nechci narušit celek.

Vítězslava Šrámková

Kapky, které vyhloubí malý důlek

Luďka Richtera není amatérským divadelníkům třeba příliš představovat. Možná spíš udiví, že letos koncem ledna oslavil padesátiny. A že už ve svých sedmi letech vstoupil do českého loutkářství, kterým tehdy pro něj byl "maňáskářský kroužek" UDPM JF vedený Hanou Budínskou. Pak se ovšem nelze divit, že se poprvé ocitl na Loutkářské Chrudimi už ve svých dvanácti letech. Přesto, že se nejprve vyučil solidnímu typografickému řemeslu, vystudoval dvě vysoké školy - nejprve v první polovině 70. let angličtinu a finštinu (!) na FF UK, posléze v polovině 80. let (už jako otec dcer Barbory a Veroniky, k nimž později přibyl syn Matěj) režii na DAMU. Pro pamětníky jsou nezapomenutelné jeho inscenace v souboru Paraple, hlavně z přelomu 70. a 80. let Markéta Lazarová aneb Obloha věčně modrá, vášně věčně krvavé a Balada o Tristanovi a Isoldě aneb Osude... a o pár let později Kichotání. Práci v pro- fesionálním divadle ochutnal, ale nenadšen, se jí po dvou letech vzdává. Roku 1990 zakládá divadelní společnost Kejklíř, s níž od té doby odehrál na tisíc představení. Čtyři roky byl předsedou České sekce (po vzniku ČR střediska) UNIMA, v letech 1991 až 98 působil v Ar- tamě jako odborný pracovník pro loutko- vé divadlo (a výrazně rozšířil vzdělávací nabídku Loutkářské Chrudimi). Je psavec (dramatizace, statě a knížky o autorském a loutkovém divadle), lektor (Lidových konzervatoří, dílen a seminářů po celé ČR), zakladatel, realizátor a porotce řady přehlídek (např. Přelet nad loutkářským hnízdem, Faustování, Sousedění ad.).

Přibližně před dvaceti lety jste s Jardou Provazníkem jako dva mladí rozhněvaní muži vystoupili v Loutkáři s manifestem nazvaným "Utoneme aneb Je amatérské loutkové divadlo umění?". A Jan Císař tamtéž v Roz- hovorech o amatérismu vyslovil názor, že reprodukční soubory nejsou a ne- budou trvalou součástí našeho loutkářského hnutí. Jak to vidíš dnes, kdy jsi už oslavil své abrahámoviny a do konce století a tisíciletí zbývají měsíce?

Pochopitelně reprodukční loutkářství do druhého tisíciletí nejspíš vstoupí. Ovšem rozvrstvení loutkového divadla je dnes výrazně jiné než před těmi dvaceti lety. Výrazně se posílila vrstva kvalitních souborů, které dělají tvořivé divadlo. A to nemám na mysli tu absolutní špičku 3-4 souborů, jako je svitavské Céčko, Čmukaři nebo plzeňský Střípek, soubory, které každoročně přicházejí s dobrou inscenací. Mám na mysli většinu těch, které se vyskytují na regionálních přehlídkách a čas od času se účastní Loutkářské Chrudimi. Vedle nich samozřejmě existuje široká vrstva reprodukčních souborů, které ale povýtce hrají doma. Poptávka dětského publika je stále velká a reprodukční soubory mají tedy argument, že děti čekají. Impulsem k přežití těchto

souborů byl i pocit sounáležitosti k místu, který se po roce 1989 obnovil stejně jako spolkový život.

Takže už nejsi proti reprodukčním souborům tak bojovně naladěn jako kdysi? Já na sebe musím prozradit, že dětský divadelní soubor, v němž jsem vyrůstala, byl rozhodně dost špatný. A přitom na něj jako na nedílnou součást svého dětství vzpomínám s úsměvem a zdá se mi, že můj přístup k modernímu umění nenarušil.

Karel Šefrna taky říká, a není sám, že vyrostl ve strašném souboru, takže nejspíš to dětem nijak přímočaře neuškodí. Ale mám pocit, že spousta z nich, jakmile odroste dětským botičkám, usoudí, že divadlo, zvláště loutkové, je něco neuvěřitelně naivního, vhodného leda pro malé děti, což už oni nejsou, a jako takové je prostě přestane zajímat. Nepoznamená to tedy jejich osobnost, ale vztah k divadlu.

Možná to u loutkového divadla anebo u vztahu čistě diváckého může takhle působit. Ale vraťme se ještě k proměnám loutkového divadla v posledních dvaceti letech. Alternativní nebo, jak jsme dřív říkali, autorské divadlo jako samostatný fenomén dnes prakticky v činohře neexistuje. Nicméně jeho postupy úspěšně vstřebalo interpretační divadlo. Je to v loutkářství obdobné ?

Myslím, že ne, i když i tady k syntézám dochází. Loutkové divadlo má proti činohernímu tu výhodu, že je svou podstatou neiluzivní, má dál k realitě. I přesto, že se řada souborů snažila a snaží vytvořit iluzi se vším všudy. V činoherním divadle stále zůstává základem divadelního jazyka člověk, zatímco loutky jsou vytvořeny jako předmětné a ani jejich pohyb nelze beze zbytku okopírovat ze života. Pro základní úkony je třeba hledat nějaké řešení, které je vlastně z podstaty metaforou. Loutkové divadlo musí vždy usilovat o nový pohled a to má s alternativou společné. Před třiceti lety, kdy v profesionálním divadle začínal třeba královéhradecký Drak a v amatérském Šefrna a svitavské Céčko, bylo většinou divadelníků i běžných diváků považováno za cosi podřadného a byla nemyslitelná představa, že by třeba činohře mohlo

Luděk Richter na snímku Jiřího Chluma z roku 1985

přinést nějaké podněty. V tom došlo díky Draku, Naivnímu, Céčku, Střípku či Čmukařům a dalším nepochybně k jednoznačnému posunu. Loutkářství začalo být zajímavé a inspirativní i pro tzv. velké divadelníky. To je proměna.

Dá se říci, že přinejmenším od již zmíněného manifestu máš na té proměně svůj jasný podíl. Nezdá se ti, že se odchodem z Artamy svého dalšího působení na ovlivňování loutkářství tak trochu vzdáváš ? Nebo jako moudrý padesátník už méně chceš měnit svět, jímž je pro tebe loutkové divadlo?

Ale mě zajímá pořád, i když asi nejdůležitější je dnes pro mě v té praktické podobě. Nemám tak moc pocit stárnutí, ledaže by se projevovalo tím, že mám potřebu se na něco víc soustředit. A ničeho se nevzdávám. Rád budu jako dřív, bude-li o to někdo stát, jezdit do porot a pracovat jako lektor dílen. Ostatně jsme vytvořili společnost Dobré divadlo dětem. Amatérské loutkové divadlo docela dobře kultivuje Artama, ale co je to platné, narazí-li pak na diváckou obec, kterou divadlo nezajímá, protože má dnes daleko širší nabídku zábavy. Takže DDD se obrací k publiku, rodičům, učitelům i dětem a nabízí jim ve svém čtvrtletníku divadelní inscenace, které se jim nemusí jevit jako nezajímavé a nudné, a v seminářích způsoby práce s dětským divákem, které mají šanci ho pro divadlo zaujmout.

Máš pocit, že se o činnost DDD zajímají alespoň kantoři, s nimiž jste se potkali na svých divadelních štacích ? Má nějakou odezvu ?

Roste počet zájemců o Čtvrtletník a jsou z celé republiky, nejen z Prahy. A do seminářů se účastnící vracejí a přivádějí další zájemce. Já svou divadelní činnost i seminární nabídku považuji za kapky, které kapou na kámen, aby časem vytvořily malý důlek.

Tvá společnost Kejklíř je kočovným divadlem, které ti jistě dává pocit volnosti, ale taky musí být dost únavné. Nechtělo by se ti přece jen zakotvit ve stálém divadle?

Mě to baví. Narozdíl od statutárních divadel tady mám spolupracovníky, kteří to dělat chtějí a s nimiž chci dělat i já. Nezajímá mě divadlo jako pracovní povinnost, při níž si lidé hlídají, zda do práce nevložili víc, než se jim objevilo na výplatní pásce. Baví mě společné nalézání. Sebekriticky přiznávám, že to může být věc mého amatérského přístupu k režii. Těší mě i to, že mohu dělat komplexní divadlo. S výjimkou jediné hry, do které mi loutky řezal Karel Vostárek, jsem si všechny loutky dělal sám. Taky před každým představením nebo šňůrou si musím všechny věci, loutky i rekvizity, sám odnosit ze 4. patra, v němž bydlím, do auta a pak si ho odřídit třeba na Moravu. A vyložit, stavět, bývá to fofr. Ale já cítím, jak s tím vším souvisím, jak je každý úkon důležitý. A myslím, že tím mám k celé práci, ke každé loutce jiný vztah. Baví mě práce v porotách, ale kdybych přestal divadlo dělat živě, asi bych neměl ji totu, zda už jenom nezabředám do představ o divadle. To je jistě strašně individuální.

Jaké jsou dnes děti jako diváci? Není to někdy tvrdý chlebíček hrát pro generaci, která plně žije televizní virtuální realitou a nečte, protože jí stačí jen vidět ? Pochopitelně televizi.

Tvrdý chlebíček to je. Každého divadelníka pohladí úspěch vyjádřený potleskem. Ale děti ho téměř neznají, u televize se netleská. Zatleskají spíš proto, že začne paní učitelka. Jsou jistě upřímnějšími diváky než dospělí, ale je o dost těžší, než bývalo, je "chytit". A právě ta základní soustředěnost, s níž přicházejí, sedají si, něco očekávají, spíš klesá než stoupá. Možná to souvisí s televizním diváctvím, možná s obecným rozmělněním vnitřní kázně. A tak mě víc než potlesk těší, když vidím, že se děti, které přišly ne zrovna nadšeny představou, že uvidí divadlo, "chytnou". Těžší to je, a tedy cennější, u starších věkových kategorií, třeba osmých nebo devátých tříd.

Jak moc tvůj "život s divadlem" poznamenal tvé vlastní děti ?

Myslím, že dost i dobře. Kupodivu je neotrávilo, že jsme je od dětství tahali po divadelních festivalech. Asi z nich nebudou aktivní divadelníci, ale to taky nebyl můj cíl. Ale mají rády divadlo a dnes si ho už vyhledávají samy.

Vítězslava Šrámková

"Faust" na scéně pražského loutkářského souboru Paraple, vedeného Luďkem Richterem. *Foto: Milan Janata*

Josef Doležal - stále aktivní pětasedmdesátník - se smíchem říká: "S kým já to divadlo budu dělat, až ti mladí pomřou?"

Narodil se 20. března 1924 ve Vídni v rodině tajemníka odborového svazu kovodělníků a předsedy jednoty českých krajanů. O divadelních aktivitách svého otce nevěděl. Zjistil to až z fotografií, které zdědil, a z publikace o české menšině ve Vídni "Jednota Máj Vídeň - Simmering". Tento sborník uvádí, že jednota uvedla dne 25. 12. 1904 Moličrova "Lakomce", v němž Josefův otec hrál roli Simona.

Josefa k divadlu přivedla matka, která šila kostýmy na loutky vídeňského souboru. Josefův strýc, povoláním pouzdrař, pro loutkové divadlo vyráběl kulisy a rekvizity. Josef se až mnohem později dozvěděl, že to nemusejí být dokonalé miniatury, jaké se tehdy dělaly, ale že se dají kašírovat. Také šaty loutek, které maminka háčkovala, byly dokonalými zmenšeninami skutečných obleků a vypadaly jako živé.

Josef Doležal tedy poprvé účinkoval v divadle - loutkovém - v roce 1933 ve Vídni. O rok později v Rakousku proběhl Dolfusův protidělnický převrat, Josefův otec odmítl s novým režimem spolupracovat a rodina se odstěhovala do Ostravy. Josef se zapojil do práce divadelníků, sdružených v dorostové samosprávě Dělnické tělovýchovné jednoty Vítkovice I. V odborovém domě hráli loutkové divadlo, a to každý týden. Josef pro soubor napsal osm her. Rokem 1934 se datují také jeho začátky v živém divadle. S vítkovickým mládežnickým souborem uváděli nejprve estrádní besídky, pak postupně i různé dramatizace, kde hrál i režíroval už jako sedmnáctiletý kluk. Jako první uvedli Wolkerovu "Baladu o námořníkovi", pak jednoaktovku "Nemocnice".

"Wolkerem jsme žili," vzpomíná Pepíček, "nejen pro jeho sociální tématiku, ale i proto, že zodpovídal problémy dospívání - 'Jedno srdce jsem pohřbil, druhé ještě nemám' - ten citát je výmluvný."

Pro své veřejné působení ve Vítkovicích byl Josef uvězněn - za ilegální protihitlerovskou činnost. Vystřídal několik věznic - polskou Wroclaw, německou Sigmar - Schönau, Waldheim v Bavorsku, dále Drážďany a Radebeul.

V roce 1945 se vrátil do Ostravy a pracoval jako tajemník Svazu mládeže. Z titulu funkce se stal zřizovatelem profesionálního Divadla mladých v Katolickém domě.

"Byl jsem z toho dost vyjevený," říká, "najednou proti mně stáli renomovaní herci, kteří se ucházeli o místo. Získal jsem ale ke spolupráci prof. Karla Dittlera z gymnázia ve Frýdku Místku, který měl zkušenosti z působení s Mílou Melanovou. Ta vedla pražský dětský soubor. Prof. Dittler ostravské divadlo odborně vedl. Radit nám jezdily i velké osobnosti - Rudolf Deyl mladší, Jindřich Plachta a další."

V září 1946 nastoupil Josef Doležal základní vojenskou službu v Hostinném nad Labem, i tam působil v mládežnickém divadelním souboru. Po vojně žil dva roky v Olomouci, aniž se divadelně uplatnil. Pak ale následovalo dlouhé životní období bohaté i v tomto směru.

"Začal jsem se toulat po různých školách v přírodě - Lipová u Šluknova, Jimramov u Poličky, Krompach, Jetřichovice - a všude jsem hrál a hlavně režíroval v ochotnických souborech," říká Pepík. "Trvalo to do roku 1959. Mezitím jsem pobyl tři roky v Praze, kde jsem působil v souboru SČSP. V roce 1955 jsem tam hrál například Trofimova v Čechovově "Višňovém sadu". V poslední škole v přírodě, v Jetřichovicích, jsme uvedli asi sedm inscenací." Potom přišel do Děčína, kde žije dodnes. Pracoval v Osvětovém domě, kde s Janem Kumprechtem, pozdějším profesionálním hercem, založili divadelní studio při městském divadle. Kromě toho Josef režijně a metodicky vypomáhal ve venkovských souborech, například ve Velkém Šenově a Jetřichovicích.

V roce 1967 se stal uměleckým ředitelem kulturního domu Desta Club, kde založil soubor Mikrofór, který uvedl asi pět inscenací, z nichž nejúspěšnější byl Landovského "Hodinový hoteliér". Zúčastnili se s ním i Jiráskova Hronova v roce 1971.

Josef Doležal v Hodinovém hoteliérovi v roce 1971. Foto: archiv J. Doležala

O rok později byl Josef díky normalizačním prověrkám z Desta Clubu vyhozen a pracoval jako závozník a pomocný skladník v Restauracích, poté jako skladník v Dobkovicích u Děčína v podniku Prefa. I tady založil soubor při Osvětové besedě. Inscenace, které hráli, se vždy zúčastnily významných regionálních přehlídek. Například s Pugetovým "Bláhovým časem" absolvovali první ročník přehlídky vesnických souborů ve Vysokém nad Jizerou. Představení mělo celkem pětatřicet repríz. "Rád vzpomínám i na hru Daň zrání, kterou pro nás napsala Hana Bednářová z Karlových Varů," vzpomíná Pepíček, "také tu jsme hráli například na regionální přehlídce v Úpici. - Pak nás najednou v Dobkovicích nechtěli, protože v souboru pracovalo několik lidí vyloučených z KSČ. Azyl jsme získali přímo naproti, na druhém břehu Labe, v Klubu pracujících v Boleticích nad Labem. Tam jsme nastudovali například dvě aktovky Vampilova - Metér a Dvacet minut s andělem. Byly úspěšné, hrály se až na národní přehlídce ve Svitavách a na mezikrajové přehlídce v Krnově. Celkem jsme dosáhli třiceti repríz. Podobně úspěšná byla inscenace Mše za pannu, která se hrála také ve Svitavách, Krnově a měla mnoho repríz. Se všemi jsme se také zúčastnili krajské přehlídky v Žatci. Samozřejmě jsme nastudovali i řadu pohádek."

Boletická éra trvala až do převratu v roce 1989. Od roku 1990 se soubor opět stěhoval, a to do děčínského Desta Clubu, kde se Josef stal ředitelem.

"V roce 1994 jsem ve svých sedmdesáti letech konečně odešel do důchodu. O rok později přestal Desta Club na tři roky fungovat, a tak jsme se s divadlem museli znovu stěhovat. Přístřeší nám poskytl Dům dětí a mládeže v děčínské čtvrti Březiny, kde působíme dodnes," zakončuje Pepa historickou exkurzi a dodává: "Za porevoluční období se podařilo nastudovat více než deset inscenací, čtyři z nich jsem dělal já - například Patrickovy hry Rajčatům se letos nedaří a Opalu má každý rád nebo Shawův Pygmalion. Poslední úspěšnou inscenací pod mou režií jsou Povídky z kapes od Karla Čapka, které hrajeme společně s druhým děčínským souborem jménem Karel Čapek. Není to moje první spolu práce s tímto souborem, režíroval jsem u nich už v roce 1988 podobné představení, složené z Čapkových povídek, v roce 1991 Albeeho Všechno na zahradě a také jednu pohádku.

Za své dosavadní divadelní působení má Josef Doležal za sebou zhruba sto režií a asi polovinu rolí. Podílel se i na organizaci amatérského divadla. V roce 1968 spoluzakládal Svaz českých divadelních ochotníků, v jehož ústředním výboru je dodnes, od roku 1990 do 25. dubna 1999 působil jako předseda SČDO. Už od roku 1959, kdy se stal členem poradního sboru při Okresním domě osvěty v Děčíně, pracoval také jako porotce různých přehlídek. V SČDO pak přednášel i ve škole amatérských režisérů.

Naše předposlední otázka žádala Pepíka o zhodnocení vývoje českého ochotnického divadla:

"České ochotnické divadlo, jak se ukázalo, je nesmrtelné nejméně ze dvou důvodů. Jednak proto, že člověk se rodí se sklony k napodobování (to mám z Aristotela), jednak proto, že bylo vždycky spojeno s duší národa, s reálným životem obyčejných lidí, a to už od národního obrození. Proto je také značně političtější, v dobrém slova smyslu, než divadla sousedních národů. Vyrostlo totiž z lidového divadla, na rozdíl od německého nebo polského, která mají kořeny v dvorském divadle. Za svůj život jsem prožil už tři katastrofické zvěsti o nevyhnutelné zkáze divadla. Poprvé ve třicátých letech, kdy se předpovídal zánik divadla s rozvojem filmu. Podruhé v šedesátých letech s příchodem televize a naposledy teď, počátkem let devadesátých, s rozvojem podnikání pod heslem "nepotřebujeme snít, budeme své sny uskutečňovat". Žádná z těch katastrofických vizí se nepotvrdila. Je pravda, že v letech 1990 až 1994 útlum nastal. Ale pak se divadelníci do souborů vrátili a zakládají nové. Potěšitelné je, že často se spoustou mladých lidí. Lidé se vrátili do hledišť a dokázali, že živé umění, odehrávající se před jejich vlastníma očima, je stále přitahuje."

A na závěr - kde Josef Doležal spatřuje hlavní problémy amatérského divadla u nás?

"Hlavním problémem růstu ochotnického divadla je divadlo, které nazývám sousedským. Jde o hraní před nekritickým publikem z místa bydliště. Tady cítím úkol,

který máme, taktně a takticky tyto soubory přesvědčit, aby zkusili hrát i ve "vedlejší vesnici". Pak poznají, že to, co zatím umějí, nestačí a přiměje je to k určité míře sebevzdělávání. A to je to nejpodstatnější."

Na závěr Pepa považoval za nutné sdělit: "Se smíšenými pocity vnímáte, že se o vás píše hlavně proto, že jste starý. Jistě, je tu i ten důvod, že se vám něco v životě podařilo nebo že jste určité myšlence zůstal věrný. To hlavní je ale věk. A tak si myslím, že by bylo dobré psát spíše o těch mladších, kterým se něco daří a mají ještě dost sil táhnout tu káru dál."

Chceme tě, Pepíčku, ujistit, že jsme rozhodně nepřišli proto, že bys byl starý...

Ptal se ***Pavel Panenka***

75 let Miroslava Ryšavého

Zdá se mi zcela k nevěření, že 24. května oslaví Miroslav Ryšavý 75 let života. Je-li mi dovoleno poněkud přehlédnout jeho život v určité zkratce, vždyť jej znám více než 33 let, pak mne napadají dvě slova: věrnost a zakladatelství. O obojím podám svědectví. Píšu-li o věrnosti, mám na mysli loutkové divadlo.

Ve čtrnácti letech vstoupil se svým otcem do sokolského loutkového divadla v Lomnici nad Popelkou, kde se stal pro začátek pomocným vodičem. Pracoval zde s takovými nadšenci, jako byli pan učitel Cerman a pan Kaplan, loutkáři z přesvědčení a také dobří lidé. Po válce na výzvu Jana Malíka přešel do Prahy. Jan Malík již v roce 1946 chtěl založit profesionální divadlo a o mladého nadšence z Lomnice měl zájem. Tento projekt se však realizoval až o tři roky později. To již Mirek byl členem Umělecké výchovy. Po jejím zániku jeho kroky vedly na Zelenou lišku, soubor v Praze 4, kde začalo také jeho celoživotní přátelství s výtvarníkem Zdeňkem Juřenou. V roce 1952 se však soubor rozešel, neboť divadlo bylo zbouráno.

A právě nyní začíná jeho zakladatelská činnost. V roce 1953 zakládá soubor Kováček na Smíchově. Zde jako všestranný loutkář a vůdčí osobnost pracuje pět let. Pro neshody se zřizovatelem s částí souboru Kováček opouští a zakládá tentokrát v 10. pražském obvodu soubor, který nese název Pimprle, a který úspěšně působí dosud. Cesta Pimprlete nebyla nikterak jednoduchá a spotřebovala mnoho z Mirkova organizačního potenciálu. Pimprle vždy usilovalo o maximální nezávislost. Získalo si proto pro svou činnost vlastní prostory. Nezávislost znamenala také hledat nové a nové zřizovatele. Co já vím, byly jimi např. skautská organizace v roce 1968, pak baráčníci, jednu dobu i SČDO, až pak v nových poměrech po roce 1989 vzniklo občanské sdružení Pimprle.

Zakladatelství pro Miroslava Ryšavého také znamená SAL. Když v roce 1967 Eduard Vavruška sháněl zájemce o vznik zájmové organizace amatérských loutkářů, stál při něm i Mirek a staral se především o zajištění organizační stránky tohoto usilování. Nebylo to lehké tehdá stejně, jako to není lehké ani dnes. Po ztroskotání nadějí na vznik samostatné organizace vedla cesta SAL do Svazu klubů mládeže a po jeho nuceném rozchodu v roce 1969 a po další usilovné práci zakotvila SAL ve Svazu českých divadelních ochotníků jako jeho relativně samostatná součást. Od počátku Mirek působil jako tajemník a po dvaceti letech pak stanul včele SAL.

Za dobu existence SAL stál Ryšavý u zrodu mnoha akcí a nejrůznějších počinů. Svou práci neomezoval jen na SAL, ale byl užitečný i v celosvazovém životě. Dlouho vedl sekretariát Svazu, staral se o jeho pokladnu a podílel se na přípravě přehlídek a festivalů a dalších akcí.

Životní jubileum je jistě vhodnou příležitostí poněkud bilancovat, ale práce nekončí, neboť je toho ještě mnoho k vykonání. Miroslav Ryšavý to dobře ví, a tak svůj věk, o němž se říkává, že je požehnaný, vytrvale ignoruje. Chtěl bych mu popřát, aby mu tento postoj ještě hodně dlouho vydržel, aby při něm stálo zdraví a energie. Je toho pro loutkové divadlo i zájmovou organizaci třeba.

Petr Slunečko

M. Ryšavý předává ocenění na oslavách 85 let LD Jiskra Praha. Foto: Jan Müller

Půlstoletí na jevišti

Když jsme onehdy vyplňovali nějaké úřední formuláře a v rodném čísle Mirka Rady figurovala na začátku číslice 29, mysleli jsme, že je to překlep. Vždyť by to znamenalo, že Mirkovi je letos sedmdesát. "Jo, to není překlep, děvenko, to je tvrdá a nepříjemná pravda", odvětil s úsměvem Mirek.

V roce 1951 se na jevišti v Malostranské besedě objevil v roli pilota ve hře "Unos do Erdingu" třiadvacetiletý divadelní elév. Tehdy nikdo netušil, že se vlastně objevil nový talent, herec, který se během téměř padesáti let stane členem řady pražských divadelních souborů, vytvoří řadu nezapomenutelných postav a postaviček.

Miroslav Rada začal hrát - jak bylo shora uvedeno, v Malostranské besedě, pak hrál se žižkovským souborem Pokrok, s vršovickým Bozděchem, který dodnes působí v Divadle Solidarita, a nakonec zakotvil v Máji, kde se jeho zkušenosti a herecké umění naplno rozvinuly.

"V té době jsem měl možnost často s ním spolupracovat", říká František Mikeš, "a tak si vzpomínám na jeho vynikajícího kostelníka Pyškytla v Dalskabátech, reverenda Chasuble v inscenaci Jak je důležité míti Filipa a hlavně na jeho ženicha v Čechovových námluvách, se kterým měl úspěch nejen na českých jevištích, ale i na zahraničních zájezdech v Německu, v Bulharsku... Když byla tato inscenace po dvaceti letech (v r. 1994) ve stejném obsazení (Miroslav Rada, Jaroslava Mikešová, Gustav Urban) obnovena, znovu si získala srdce diváků na Hronově i v německém Hannoveru, v Belgii, v Dánsku, ve Francii a znovu na mnoha českých jevištích."

S Mirkem Radou se dobře spolupracuje. Má sice svou hlavu (jako ostatně většina výborných herců) a dovede si svůj názor i nápady prosadit, ale nakonec je ukázněný a svého režiséra respektuje.

Za těch - zatím - třicet dva let v Máji odehrál stovky představení pro dospělé i pro děti. Ale to mu ještě nestačí. Stal se pravidelným účastníkem Pohárku v oblasti monologů i dialogů. Třikrát byl jeho vítězem a prakticky vždycky dosáhl na nějaké ocenění. Jeho vystoupení na přehlídce aktovek a malých divadelních tvarů Kaškova Zbraslav je vždy vrcholem celého programu. Monolog Pekaře z apokryfů Karla Čapka, který si sám zdramatizoval, je nezapomenutelným výkonem, který zastiňuje profesionály. Jeho profesor, horující proti škodlivosti tabáku dojímá publikum a patří k tomu nejlepšímu, co se na amatérských jevištích kdy objevilo. Rovněž dialog A. Nikolaye "Dvacet let, pět měsíců, dvacet sedm dní" se stal příležitostí, aby Mirek rada předvedl své velké herectví na jevištích doma i v cizině.

Vedle herectví se Miroslav Rada věnoval i režii. Ještě na Žižkově inscenoval pohádku "Brokát, princ z pohádky" a další celovečerní představení, ve Vršovicích režíroval "Dům u dvou vražd" a v Máji vznikly pod jeho režijním vedením pohádky "Popelka", Český Honza" a "Vodník Mařenka". Přestože jeho režijní práce byla rovněž úspěšná a získala řadu soutěžních ocenění i zájem diváků, Mirek Rada se vždy rád vracel k herectví.

V současné době má nastudovány krátké divadelní útvary, vycházející z díla Karla Čapka - "Telegram", "Diokleián", "Věštkyně". "Telegram" byl na podzim roku 1998

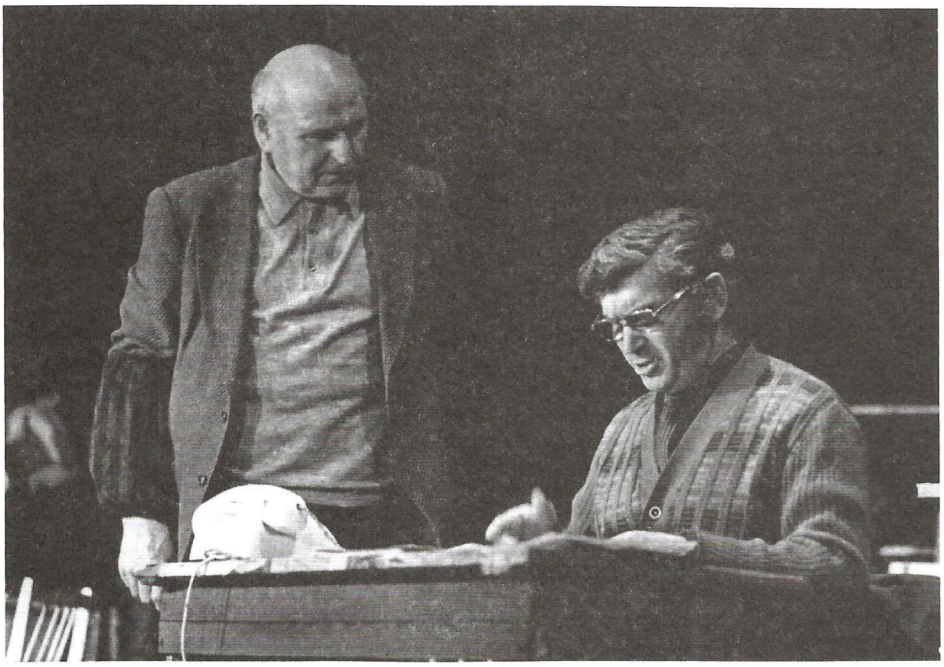

Miroslav Rada s Ladislavem Lhotou ve hře Tak kdo k čertu odejde na jevišti pražského souboru Máj. *Foto: Dušan Dostál*

na seniorské přehlídce v Kroměříži doporučen k účasti na letošním Jiráskově Hronově.

Vedle toho hraje Mirek i v běžném repertoáru svého souboru Máj, například v pohádce "Tři zlaté vlasy Děda Vševěda".

Na konec trochu statistiky: za svoji hereckou kariéru sehrál Mirek 72 rolí v představeních pro dospělé, 41 pohádek, nastudoval 13 monologů a 9 dialogů.

A tak mu společně popřejme pevné zdraví, dobrou paměť a stálou chuť do života. Ostatně, vždyť se s ním uvidíme, když ne dřív, tak určitě stejně jako každý rok na Hronově...

Lenka Smrčková

Přítel slováckých ochotníků

Uprostřed každodenního kolotoče zájezdových představení vstoupil letošního podzimu mezi šedesátníky přední herec Slováckého divadla v Uherském Hradišti Jaroslav Kyncl. Narodil se na Vysočině a radost z ochotnické aktivity poznal už v domácím prostředí, takže nebylo divu, že se r. 1965 ocitl mezi úspěšnými absolventy brněnské JAMU, kam se napřesrok zařadí i jeho dcera Alžběta. Po dvouletém působení ve Večerním Brně jej přilákalo vínorodé Slovácko a jemu zůstal nepřetržitě věrný od r. 1967 dodnes. Jubilant zde odjakživa náležel k nejobsazovanějším hercům a v režiích doc. M. Hynšta, K. Neubauera, H. Domese, P. Ruta, I. Stránského, K. Hoffmanna a dalších vytvořil desítky pozoruhodných postav, vyznačujících se zpravidla psychologickou věrohodností, nefalšovanou člověčinou a spontánností. Snad nejčastěji byl J. Kyncl pověřován úkoly komediálními, jako byli protagonisté Nebe na zemi či Kata a blázna v repertoáru Osvobozeného divadla, švec Knejp v Nestroyově frašce Lumpacivagabundus, patrone Fortunato z Goldoniho Poprasku na laguně nebo šumař Tuláček z báchorky M. Kubátové Jak přišla basa do nebe. Dařily se mu úkoly tragikomického ladění (Přednosta v Hrabalových Ostře sledovaných vlacích, konferenciér Burkin z Gorinova Posledního koncertu) nebo zemité lidové typy – sluha Osip (Gogolův Revizor), Šťastlivec (Ostrovského Les), zbrojnoš Srpoš (Klicperův Hadrián z Římsů), tvrdí sedláci Lízal a Bušek z domácích klasických předloh bratří Mrštíků a L. Stroupežnického. Dětské obecenstvo mnohokrát tleskalo Kynclovým robustně vytvářeným pohádkovým hrdinům, šaškům, hejkalům, loupežníkům a dokonce i čarodějnicím. Když bylo třeba, ochotně spolupracoval s okolními folkloristickými tělesy včetně účasti na strážnických přehlídkách. Občas rád podal pomocnou ruku rovněž místním ochotníkům ze sboru Čapek – nejúspěšněji při režii svěží pohádky svého souborového kolegy Karla Hoffmanna Pim a Pid aneb Za službu službou. *(vz)*

Divadelníkova pětasedmdesátka

Dlouholetý bývalý člen Divadla bratří Mrštíků v Brně Vilém Lamparter se věnuje Thálii už více nežli půlstoletí. Tento žilinský rodák přišel do Brna před druhou světovou válkou. Coby student ochotničil nebo účinkoval v rozhlase a po osvobození působil jako herec i režisér v Městském divadle mladých, které posléze našlo trvalé umístění na Výstavišti a mělo ve svém středu osobnosti typu Miroslava Zajdy, Ladislava Smočka nebo Zdeňka Kaloče. Jubilant tu rovněž krátce ředitelo val a poté stál s komikem Lubomírem Černíkem a režisérkou Olgou Zezulovou-Waltrovou u zrodu Satirického divadla Večerní Brno. V Divadle bratří Mrštíků čekaly na V. Lampartera v režiích Milana Páska, Pavla Římského a dalších zpravidla úlohy středního rozměru; byl však např. také klaunským Tulákem z čapkovské alegorie Ze života hmyzu. Hodně úsilí věnuje V. Lamparter i amatérské oblasti, např. jako režisér v brněnském souboru Svatoboj, člen rozličných porot nebo obětavý spolupracovník Svazu českých divadelních ochotníků. *(vz)*

Zpráva o říši loutek

Až někdy vaše dítka zatouží po pohádce, vzpomeňte na Říši loutek. Najdete ji snadno. Divadélko je pár kroků od stanice pražského metra Staroměstská, v budově Městské knihovny.

Paradoxem je, že vznikalo již během první světové války. V ruském zajetí se ocitl mladý a všestranně nadaný sochař a řezbář Vojta Sucharda. Spolu s kamarády v zajateckém táboře vyřezával "pajduláky" a loutky, nu a od loutek chybí k divadélku pouhý krůček. Šprýmovné hříčky a pohádky hráli pro kratochvíli sobě, ruským vojákům i vděčným vesničanům z okolí zajateckých táborů. Zážitky a zkušenosti ze zajetí vtiskly charakter a budoucnost pětičlenné skupině bývalých válečných zajatců, zakladatelů Říše loutek.

Stálou a důstojnou scénu získalo divadélko v prosinci roku 1928 v Městské knihovně na Starém městě pražském. Během uplynulých desetiletí se v jeho zákulisí vystřídaly čtyři generace zapálených fandů. Prošly tudy stovky loutkoherců, hudebníků, kulisáků, osvětlovačů, ale také dramaturgů a režisérů. Každý z členů souboru vždycky měl a má své občanské povolání. Divadlo provozují v sobotu, v neděli, o prázdninách, pro radost ze hry a z pocitu, že svým malým divákům rozdávají radost a okouzlení. Každý z nich sem někdy nějak přišel, různými cestami, většinou jako dítě, aby zde dospěl a přivedl sem po letech vlastní děti. Proto, jak říká herec archivář, režisér a loutkoherec Jan Novák, Říše loutek nikdy nebyla jednogeneračním souborem. Vždy se tu generace prolínaly – od dětí předškolního věku až po prarodiče různého vzdělání a profesí. Nechybějí tu ani profesionální absolventi oboru loutkářství.

Amatérismus členů vězí spíše v tom, že dělají divadlo bezplatně. Proto je s podivem, že v době budovaní tržního hospodářství a konzumního stylu života se v srdci Evropy najde skupina nadšených "šílenců", kteří provozují divadlo jen tak, dětem pro potěšení, bez maratonu za pozemskými statky.

Jindřich Šaroch
KUDYKAM ze 4. 3. 1999

Skřivan (nebo slavík) učaroval všem

Romeo a Julie, Shakespearova tragédie na motivy věčné lásky inspirovala Ephraima Kishona napsat povídky Byl to skřivan, která zase inspirovala k dramatizacím. Nové divadlo Mělník z nich vytvořilo dílo, kterým zaplňovalo od 23. do 27. února sály Českých domů v Ivanově Sele, Záhřebu, Hercegovci, Daruvaru a Končenicích.

I když šlo o všední dny (všechny spolky, kromě záhřebského, se obávaly, že návštěva bude malá), krajané nejenže splnili, ale i překonali nejtěžší přání organizátorů – přinášely se ještě desítky židlí navíc.

První vystoupení mělo deset mělnických ochotníků (tři herci, režisér a technická skupina) v Ivanově Šele před plným sálem: obsazeny byly nejen židle, ale i místa k stání po stranách sálu a v jeho pozadí.

... Další vystoupení tentokrát u krajanů v Záhřebu, vysoce ocenil velvyslanec České republiky Jiří Kuděla.

... Hercegováci jako diváci překonali všechna očekávání. Nejenže popřeli několikaleté tvrzení, že se divadlu v Hercegovci u nedaří, ale přišli i lidé, kteří v sále Masarykova domu nebyli už i více než deset let. Vnímali události a herce na jevišti všemi buňkami, nadšeni a okouzleni divadelním uměním mělnických ochotníků. Mělničtí otevřeli v Hercegovci divadlu vrata dokořán.

V Daruvaru se za všechny naše čtenáře dívala Libuše Stráníková (její hodnocení hereckých výkonů platí pro všechna vystoupení):

"Sál byl obsazený do posledního místa. Ale zasvěceného pozorovatele mohlo ze všeho nejvíc potěšit ticho, v kterém diváci sledovali vynikající výkon tří herců, kteří se na jevišti v rychlém sledu střídali v šesti rolích ...A přestože všichni herci byli vynikající, přece nám učarovala paní Milada Hluštíková, která se ve vteřince, kolik jí bylo třeba k výměně kostýmu, dokonale převtělila z životem otrávené Julie v jankovitou čtrnáctiletou vlastní dceru Lukrecii aneb ještě přesvědčivěji v stařičkou, podle potřeby a příležitosti nedoslýchající chůvu. Ti, kteří si divadelní prkna sami přeměřili se v duchu ptali: je tohle vůbec možné? Bylo. A byl to výkon, za který klobouk dolů...

... Poslední večer s mělnickými herci patřil České besedě Končenice, na jejíž pozvání spolu s pozváním Svazu Čechů Nové divadlo Mělník u nás hostovalo.

Přes patálie s elektrickým proudem (nebyl několik hodin, ale na intervenci pak v Domě byl), kvůli čemu mnozí nepřišli, protože logicky usoudili: Představení nebude, když není proud, se k přichystaným 150 židlím přinášely dodatečné.

... V Končenicích jsme se rozloučili s milými hosty.

... Odjeli naši přátelé, kteří si nás získali uměním, veselím, rozšafností, odvahou – vším tím, s čím jsme se zatím na našich jevištích setkávali jen zřídka.

Vnucuje se otázka, jak to, že sály byly plné. Odpověď je snadná. Divadlo z Libice nad Cidlinou přesvědčilo krajany, že divadlo je záležitostí krásy i zábavy. Blázinec v prvním poschodí libických ochotníků režíroval Vladimír Dědek. Vladimír Dědek způsobil svým režisérským uměním, že daruvarští Furianti byli na státní přehlídce chorvatského amatérského divadla v Murteru, že byli na státní přehlídce ve Vysokém nad Jizerou v ČR, že se v ČR hráli ještě na několika místech, že končenický Ženich z hladu byl na státní přehlídce chorvatského amatérského divadlo ve Štari Gradu, že se na letošní přehlídce v Brestově o slovo hlásí dokonce dvanáct divadelních skupin. Režisérské umění Vladimíra Dědka bylo zárukou, že uvidíme opravdové divadlo.

To naplnilo naše sály.

Věra Bartošová

(Převzato z krajanského časopisu JEDNOTA č. 9 ze 6. 3. 1999 – kráceno redakcí AS)

KUKÁTKO DO SVĚTA

Divadelní sporty a improvizace v Praze

4. – 6. února se konala zřejmě úplně první dílna divadelních sportů a improvizací v Čechách. Organizátorem byl divadelní obor ZUŠ Na Popelce v Praze 5, lektorem rakouský učitel, režisér a herec Herwig Greschonig z Vídně, který je členem první vídeňské skupiny improdivadla a divadelních sportů IMPRO-X.

Každý den měl podobnou stavbu. První bylo **rozehřátí a zcitlivovací cvičení.** Tato část byla zaměřena především na skupinové cítění, soustředění a okamžitou reakci. Lektor od začátku pracoval – a bylo jasné, že záměrně – zcela bez času na přípravu nebo rozmýšlení čehokoliv. V této fázi nám to ještě nedělalo moc problémy. Do této části patří např. cvičení *Kevin sám doma.* Hráči stojí v kruhu, dívají se do země. Na impuls od lektora prudce zvednou hlavu a podívají se někomu z partnerů do očí. Pokud se ten, na koho se podívám, podívá na mě, oba jsme mrtví, zařveme, padáme k zemi. Hra ihned pokračuje.

Druhou část každého dne tvořil **improvizační trénink,** zaměřený na zdánlivě jednoduchou věc: pracujte s prvním nápadem, který přijde. A opět: reagujte okamžitě, bez přípravy, rozmýšlení a plánování. Teď – hned. Pak je všecko, co děláte, dobře. Když necháte utéct první nápad, pak je všecko, co se snažíte dělat, špatně. V této části lektor kladl důraz mimo jiné na pojmenování věcí. "Ihned to pojmenujte. Je to lízátko nebo hromada písku, ale není to *něcojako...!"* V této části jsme také začali pracovat s náznakem partnerského dialogu, kde základním pravidlem je všechno přijmout. "Overaccept it!" Tedy "přepřijměte to!" Což znamená, jak jsme během dílny pochopili okamžitou, nadšenou a kladnou reakci na jakýkoliv podnět od partnera.

Příkladem cvičení z této části může být *Posílání pomyslné nabídky.* Hráči stojí v kruhu, dokola si posílají proměnlivý imaginární předmět. Hra probíhá ve vysokém tempu. Dostanu věc,které můj partner dá při předávání pomyslnou velikost, případně strukturu tím, jak s ní zachází. To je pro mě impuls k prvnímu nápadu. Ten ihned přijímám a pojmenovávám věc ze které se okamžitě akcí raduji. "To je nádherný písek! (písek se dá vyhazovat, sypat, lízat... všechno v bleskovém tempu, pak se dá shrabat a poslat dál, přičemž v momentě dostane třeba velký, čtvercový tvar). Druhá fáze tohoto cvičení je více zaměřena na dialog. Základ je stejný, ale ve chvíli, kdy přijímám "dárek" od partnera, jsem bezmezně nadšen tím, co dostávám (ihned pojmenovat) a tím, že mi to dává, i kdyby to byl (první nápad na základě způsobu podání) kus bláta, je to nejnádhernější a nejvytouženější bláto na světě.

Třetí část dílny tvořilo každý den **vyprávění příběhů (storytelling).** Tato část byla zaměřena opět na okamžitou reakci a první nápad, ale mimo to ještě na uvolnění asociačních řetězců a jejich využití v příběhu. A tady se výrazně uplatňovalo další z pravidel divadelních sportů; nikdy neříkej NE! Na rozehřívací známé asociační řady navazovala obtížnější cvičení zaměřená na využití sociačního řetězce v příběhu. Například *Příběh z volných asociací.* Dvojice hráčů stojí proti sobě. Jeden z každé dvojice začne nahlas říkat asociační řetězec, odvinutý od libovolného slova. Po patnácti vteřinách má druhý z dvojice třicet vteřin na to, aby z těch asociací partnera které si zapamatoval, udělal příběh. Další cvičení tohoto typu bylo např. *Ano, a ...* Dvojice na jevišti sedí proti sobě, na ničem se nedomlouvá, jeden začne libovolnou první větou. Druhý poslouchá a pak okamžitě navazuje "Ano, a ... "Další větu přidá zase první hráč, "Ano, a..." V této části přicházejí ještě další pravidla: nesnažte se být originální, vtipní ani být hvězdou. Berte první nápad a ze všech sil podporujte svého partnera.

Čtvrtá část každého tréninku (ve spojitosti s divadelními sporty se – tak jako u sportů fyzických – mluví o tréninku místo o zkoušce) byla zaměřena na **status.** Doslova **společenské postavení,** ve volném překladu **nasazení.** Sem

patří všechna cvičení a etudy zaměřené na předávání moci na scéně. Tedy předávání vlády nad situací. V mnoha věcech byla tato část podobná tomu, co v létě učil Dic Wheeler na šumperské dílně Comedie dell´arte. Pracuje se s klasickou dvojicí hráč – protihráč, kde díky pravidlům nebo okamžitým nápadům (jak v kterém cvičení) dochází ke střídání vlády nad situací nejen rychle (jako se všechno ve sportu děje rychle), ale také neočekávaně a na základě prvního nápadu. Nejsnáze popsatelné cvičení z této fáze tréninku je *Smích a pláč.* Dvojice na jevišti , která improvizuje v rolích, dostane tuto instrukci: jeden z vás se směje, druhý pláče. Čím víc jeden pláče, tím víc se druhý směje. V etudě určitě přijde důvod, abyste si pláč a smích prohodili. Neprošvihněte ho! Ostatní v sále pak zadají, do jakých rolí ti dva vstoupí (sluha a pán, prodavač a kupující, atd.)

Pátou část tréninku byly již zcela **konkrétní disciplíny divadelních sportů.** Pravidla, která jsme se postupně učili po celou dobu tréninku, se měla v této části už plně uplatnit. Takže jsme se všichni snažili:

- pracovat s prvním nápadem – neprošvihnout ho, a hned ho použít;
- říkat ANO (všemu co přichází);
- být pozitivní;
- "přepřijímat" vše;
- neklást otázky, odpovídat na ně dřív, než byly vysloveny;
- spolupracovat;
- neblokovat svého partnera, naopak ze všech sil ho podporovat;
- okamžitě pojmenovávat věci;
- být jasní, zřetelní;
- nebýt originální (zjistili jsme, že cesta k nejoriginálnějším nápadům vede jedině přes vstup do všedních věcí);
- najít v každé činnosti rutinu proto, abychom ji mohli v zápětí zbořit;
- nedělat boule na příběhu a nezdržovat ho (už zopakování části věty nebo dokonce jednoho slova je zdržování příběhu.

Samozřejmě zde nelze popsat všechny disciplíny divadelních sportů. Divadelní sporty jsou, stejně jako fyzické sporty, založené na okamžité reakce, na ochotě riskovat a lze si při nich trochu natlouct, ale bolí to o hodně míň než na lyžích. A pokud se daří, tak jsou rychlé, spontánní a hluboce upřímné.

V disciplíně "*Oslava narozenin"* jsou na jevišti čtyři herci. Každý z nich se sám rozhodne, který z partnerů je pro něj: pekelně smradlavý, dále který ho přitahuje a rád by si s ním něco začal, a kterého z partnerů se bojí. Všichni čtyři se pak setkají na oslavě narozenin. Bez přípravy a domluvy se rozbíhá improvizace, při které se herci snaží držet alespoň občas a alespoň některý z výše uvedených pravidel.

Disciplína *"Ruka na koleni"* je pro tři herce. Muž uprostřed dvou žen, například náhodní cestující ve vlaku. Muž se střídavě baví s oběma ženami, přičemž vždycky té, se kterou se zrovna nebaví, pokládá ruku na koleno.

Do třetice může jako příklad sloužit disciplína *"Dva herci a jeden hlas"*. Dva herce, kterým publikum zadá kdo jsou, mluví (dabuje) oba třetí herec, který sám nehraje. Herci na scéně jednají tak, jako kdyby za sebe mluvili oni sami. Stavbu dne uzavíralo vždycky cvičení zaměřené na soustředěnou, zklidněnou a pomalou práci se skupinovou energií. To byly věci, které známe a využíváme u nás také.

Během dílny, když jsme začínali trochu tušit o co jde, začalo z práce vysvítat, že divadelní sporty jsou vlastně volný běh nápadů a asociací, neobtěžovaných rozumem. A že nejoriginálnější jsou překvapivě věci, které leží na hranici všednosti. A že cesta k originalitě a humoru je vlastně jen vstupem do všednosti, ale s otevřenýma očima. A že humor je v nás všech. A že divadelní sporty otvírají tok člověčenství a proto je při nich spousta legrace. Že postihují život jako vodopád neutuchajících akcí a reakcí, kde se přijímá všechno, co přichází, nekladou se otázky, a neříká se ne.

Takže díky, Herwigu, a za všechny naše komedianty doufám, že jsme se u nás s tebou neviděli naposled.

Radka Svobodová

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

Hry pro děti a mládež

(4. část - dokončení z AS 5 a 6/98 a 1/99)

Tímto 4. pokračováním prozatím uzavíráme poohlédnutí po dramatice pro děti a mládež z jiných zemí, které se snažilo rozšířit možnosti, jaké skýtá domácí produkce, respektive dramatika přeložená do češtiny z jiných jazyků a u nás již publikovaná. Předkládaný výběr her se zaměřil na tematiku, která se v původní české dramatice vyskytuje sporadicky. Čerpá z 5. dílu mezinárodní bibliografie, z Výběrového katalogu her pro děti a mládež, vydaného Centrem ASSITEJ USA v roce 1996. Nechť je vám i on zdrojem dramaturgické, případně autorské inspirace. Další informace, včetně telefonických aj. kontaktních čísel, lze získat u zpracovatele rubriky na telefonu ARTAMA 02/61215684-7, Fax 02/61215688. Lze zde vyhledat i návrhy na případné překladatele her. Pořízení překladů není věc tak složitá, jak by se na první pohled mohlo zdát, ba dokonce nemusí být ani finančně příliš nákladná. Vše je věcí jednání a dohody.

ŠVÉDSKO

Staffan Göthe
Strach je bídný patron (Ruben pottas eländiga salonger)
Činohra - 4 muži, 2 ženy
Délka původního provedení hry: 90 minut; pro děti od 13 let

Synopse: Šestnáctiletý Johan Bjork utíkal od svých zlých spolužáků do světa snů. Vytvořil si "parlor" - knihu o fantazií zrozených "opravdových" přátelích, kteří by ho měli upřímně rádi. Až přišel čas, kdy měl už dost věčného utíkání se k představám. Rozhodl se, že bude svým problémům čelit a vypořádá se s nimi vlastními silami. Hlavním tématem této hry je Johanova proměna z ustrašeného chlapce v sebejistého mladého muže.

Hra je k dispozici ve švédštině.
Lze ji získat na adrese: Lena Holmer
TRC Staffan Göthe AB
Forsbo 5
S-774 92 Avesta
Sweden

* * *

ŠVÝCARSKO

Peter Rinderknecht a Stefan Lichtensteiger
Místo pro krále (A Place For The King)
Činohra - 1 muž
Délka původního provedení hry: 60 minut; pro děti od 4 let

Synopse: Starý král žije a spí ve své malé loďce. Je to zvláštní král. Nemá žádné sluhy, žádný palác, žádné poddané, ba dokonce ani jméno. Ve skutečnosti je velmi skromný, nic nechce, nic nepotřebuje. Jeho království je nekonečně se rozprostírající voda, tady panuje... Vousatý podivín vypráví a hraje o starém králi, který miluje hudbu a svůj gramofon. Hra vypráví o schopnosti podívat se na svět nově - jinak a o odvaze změnit zažité stereotypy.

Hra je k dispozici v němčině.
Lze ji získat na adrese: Verlag der Autoren
Frankfurt
Savignystraße 63
D-60325 Frankfurt am Main
Spolková republika Německo

* * *

Guy Krneta
Ursle
Činohra - 3 ženy
Délka původního provedení hry: 35 minut; pro děti od 7 let

Synopse: Hra o dospívání šestileté dívky Ursle, v jejímž životě dominuje její nežijící bratr, který zemřel tragickou smrtí dříve, než se Ursle narodila. Rodiče jí líčí bratra jako anděla, kterým se stal ve

svých třech letech, protože chtěl létat z okna desátého patra domu. Tragická smrt malého chlapce je v rodině stále velice živá. Ursle pronásleduje pocit, že nemůže svého bratra rodičům nahradit. Plna života sní o vlastní smrti v domnění, že potom by všichni mysleli pouze na ní a nevzpomínali by na jejího bratra. Ve finále této fantazie smrti Ursle dospěje k pozitivnímu řešení, přitakávajícímu životu.

Hra je k dispozici v němčině.
Lze ji získat na adrese: Verlag der Autoren
Frankfurt
Savignystraße 63
D-60325 Frankfurt am Main
Spolková republika Německo

* * *

TURECKO

Ülkü Ayvaz
Cínoví rytíři (Tin Knights)
Hra se zpěvy – 12 herců
Délka původního provedení hry: 60 minut; pro děti od 7 do 13 let

Synopse: V jedné malé vesnici žijí lidé, kteří si nekladou žádné otázky, nereagují na žádnou událost, nepátrají po příčinách… Jsou bezstarostní a lhostejní a také lehko podveditelní. Mazaný, sobecký tlučhuba, obeznámený se zdejšími poměry, přichází do vesnice. Využívá situace, klame vesničany a obírá je o peníze. Vesnické děti hrají hru "cínoví rytíři", která vyžaduje odpovědi na různé otázky, dobírání se příčin jevů a reakce na vyvstalé situace. Jejich radost z této hry působí i na dospělé a ti začnou hrát tuto hru také. To je přivede ke kladení otázek mazanému a podvodnému přistěhovalci. Ten se tak ocitne v nebezpečné situaci a bojí se, že si vesničané uvědomí všechno, co na nich napáchal. Nakonec vesnici opouští, aby nalezl jinou, v níž by se lidé na nic neptali.

Hra je k dispozici v turečtině.
Lze ji získat na adrese: ASSITEJ Turkish Center
Telefax: 312 223 66 79

* * *

Türel Ezici
Král, který má rád hvězdy a chytrý klaun (The King Who Likes Stars and The Clever Clown)
Hra se zpěvy – 18 herců
Délka původního provedení hry: 90 minut; pro děti od 7 do 13 let

Synopse: Hra je situována do země oplývající skly a zrcadly. Panovník této země má rád hvězdy. Říká, že jedna z hvězd je jeho a chce po svých poddaných, aby tuto hvězdu chytili a přinesli mu ji. Všichni lidé utrácí své peníze a síly, aby splnili královský rozkaz. Země začíná být velmi chudá. Chytrý klaun chce ukončit toto nesmyslné počínání. Otevře lidem oči a přinutí panovníka, aby opustil zemi. Mezitím vladaři sousedních království chtějí zemi obsadit. Klaunovi se podaří prodat jim sklo a zrcadla a vydělá tak spoustu peněz. Země se opět stane bohatou. Vypovězený král si uvědomí svou chybu, lituje jí a může se vrátit do své země.

Hra je k dispozici v turečtině.
Lze ji získat na adrese: KOCAELI BÖLGE TIYATROSU
IZMIT
TURKEY

* * *

UKRAJINA

Boiko Vadym
Kouzelný palcát (Magic Mace)
Hra se zpěvy – 11 mužů, 3 ženy
Délka trvání původního provedení hry: 80 minut; pro děti středního školního věku

Synopse: Kozák Ivanko se pokouší bojovat proti cizincům, kteří obsadili jeho zemi. Krůček po krůčku se Ivanko probojovává ke kouzelnému palcátu, který dokáže zahnat nezvané hosty. V jeho boji mu pomáhají Čarodějnice a Ďábel, a to ho přijde zatraceně draho. Za přítomnosti nečistých sil se Ivanko stává stále starší. Z mladého kozáka se stane mužem středního věku a nakonec velmi sešlým starým mužem. Příběh má však šťastné rozuzlení.

Hra je k dispozici v ukrajinštině.
Lze ji získat na adrese: The Board of Dramatic Art
of the Ministry of Culture and Arts
of Ukraine

* * *

USA

Y. York podle knihy Janeta Taylora
Elfí odpoledne (Afternoon Of The Elves)
Činohra – 1 muž, 5 žen
Minutáž představení a adresa dětského diváka neuvedeny

Synopse: Elfí odpoledne je hluboce dojímavý příběh o chudobě a nedostatku. Mladá dívka, která nemá mnoho přátel se musí starat o svou duševně nemocnou a fyzicky postiženou matku. Aby dívka mohla alespoň na čas uniknout svému tíživému údělu, vytvoří si v odlehlém koutě dvora, kde je smetiště, elfí vesničku. Tu sdílí se svou kamarádkou. Hra je vedena snahou pomoci dětem lépe porozumět těm, kteří jsou od nich odlišní. Ukazuje, jak lze vyřknout mylný názor o člověku, kterého neznáme, a jak takové vyslovené mínění může být nesprávné a zraňující.

Hra je k dispozici v angličtině.
Lze ji získat na adrese: Seattle Children´s Theatre
Kathy Alm, Script Marketing Manager
P.O.Box 9640
Seattle, WA 98109-0640

* * *

David Saar
Žlutá loďka (The Yellow Boat)
Činohra – 3 muži, 2 ženy, 2 další herci
Minutáž hry není uvedena; pro děti od 8 let

Synopse: Skandinávská lidová píseň vypráví příběh o třech loďkách: "Jedna byla modrá, další červená a poslední žlutá jako slunce. Plavily se daleko po moři. Modrá se vrátila do přístavu. Také červená se plavila domů. Ale žlutá loďka se vydala ke slunci." Malý Benjamin, když se ukládal ke spánku, říkal: "Mami, ty můžeš být červenou nebo modrou loďkou, ale já jsem ta žlutá." Poté se vydal na podivuhodnou cestu…

Hra Žlutá loďka je založena na pravdivém příběhu Benjamina Saarse, který se narodil s vrozenou hemofilií a umřel v roce 1987 ve věku osmi let vlivem komplikací spojených s AIDS. Benjamin měl přitom jedinečné výtvarné nadání. Jeho živá imaginace přeměnila fyzickou a duševní bolest do zářivých barev a tvarů v jeho fascinujících kresbách a malbách. Benjaminův příběh je jedinečnou oslavou života, síly a odvahy dětí.

Hra je k dispozici v angličtině.
Lze ji získat na adrese: Anchorage Press
P.O.Box 8067
New Orleans, LA 70182
USA

* * *

VENEZUELA

Romano Rodriguez
Dívčí ňadra (Pecho de niñas)
Činohra – 12 mužů, 10 žen
Délka původního provedení hry: 100 minut; pro děti od 12 do 17 let

Synopse: Hra líčí osudy tří předčasně vyspělých velice mladých –náctiletých dívek z různých společenských vrstev. Hrdinky příběhů se dostávají do situací, které rozhodujícím způsobem ovlivní jejich dosavadní život – otěhotní. Navzdory závažnému tématu nechybí hře humor. Zavádí nás ze školy do pokojíků, ba i na záchodky. Zabývá se otázkami lásky a přátelství. Věnuje se problematice znásilnění. Poukazuje na nedostatek v komunikaci a v informovanosti v oblasti sexuality.

Hra je k dispozici ve španělštině.
Lze ji získat na adrese: ASSITEJ Venezuela
(aktuální adresu lze získat v Českém středisku ASSITEJ,
Divadelní ústav, Celetná 17,
110 00 Praha 1)

* * *

Luiz Carlos Neves
Polekaný strašpytel (El miedoso asustado)
Hra se zpěvy – 3 muži, 3 ženy
Délka původního provedení hry: 60 minut; pro děti od 8 let

Synopse: Chlapec Ramon byl povolán do kanceláře ředitele školy. Má strach. Zatímco sedí v předpokoji ředitelny, marně pátrá po důvodech svého předvolání. A tak na radu své sestry popustí uzdu své představivosti. Ve své imaginaci si Ramon přivolá vílu, která však mluví o samých hloupostech a učiní mu podivnou nabídku. Ramon se odpoutá od víly a myslí na el Zorra, mstitele, který by

zmátl ředitele školy a starostu města tak, že by se tito pustili mezi sebou do boje. V jeho představách nechybí ani drak, spalující ohněm vše kolem sebe. Nakonec však sebere sílu a odvahu a je připraven vzít situaci do svých rukou. Vstoupí do ředitelny hotov nést odpovědnost sám za sebe.

Hra je k dispozici ve španělštině.
Lze ji získat na adrese: ASSITEJ Venezuela
(viz odkaz u předchozího titulu).

*připravil **Milan Strotzer***
s použitím překladů Kristýny Poesové

ZPRÁVIČKY

VYBRÁNO Z DATABÁZE IPOS

BAKOV NAD JIZEROU (4400 obyv., okres Mladá Boleslav): V Bakově nad Jizerou se 29.1.1999 konala soutěžní přehlídka divadelních kroužků a souborů, které se zúčastnili malí herci te 7 ZŠ v okrese. Dva nejlepší kroužky postoupily do krajského kola ve Stochově na Kladensku konaného dne 20. až 21.3.1999. *(Boleslavský deník, 08.02.1999)*

BRNO (386 tis. obyv.): Divadelní fakulta JAMU, Centrum experimentálního divadla a Divadla Bolka Polívky připravily v Brně na 9.-13.2.1999 9. ročník mezinárodního festivalu divadelních škol. Kromě pořádající fakulty a pražské DAMU vystoupí posluchači divadelních škol ze Slovinska, Estonska, Nizozemí, Řecka, Velké Británie, USA, Bulharska, Ruska, Rakouska, Slovenska a Polska. *(Informační servis Divadelního ústavu, č.2, 1999)*

BRNO (386 tis obyv.): V polovině ledna 1999 se oficiálně obnovuje divadelní sezóna v budově v Tučkově ul. v Brně, kde sídlilo Loutkové divadlo Jitřenka. Po loňských sporech mezi majitelem budovy, městskou částí Brno-střed a bývalým provozovatelem divadla hraje nyní původní sedmičlenný loutkoherecký soubor s novým vedením pod názvem Loutkové divadlo Polárka. Zástupci města měli výhrady k hospodaření, ale i k zastaralému repertoáru divadla. Vedoucí souboru nyní pracuje jako hlavní organizátor provozu divadla. Fundus souboru Jitřenka by měl být zapůjčen městu, předpokládá se, že bude bezúplatně převeden na městskou část. Divadlo Polárka by se mělo stát obecně prospěšnou společností. Z 10 letošních premiér zatím nastudovalo 3, denně hraje 2x dopoledne pro děti mateřských a základních škol z Brna i okolí. V jeho repertoáru zůstávají klasické pohádky, ale mají se objevit i autorská představení. Soubor se chce připravit na profesionální dráhu. Plánuje kurzy loutkoherectví, vznik dětského studia, výjezdy mimo Brno a účast na divadelních festivalech. *(MF Dnes, 16.01.1999)*

BYSTŘICE POD HOSTÝNEM (9000 o., okr. Kroměříž): V Chvalčově, části Bystřice pod Hostýnem, pracuje hudebně-divadelní soubor mentálně postižených z místního ústavu sociální péče Javorník. V průběhu 4 let své existence pořádá vystoupení na různých místech, dostal dokonce nabídku stálého angažmá v teplických lázních. Repertoár souboru je věnován valašskému folkloru – písním s hudebním doprovodem a scénkami. *(MF Dnes, 26.01.1999)*

CHEB (32 tis. obyv.): V Chebu byli 24.1.1999 vyhlášeni vítězové dětské soutěže o nejhezčí název tamního nově zformovaného loutkového divadla – bude se jmenovat KAŠe a PAREK. Zároveň byly vystaveny dětské obrázky s náměty pohádek a světa loutek. Jedna z kreseb (obrázek s Kašpárkem) se stane základem pro logo divadla. *(MF Dnes, 25.05.1999)*

CHRUDIM (24 tis. obyv.): Plesem v opeře 20.2.1999 vyvrcholily oslavy 65. výročí otevření Divadla Karla Pippicha v Chrudimi. Nejstarší venkovské divadlo v Čechách bylo otevřeno právě v tomto městě počátkem 19. století. Po 100 letech tu vznikla výrazná občanská iniciativa k uspořádání sbírky prostředků na vybudování nového divadla. To bylo otevřeno v únoru 1934. Budova je postavena ve funkcionalistickém stylu, divadlo dostalo jméno po iniciátorovi sbírky JUDr. Karlu Pippichovi, významné osobnosti chrudimského divadelního a společenského života. Toto dosud velmi moderní divadlo prošlo nedávno nákladnou rekonstrukcí, díky které svým interiérem a technikou snese srovnání s divadly evropských měst. V současné době disponuje velkým sálem s kapacitou 300 míst, malým sálem se 111 místy, divadelní kavárnou pro cca 50 lidí, klubem a výstavní síní. *(Noviny Chrudimska, 20.02. 1999)*

ČESKÁ LÍPA (40 tis. obyv.), **TEPLICE** (53 tis. obyv.), **DĚČÍN** (53 tis. obyv.), **LITOMĚŘICE** (26 tis. obyv.): V Jiráskově divadle v České Lípě proběhl 20.2.1999 22. ročník krajské přehlídky v monologu a dialogu O pohárek SČDO, na kterém bylo předvedeno 18 vystoupení z 8 amatérských divadelních souborů z okresu Teplice, Děčín, Litoměřice a Česká Lípa. Zhruba 2 třetiny účastníků byli mladí lidé do 25 let. *(Českolipský deník, 22.02.1999)*

ČR: Open Society Fund Praha bude v r. 1999 poskytovat granty v oblasti kultury a umění v rámci těchto programů: Romský program (aktivity romských neziskových organizací, aktivity pro děti a mládež, romský jazyk a kultura; termín přihlášek 15.4. a 30.9.), Performing Arts (podpora rozvoje originálních, experimentálních a novátorských aktivit z oblasti současného divadla, tance a hudby či projektů vzdělávacího charakteru; termín 15.3. a 15.9.), Podpora kulturním časopisům (vydávání kvalitních nekomerčních kulturních časopisů; termín 15.3. a 15.9.), Brána muzea otevřená (podpora netradičních aktivit muzeí pro veřejnost, zejména vzdělávacího charakteru; termín 30.4.), Podpora knihoven (podpora projektů knihoven, ochrana a přístup ke knihovnímu fondu, zlepšení služeb, vzdělávací aktivity; termín 30.4., 30.6., 3.9.). Cultural Link Program (podpora spolupráce v oblasti současného umění mezi zeměmi střední a východní Evropy a Střední Asie; termín nejpozději 3 měsíce před konáním projektu). *(Měsíčník pro neziskový sektor, č.3, 1999)*

FRÝDEK-MÍSTEK (62 tis. obyv.): Ve Frýdku-Místku připravili na 20.2. 1999 již 8. ročník soutěže Pohárek 99 - oblastní kolo divadelních monologů a výstupů s loutkou. K účasti se přihlásili divadelníci z okresů Opava, Karviná, Ostrava, Olomouc a Kroměříž. *(Svoboda - Středomoravský deník, 18.02.1999)*

HRADEC KRÁLOVÉ (100 tis. obyv.): Jubilejní 5. ročník mezinárodního festivalu Divadlo evropských regionů se v Hradci Králové uskuteční od 21. do 30.5.1999. Prostory divadelních scén tohoto města uvítají divadelní soubory z Ruska, Polska, Belgie, Anglie, Francie, Rakouska, Finska, Dánska a poprvé také z Izraele, tradičně i divadla ze Slovenska. Z domácích v Hradci vystoupí Spolek Kašpar, Pražský komorní balet, Alfa Plzeň, Divadlo v 7 a půl Brno, Městské divadlo Mladá Boleslav, Naivní divadlo Liberec, Buchty a loutky, Studio Hořící žirafy Olomouc, Činoherní studio Ústí nad Labem, Continuo Malovice, Nablízku pražské DAMU aj. *(Právo, 06.04.1999)*

HUSTOPEČE (6000 obyv., okres Břeclav): V Hustopečích se ve dnech 21. až 26.3.1999 konal 7. ročník Týdne divadla pro děti, který uspořádal DDM Pavučina. *(Hustopečské listy, č.3, 1999)*

JABLONEC NAD NISOU (46 tis. obyv.): V Městském divadle v Jablonci nad Nisou proběhla 13.2.1999 na úrovni okresu soutěžní přehlídka recitačních, divadelních a loutkářských souborů Leporelo, kterou připravilo Středisko služeb školám (např. skupina Rudolfa Smečka ze ZŠ Smržovka, DS Jonatán z 9. ZŠ z Jablonce). Vítězný soubor postoupil do krajského kola v Novém Boru. *(Deník Jablonecka, 09.02.1999)*

JAROMĚŘ (13. tis. obyv., okres Náchod): Městské kulturní středisko v Jaroměři a tamní loutkářský soubor Bodi připravily na konec února 1999 17. ročník loutkářské soutěžní přehlídky Broučkova Jaroměř. Vedle hostitelů vystoupily soubory Poli z Hradce Králové, DS Spojáček z Liberce a jako tradiční host mimo soutěž královéhradecké Divadlo Drak. Organizátoři pozvali do poroty žáky ZUŠ v Chlumci nad Cidlinou. Vítěz získává putovní cenu - dřevěného Kašpara. Pravidelnou součástí přehlídky je soutěž Namalujte pohádku, v níž mají děti namalovat obrázek na téma z pohádky, která se jim nejvíce líbila. *(MF Dnes, 26.2.1999)*

JILEMNICE (6000 obyv., okres Semily): Městská kulturní zařízení v Jilemnici na Semilsku zahájila 2.3.1999 5. ročník divadelního festivalu Březen – měsíc divadla, v jehož rámci se 11 inscenacemi postupně představily jak amatérské soubory (např. Rádobydivadlo Klapý), tak profesionální oblastní divadla. *(Deník Litoměřicka, 04.03.1999)*

JIŽNÍ ČECHY, PRACHATICE (12 tis.obyv.): Prachatický Šumavský ochotnický spolek uspořádal v lednu 1999 první seminář divadelní dílny, kterého se zúčastnilo 25 amatérských divadelníků z jižních Čech. Jako lektoři tu působili někdejší člen a režisér vodňanského divadla Šupina F. Zborník, herec a režisér J.Kačer, režisér M.Schejbal dále dramaturgové a výtvarníci profesionálních scén aj. Pokračování dílny bylo připraveno na polovinu února znovu do Prachatic, ale semináře se uskuteční i v jiných jihočeských městech (např. Dačice, Vyšší Brod). Na realizaci těchto soustředění se prachatickým ochotníkům podařilo získat grant od nadace Open Society Fund a MK ČR. Do rozpočtu dílny ve výši 110 tis. Kč přispěla i prachatická radnice a tamní Kulturní a informační středisko. *(MF Dnes, 18.01.1999)*

KAZNĚJOV (3100 obyv., okres Plzeň-sever): Premiérou Goldoniho Komedie o vějíři oslavuje v lednu 1999 20 let své činnosti amatérský divadelní soubor Stace z Kaznějova na Plzeňsku. Za dobu své existence sehrál zhruba 500 představení, v jeho řadách se vystřídalo 80 ochotníků z Kaznějova i blízkého okolí. Repertoár obsahoval pohádky, komedie, estrády, večery poezie a umělecké prózy i autorské divadlo. *(MF Dnes, 22.01.1999)*

KLADNO (72 tis. obyv.): Začátkem dubna 1999 vyhlásilo Středočeské divadlo v Kladně (pod záštitou Obce spisovatelů a českého Pen klubu) k 85. výročí vzniku stálého divadla v Kladně soutěž o novou českou divadelní hru. Námět nebyl striktně daný. Vítězná hra bude uvedena na kladenské scéně počátkem divadelní sezóny 2000 až 2001. *(Listy Benešovska, 16.03.1999)*

LIBÁŇ (1700 obyv., okres Jičín): V Libáni byla 23.1.1999 zahájena přehlídka loutkových divadel, kterou uspořádalo místní loutkové divadlo Martínek, založené v roce 1919. Jeho představení pravidelně navštěvuje 60 až 80 dětí a dospělých, od října do vánoc 1998 odehrálo 11 představení. *(Noviny Jičínska, 21.01.1999)*

LIBEREC(100 tis. obyv.): Před 5 lety vzniklo na střední umělecké škole v Liberci Krátké a úderné divadlo. Jeho divadelní koláže, scény aj. jsou u publika velmi oblíbené, stejně tak jako tzv. Krátké a úderné noviny, které soubor již více než rok připravuje pro pravidelné zpravodajství místní televize Genus. K oslavě jubilea souboru televize vydala tyto pořady na videokazetě, pokřtěné v lednu 1999 na slavnostním pořadu, kde se sešli i bývalí členové divadla. Soubor nyní plánuje přidat měsíčně jedno představení navíc a chystá rovněž cyklus pořadů pro střední školy, nazvaný Jáma a divadlo. Jednou za 14 dnů bude pokračovat s vysíláním svých "novin" v televizi Genus. *(MF Dnes, 19.01.99)*

LITOMĚŘICE (26 tis. obyv.): Soubor nazvaný Klub ochotníků a přátel loutkového divadla v Litoměřicích známý jako Sváťovo divadlo měl k 1.1.1999 20 členů. Hraje především v mateřských školkách v okrese. Přáním jejích vedoucího Svatopluka Horvátha je zřízení stálého loutkového divadla ve městě. *(Deník Litoměřicka, 04.02.1999)*

LYSÁ NAD LABEM (8000 obyv., okres Nymburk): Amatérský soubor Divadla AHA! z Lysé nad Labem jako jeden z mála u nás uvádí klasické hry absurdního dramatu. Se svými inscenacemi poměrně často sklízí úspěchy na celostátních přehlídkách. Zkouší v budově místního kina, jehož provozovatel dostal v r. 1998 vzhledem k nevyrovnaným závazkům od města výpověď. Soubor – aby nezůstal bez působiště – se zaregistroval jako sdružení a ujmul provozování kina, s čímž souvisí placení nákladů včetně nájmu města ve výši 300 tis. Kč ročně. Na r. 1999 chystá další premiéry (např. Hamleta), ale největší úsilí chce věnovat přípravě a oživění kdysi tradičního Divadelního června v Lysé nad Labem. Zatím má jít o malý festival nejlepších inscenací amatérské scény všech žánrů – od operety po divadlo pro děti. Akce má trvat nonstop 4 dny, část by si odehrávala v zámeckém parku, část v kině, přáním organizátorů je představit některé soubory i přímo na ulicích a náměstí. Do programu mají být zařazeny též noční projekce filmů studentů FAMU. *(MF Dnes, 29.01.1999)*

MĚLNÍK (20 tis. obyv.): DDM v Mělníce uspořádal 3.3.1999 okresní kolo dětských recitátorů, recitačních a loutkářských kolektivů. Porota doporučí postup do regionálního kola 2 sólistům z každé kategorie a 2 souborům. *(Deník Mělnicka, 02.03.1999)*

MNICHOVO HRADIŠTĚ (9000 obyv., okres Mladá Boleslav): Gymnázium v Mnichově Hradišti má 2 divadelní soubory. Poté, co ve škole nebyl dramatický kroužek více než 7 let, vzniklo tu na podzim 1997 DDT Hladivadlo neboli Dívčí dramatické těleso, které v prosinci téhož roku

poprvé veřejně vystoupilo. Ještě než r. 1997 skončil, ustavil se na gymnáziu další soubor pod názvem Velká směska. Oběma připravuje texty a pomáhá režírovat profesor češtiny a dějepisu E. Havránek. DDT Hladivadlo má 14 členek (dívek z jedné třídy ve věku 14 let), zatím absolvoval 15 repríz příběhů z Werichova Fimfára. V souboru Velká směska působí 8 dívek a 3 chlapci ve věku 17-18 let, kteří dosud odehráli přes 10 repríz představení Čarodějnická pohádka. *(MF Dnes, 17.02.1999)*

NOVÁ PAKA (9000 obyv., okres Jičín): ZUŠ v Nové Pace otevřela v březnu 1999 literárně-dramatický odbor určený dětem od 7 let se zájmem o poezii, divadlo, jevištní projev a zpěv. Školné činí 90 Kč. *(Áchát, č.3, 1999)*

PLZEŇ (169 tis. obyv.): Tvůrčí tým zástupců loutkového divadla Alfa, Západočeského muzea, Státní vědecké knihovny a Archivu města Plzně připravuje reprezentativní publikaci, zabývající se jednou z největších plzeňských atrakcí - historií loutkářství. Podle jejich mínění nemá plzeňská loutkářská tradice v Čechách obdoby, navíc místní muzeum i amatérské soubory vlastní vzácné loutky a cenné materiály. Vzhledem k tomu, že muzeum loutek zůstává v Plzni snem budoucnosti, rozhodli se autoři projektu připomenout plzeňský unikát knihou. Bude mít povahu encyklopedie s hlubšími komentáři, značnou její část bude tvořit obrazová dokumentace. Její vydání se předpokládá v r. 2000. *(MF Dnes, 08.01.99)*

PLZEŇ (169. tis. obyv.): V divadle Čas v Plzni se ve dnech 9. a 10.3.1999 konala akce Fest DramaFEST, kterou připravila společnost Aesid (divadelní seskupení, jehož jádro tvoří studenti angličtiny Pedagogické fakulty Západočeské univerzity). Společnost nastudovala 5 jednoaktových her amerických dramatiků 20. století. Projekt je cestou, jak seznámit budoucí pedagogy s vysoce efektivní metodou výuky cizích jazyků prostřednictvím dramatu. *(Rokycanský deník, 8.3.99)*

PLZEŇ (169 tis. obyv.) Od počátku února 1999 začíná po téměř roční pauze plzeňské Spolkové loutkové divadlo V Boudě hrát svá pravidelná sobotní představení. Vystupuje v novém sídle - v budově pobočky Městské knihovny v Plzni-Skvrňanech. Vloni muselo opustit prostory v Měšťanské besedě a po delším hledání nového působiště zahájilo ve Skvrňanech. Na financování nutných stavebních úprav se podílela radnice a obvod Plzeň 3. Soubor se potýká s vysokým nájmem ve výši 7 tis. Kč měsíčně, předpokládá, že od města získá grant. Výši nájmu by částečně mohly snížit akce, které chce knihovna v sále pronajatém divadlem pořádat. Soubor také čerpá z peněz, které získal díky benefiční akci, kterou v jeho prospěch bez nároku na honorář uspořádala spřátelená divadla a hudební skupiny na podzim 1998 v Divadle Alfa. *(MF Dnes, 06.02.1999)*

PLZEŇ (169 tis. obyv.): Dne 18.3.1999 oslavil divadelní spolek Antidivadlo 5. výročí svého působení na plzeňské amatérské scéně. Poslední 3 roky hraje ve stejném složení – tvoří ho 10 studentů pedagogické a právnické fakulty, kteří si i sami píší všechny texty. Neuznávají zásady klasického kamenného divadla, říkají "chceme hrát tak, abychom diváky překvapovali, ale je možné, že je i někdy urazíme". *(MF Dnes, 18.03.99)*

PLZEŇ (169 tis. obyv.): Koncem února 1999 diskutovali členové divadelních souborů sdružených ve spolku Plzeňská neprofesionální scéna o své letošní nabídce publiku v Plzni. V Divadle Dialog je měsíčně uváděno 6-8 večerních představení, od listopadu do března pak každou neděli pohádky pro děti. V r. 1999 ochotníci spolupořádají několik divadelních přehlídek – např. městské a regionální kolo soutěže Wolkrův Prostějov, Oblastní přehlídku tradičního divadla v Horažďovicích a Oblastní přehlídku mladého netradičního divadla v Ostrově. Plzeňská neprofesionální scéna (sdružující spolky Propadlo, Žumbera, Dialog, Spodina, Divadlo Ludvíci, Zamračené děti, Antidivadlo, HP teátr a Svaz českých divadelních ochotníků) dále připravila na duben t.r. Laureátský večer, kde se veřejnosti představí recitátoři postupující do celorepublikové přehlídky Wolkrův Prostějov 99 a na květen absolventský večer Abeceda začínajícího divadelníka. V červnu by plzeňští ochotníci chtěli uspořádat Festival neprofesionální scény na otevřeném jevišti. Ve spolupráci s Kulturním střediskem Esprit a Nadací 700 let města Plzně připravuje na prosinec akci Advent 99. Do svého letošního programu by chtěli zařadit ještě některé další hry a semináře. *(MF Dnes, 26.02.1999)*

PODĚBRADY (13 tis. obyv., okres Nymburk): V rámci Roku obnovy poděbradského divadla vyhlásil místní divadelní spolek Jiří výtvarnou soutěž Jak si děti představují poděbradské divadlo. Byla rozdělena do 3 kategorií (děti do 6 a od 7 do 12 let, mládež ve věku 13-18 let). Na 1.3.1999 byla stanovena uzávěrka těchto prací (výkresů, koláží, plastik) a na první jarní den pak vernisáž jejich výstavy v tamním muzeu. Další aktivity spojené s obnovou divadla jsou plánovány na květen 1999, kdy bude v Poděbradech Majáles. Spolek Jiří také chce veřejnost informovat o probíhající sbírce ve prospěch divadla. *(MF Dnes, 19.02.1999)*

PRAHA: V r. 1993 přišla pražská DAMU o Divadlo Disk v Karlově ulici, které od založení této školy sloužilo studentům. Poté se studentská představení hrála provizorně v divadle v Celetné díky ochotě tam sídlícího Spolku Kašpar. Od 19.2.1999 se studenti mohou prezentovat v novém prostoru v Karlově ul. 26. Po 2 letech stavebních prací vzniklo divadlo uprostřed divadelní fakulty. Byl tu vytvořen velký sál, kde jeviště i hlediště ožívá praktikáblovým systémem, což umožňuje 6 základních variant od kukátkového přes pódiové až po alžbětínské divadlo s balkónky. Do konce sezóny tu bude zkušební provoz. Snahou Divadelního studia Disk je otevřít prostor nejrůznějším aktivitám (např. v květnu t.r. tu bude festival českých divadelních škol a po něm v rámci Pražského quadrienále expozice studentské scénografie. *(ZN, 10.02.1999)*

STRAKONICE (25 tis. obyv.): Strakonický divadelní spolek Čelakovský vznikl asi před 90 lety. V současnosti jsou jeho členy lidé různých profesí ve věku 18-70 let, převažují ženy a starší lidé. Při volbě repertoáru se soubor zatím více orientoval na hry se zpěvy. Zkouší zdarma v místním kulturním domě, za což tu vždy sehraje zdarma své první představení, Souboru pomáhá i město a OkÚ. *(MF Dnes, 21.01.1999)*

TURNOV (15 tis. obyv., okres Semily): Ve dnech 20. až 21.2.1999 se v Turnově uskutečnil 9. ročník loutkářské přehlídky Turnovský drahokam 1999 založený v roce 1983 a znovu obnovený v roce 1996. *(Hlasy a ohlasy Turnovska, č.2, 1999)*

TÝN NAD VLTAVOU (8000 obyv., okres České Budějovice): Městské muzeum v Týně nad Vltavou z projektu PHARE částku ve výši 140 tis. Kč na realizaci stálé expozice historických marionet Svět loutek Matěje Kopeckého. Za přispění MK ČR bylo postupně zrestaurováno 50 loutek, které muzeum vlastní. Expozice má být otevřena 12.6.1999 ve 2. patře muzea. *(Českobudějovické listy, 27.02.1999)*

ÚNĚTICE (430 obyv., okres Praha-západ): V Úněticích působí ochotnický soubor DivOch, který je součástí Spolku pro obnovu úněticke kultury. V r. 1998 nastudoval představení Staří blázni, které před 101 lety hráli v této obci prapředci dnešních herců. *(MF Dnes, 25.01.1999)*

VRCHLABÍ (13 tis. obyv., okres Trutnov): V ambitu augustiniánského kláštera ve Vrchlabí instalovalo místní Krkonošské muzeum výstavu Krkonošští loutkáři. Expozice přibližuje vývoj, jímž loutkové divadlo v Krkonoších prošlo od poloviny minulého století do současnosti. Dřevěné figury vyřezané před 150 lety a vedle nich moderní loutky používané současnými divadelníky zapůjčila muzeu loutková divadla z regionu od Vysokého na Jizerou až po Upici. Některé pocházejí z depozitářů divadel, která již nehrají. *(MF Dnes, 02.02.1999)*

ZÁKUPY (2400 obyv., okres Česká Lípa): Tradiční divadelní přehlídka ochotnického divadla v Zákupech ve dnech 5. a 6.2.1999 měla ve svém programu pouze jediný soutěžní soubor DS Havlíček ze Zákup, který se představil ve 3 představeních. *(Českolipský deník, 19.01.1999)*

květen – červenec

5. – 7.5. **Náchod - Náchodská Prima Sezóna**, II. ročník festivalu studentských aktivit motivovaný dílem J. Škvoreckého

13. – 16.5. **Dobrovice - Pojizerské divadelní hry**, nesoutěžní přehlídka amatérských divadelních souborů

14.5. **Praha - Ars poetica - Puškinův památník**, ústřední kolo soutěže v uměleckém přednesu děl ruských autorů

19. – 22.5. **TŘEBÍČ - DIVADELNÍ TŘEBÍČ, národní přehlídka činoherního a hudebního divadla**

20. – 22.5. **Tanvald - O zlatý článek města Tanvaldu**, krajová přehlídka činoherního divadla pro děti Jizerské oblasti

21. – 23.5. **Praha, ARTAMA** - Interpretační seminář sólového uměleckého přednesu - před Wolkrovým Prostějovem

28. – 30.5. **PÍSEK - ŠRÁMKŮV PÍSEK, celostátní přehlídka mladého a netradičního divadla**

28. – 30.5. **Nový Bor - Dospělí dětem**, severočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti

28. – 30.5. **Hovězí**, severomoravská a slezská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti

29. – 30.5. **Radnice - Radnický dráček**, západočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti

červen **Desná - O desenského medvěda**, přehlídka amatérských divadelních souborů Jizerské oblasti hrajících pro děti

3. – 6.6. **Brno, CVČ Lužánky - Brnkání IV**, nesoutěžní přehlídka a dílna dětských souborů z celé republiky

4. – 6.6. **Žlutice - Žlutické divadelní léto**, západočeská krajová přehlídka venkovských divadelních souborů

3. – 6.6. **Bechyně - Divadelní Bechyně, armádní přehlídka divadelních souborů**

7.6. **Uzávěrky Jiráskova Hronova, FEMAD Libice n.C., Krakonošova divadelního podzimu Vysoké n.J., POPELKY Rakovník** (programové rady JH 10.6., ostatních přehlídek 9.6.)

14. – 26.6. **Libochovice - Libochovické divadelní léto**, přehlídka komediálního divadla

18. – 24.6. **Zábřeh na Moravě - DĚTSKÁ SCÉNA '99, celostátní přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů a celostátní dílna dětských recitátorů**

18. – 24.6. **Zábřeh na Moravě - Dílna dramatické výchovy a dětského divadla - 5 až 6 tříd**

19. – 21.6. **Veverská Bitýška - Setkání na prknech**, II. ročník setkání amatérských divadel

22. – 26.6. **Prostějov - WOLKRŮV PROSTĚJOV, celostátní festival poezie a uměleckého přednesu**

26. – 27.6. **Červený Hrádek u Sedlčan - Corral**, přehlídka plenérového divadla

červenec **Luže, hrad Košumberk - Lužsko-Košumberské hrátky**

1. – 6.7. **Chrudim - LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM, celostátní přehlídka amatérského loutkářství s tematickými, rodinnými a dětskými semináři**

3. – 10.7. **Sobotka - Šrámkova Sobotka**, celostátní dílna uměleckého přednesu pro studenty filozofických a pedagogických fakult

15.7. **Uzávěrka autorské soutěže her pro děti Oříšky pro Popelku** (vyhlášení výsledků v rámci POPELKY v Rakovníku 3. – 7.11.)